ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ 2008

Επιτροπος Προστασιας των Δικαιωματων του Παιδιού

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 7 του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007.

«Το πραγματικό μέτρο του επιπέδου ενός έθνους είναι το πόσο καλά μεριμνά για τα παιδιά του – για την υγεία και ασφάλειά τους, για την υλική ευημερία τους, για την εκπαίδευση και κοινωνικοποίησή τους και για την αίσθηση αγάπης, αξίας και ενσωμάτωσής τους στις οικογένειες και τις κοινωνίες μέσα στις οποίες γεννιούνται.»

«The true measure of a nation's standing is how well it attends to its children - their health and safety, their material security, their education and socialization and their sense of being loved, valued and included in the families and societies in which they are born.» (UNICEF).

(Innocenti Research Centre, Child Poverty in Perspective - An overview of Child well being in rich countries, Report card 7.)

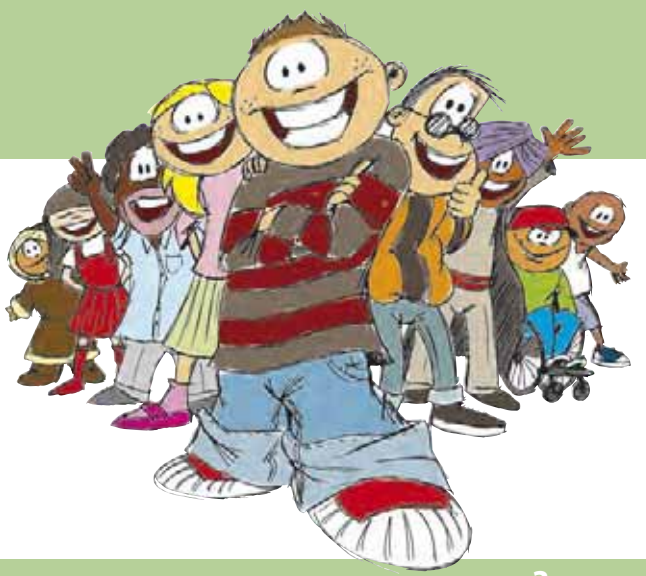

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ 10

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 12

1.1 Η σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού 12
1.2 Η παγκόσμια κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού 13
1.3 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο 13
1.4 Κυβερνητική πολιτική 14

2. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 16

2.1 Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο 16
2.1.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών 16
2.1.1.1 Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού 17
2.1.1.2 Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης 22
2.1.1.2.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιών 22
2.1.1.2.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπλοκή των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις 23
2.1.1.3 Η Σύμβαση με αρ. 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους 23
2.1.1.4 Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών 24
2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρώπης 24
2.1.2.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών 24
2.1.2.2 Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης 25
2.1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 25
2.1.2.4 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων 26
2.1.2.5 Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου 26
2.1.2.6 Άλλες Συμβάσεις στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης 27
2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση 27
2.1.3.1 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 4ης Ιουλίου 2006 28
2.1.3.2 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ 29
2.1.3.3 Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 29
2.1.3.4 Οδηγία 94/33/ΕΚ για την Προστασία των Νεαρών Προσώπων στην εργασία 29

2.2 Το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο 30
2.2.1 Ο περί Παιδίων Νόμος 30
2.2.2 Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος 31
2.2.3 Ο περί Υιοθεσίας Νόμος 31
2.2.4 Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος 32
2.2.5 Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος 32
2.2.6 Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος 33
2.2.7 Νόμος για την Υποχρεωτική Φοίτηση και την Παροχή Δωρεάν Παιδείας 34
2.2.8 Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος 34
2.2.9 Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος 35
2.2.10 Άλλες ρυθμίσεις για διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών 35

3. Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 36

3.1 Ανεξαρτησία Εθνικών Οργανισμών για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού 36
3.2 Οι Αρχές των Παρισίων 37
3.3 Σύσταση του Θεσμού – Καθεστώς/Υπόσταση/Ανεξαρτησία Επιτρόπου 38
3.4 Αποστολή, Αρμοδιότητες και Εξουσίες Επιτρόπου 39
3.5 Συμβουλευτική Επιτροπή 40
3.6 Διορισμός Επιτρόπου - Οργάνωση Γραφείου Επιτρόπου 41

4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2008 - 2010 «ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ - ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΛΩΝ» 42

4.1 Η ανάγκη για εμπλοκή και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων 42
4.2 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2008 – «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΧΟΥΝ ΦΩΝΗ» 43

5. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ 44

5.1 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού 44
5.1.1 Ιστοσελίδα 44
5.1.2 Εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου 46
5.1.3 Δημιουργία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών 46
5.1.4 Συνεργασία με ΜΜΕ 47
5.1.5 Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού - 1η Ιουνίου 2008 48
5.1.5.1 Μήνυμα της Ημέρας 48

5.1.5.2 Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας και ΕΠΕΠ Λεμεσού 48
5.1.5.3 Εκδήλωση ΓΟΔΗΚ για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού 48
5.1.6 Εβδομάδα Παιδιού 49
5.1.6.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη – 14 Νοεμβρίου 2008 49
5.1.6.2 14ο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού 50
5.1.6.3 Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβίου) 50
5.1.6.3.1 Μήνυμα της Ημέρας 50
5.1.6.3.2 Πανηγυρική εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2008 50
5.1.6.4 Επίσκεψη παιδιών στο Προεδρικό 52

5.2 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών, Αρχών, Οργανισμών και ειδικότερων ομάδων του πληθυσμού 52
5.2.1 Συνέδρια, Σεμινάρια και Εκδηλώσεις 52
5.2.2 Σεμινάριο για Λειτουργούς Ευημερίας 52
5.2.3 1ο Παγκύπριο Συνέδριο για Γονείς 53
5.2.4 9ο Συνέδριο Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία 54

5.3 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών 54

6 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ 56

6.1 Δραστηριότητες για προβολή του δικαιώματος συμμετοχής 56

6.2 Επισκέψεις της Επιτρόπου στα Σχολεία 58
6.2.1 Πρόγραμμα επισκέψεων «Δώσε φωνή στην άποψή σου» 58

6.3 Εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2008 59

6.4 Διάφορες άλλες δραστηριότητες 59
6.4.1 Σύνοδος Εργασίας της Κυπριακής Παιδοβουλής 59
6.4.2 13ο Παγκύπριο Συνέδριο της ΠΣΕΜ 59
6.4.3 Ε΄ Διασχολικό Μαθητικό Συνέδριο Γυμνασίων Επαρχίας Λάρνακας 60
6.4.4 Μαθητικό Συνέδριο της ΕΠΕΠ Λάρνακας 60
6.4.5 8ο Φεστιβάλ Παιδιού στη Λευκωσία 60
6.4.6 28ο Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λεμεσού 61
6.4.7 Απονομή βραβείων Ευρωπαϊκού διαγωνισμού δημιουργίας αφίσας 61

6.5 Μηχανισμοί και διαδικασίες διαβούλευσης και ενθάρρυνσης συμμετοχής των παιδιών 61

7 ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 62

7.1 Παράπονα - Παρεμβάσεις Επιτρόπου 62
7.1.1 Διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων – Έλεγχος νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών 62
7.1.2 Παράπονα που υποβλήθηκαν το 2008 64
7.1.2.1 Εκπαίδευση 64
7.1.2.2 Υγεία 65
7.1.2.3 Περιβάλλον 66
7.1.2.4 Οικογένεια – Παιδιά υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας 66
7.1.2.5 Αστυνομία 67
7.1.2.6 Παιδιά με ειδικές ανάγκες 67
7.1.2.7 Εγγραφή γέννησης παιδιού 67

7.2 Δημόσιες Παρεμβάσεις Επιτρόπου 68
7.2.1 Καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών που φιλοξενούνται στη Στέγη «Νέα Ελεούσα» 68
7.2.2 Νοσηλεία ανήλικων παιδιών στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας 69
7.2.2.1 Πρώτη παρέμβαση 69
7.2.2.2 Δεύτερη παρέμβαση 70
7.2.3 Άσκηση βίας στην οικογένεια 71
7.2.4 Απαντητική επιστολή Επιτρόπου σε ανοιχτή επιστολή της μαθήτριας Γιαγκώς Μαυροκωνσταντή στο "Φιλελεύθερο" 74
7.2.5 Ασφάλεια των παιδιών στους χώρους ψυχαγωγίας 75
7.2.6 Λογοκρισία που ασκήθηκε σε ομιλία μαθητή Λυκείου 76

8 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ 78

8.1 Συμμετοχή της Επιτρόπου σε Συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών 78
8.1.1 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας 78
8.1.1.1 Συνεδρία 1ης Ιουλίου 2008 78
8.1.1.2 Συνεδρία 23ης Δεκεμβρίου 2008 79
8.1.2 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 80
8.1.2.1 Συνεδρία 18ης Μαρτίου 2008 80
8.1.2.2 Συνεδρία 30ης Σεπτεμβρίου 2008 80
8.1.3 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών 81
8.1.3.1 Συνεδρία 26ης Ιουνίου 2008 81

8.1.3.2 Συνεδρία 9ης Οκτωβρίου 2008 81
8.1.4 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων 82
8.1.4.1 Συνεδρία 17ης Απριλίου 2008 82
8.1.4.2 Συνεδρία 15ης Μαΐου 2008 82
8.1.4.3 Συνεδρίες 2ας και 23ης Οκτωβρίου 2008 82
8.1.5 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα 83
8.1.5.1 Συνεδρία της 25ης Ιουνίου 2008 83

9 ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 85

9.1 Σκοπός των ερευνών 85
9.2 Μελέτη για τη διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας 85
9.3 Έρευνα για τα επίπεδα ενημερότητας και τις απόψεις της Κυπριακής κοινωνίας ως προς τα δικαιώματα των παιδιών 87
9.4 Πανευρωπαϊκή συγκριτική έρευνα 87

10 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ 88

10.1 Σχέσεις με Διεθνείς Οργανισμούς 88
10.2 Συνεργασία με Ευρωπαίους Επιτρόπους 88
10.3 Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια 89
10.3.1 Διεθνές Συνέδριο του Διεθνούς Δικτύου Έρευνας για τα Παιδιά και τους Νέους (ICYRNet) 89
10.3.2 12ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για τα Παιδιά (ENOC) 89
10.3.3 Διάσκεψη Συμβουλίου της Ευρώπης 90
10.3.4 Συνέδριο για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα 90
10.3.5 Ευρωπαϊκό Forum για τα Δικαιώματα του Παιδιού 91
10.3.6 Εκπαιδευτικό σεμινάριο του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα 91
10.3.7 Άλλα Διεθνή Συνέδρια-Συμμετοχή Λειτουργών 91

11 ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2009 92

12 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 94

12.1 Στελέχωση του Γραφείου της Επιτρόπου – Άρθρο 12 του Νόμου 74(Ι)/2007 94
12.2 Προϋπολογισμός 97

13 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ 98

13.1 Ενημέρωση κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού 98
13.2 Συμμετοχή παιδιών 99
13.3 Συνεργασία και συντονισμός εμπλεκομένων φορέων 100
13.4 Νομοθετικό πλαίσιο 100
13.5 Εκπαιδευτικό Σύστημα 101
13.6 Υγεία 102
13.7 Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας 104
13.8 Υιοθεσίες 106
13. 9 Στέγη «Νέα Ελεούσα» 106
13.10 Άσκηση βίας στην οικογένεια 107
13.11 Δικαστικό Σύστημα 107

14 ΕΠΙΛΟΓΟΣ 108

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 Οργανωτική Δομή Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2008

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5 Συμμετοχή του Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού σε Διεθνή Συνέδρια στο Εξωτερικό

Πρόλογος Επιτρόπου

Η θεώρηση των παιδιών ως ξεχωριστών οντοτήτων με δικά τους εγγενή δικαιώματα, και όχι ως ιδιοκτησία των γονιών τους, έτσι όπως τα κατοχυρώνει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, έχει αλλάξει ριζικά τη θέση τους στη σύγχρονη κοινωνία. Εντούτοις, χρειάζεται να γίνουν πολλά ακόμα σε διάφορους τομείς, ώστε να διασφαλιστεί στα παιδιά η πλήρης απόλαυση των δικαιωμάτων τους. Στην Κύπρο, όπως και σε πολλές άλλες χώρες, οι προσπάθειες για διασφάλιση δύο βασικών αρχών της Σύμβασης, της συμμετοχής των παιδιών καθώς και της εφαρμογής του συμφέροντος των παιδιών, βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο ή, θα έλεγα, μόλις έχουν αρχίσει.

Η πρόκληση για όλους μας, αλλά ιδιαίτερα για μένα, είναι να εργαστούμε σκληρά με στόχο να κτιστεί μια κοινωνία στην οποία όλα τα παιδιά να μπορούν να βιώνουν μια ευτυχισμένη παιδική ηλικία, στη διάρκεια της οποίας θα έχουν την ευκαιρία όχι μόνο να εκπληρώσουν τις προσδοκίες και τα όνειρά τους αλλά και να αναπτύξουν, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, όλες τους τις δυνατότητες.

Ένας τέτοιος στόχος, βέβαια, δεν επιτυγχάνεται εύκολα και βραχυπρόθεσμα. Η επίτευξή του επιβάλλει συνεχή δέσμευση, σκληρή δουλειά, στοχευμένες παρεμβάσεις, ενθουσιασμό, συλλογική προσπάθεια και, πάντοτε, τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών.

Το 2008 υπήρξε μια ιστορική χρονιά στον τομέα της διασφάλισης των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο. Η πολιτεία, έχοντας θεσπίσει το 2007 το θεσμικό νόμο, προέβη στο διορισμό της πρώτης Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία ανέλαβε καθήκοντα το Φεβρουάριο του 2008, αφού παρασχέθηκε χρόνος για την ετοιμασία του Γραφείου της. Το 2008 υπήρξε παράλληλα μια δημιουργική χρονιά για το θεσμό. Καταφέραμε να αναλάβουμε τέτοιες πρωτοβουλίες, έτσι που η φωνή των παιδιών να προωθηθεί και να ακουστεί σε κάθε βήμα , ενώ παρακολουθώντας και ασκώντας έλεγχο σε όλα τα επίπεδα λάβαμε μέτρα προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών σε νομοθεσίες, πολιτικές, διαδικασίες, διοικητικές αποφάσεις και πρακτικές. Καταρτίσαμε τριετές Σχέδιο Δράσης για την περίοδο 2008 - 2010 με τίτλο «Δικαιώματα του Παιδιού: Υπόθεση όλων μας», καθώς και Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων για το 2008. Μέσα από το Σχέδιο Δράσης αντικατοπτρίζεται η δέσμευση και πρόθεσή μου να εργαστώ με όραμα για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο να απολαμβάνουν τα δικαιώματα τους χωρίς διάκριση. Θεωρώ ότι το όραμά μου για τη

διαφορά στην κοινωνία δεν αποτελεί μόνο δική μου υπόθεση, αλλά αφορά τον καθένα μας καθώς μόνο όλοι μαζί μπορούμε να φέρουμε την αλλαγή που επιθυμούμε στην κοινωνία μας. Εκείνο που χαρακτηρίζει όλες τις δράσεις του Γραφείου μου είναι μια από τις βασικότερες αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αυτή της στήριξης και ενίσχυσης της συμμετοχής των παιδιών. Η συγκεκριμένη Αρχή, αποτελεί το βασικότερο εργαλείο εργασίας του Γραφείου μου και πάνω σε αυτή θεμελιώνονται όλες οι δράσεις, παρεμβάσεις και τοποθετήσεις μου. Είναι ακριβώς για αυτόν το λόγο που στο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων για το 2008 έδωσα τον τίτλο «Τα παιδιά έχουν φωνή».

Το γεγονός ότι ο θεσμός έχει εμπεδωθεί στη συνείδηση της πολιτείας, αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας, και, θα τολμούσα να πω, αναγνωριστεί για τις δράσεις και πρωτοβουλίες που ανέπτυξε μέσα στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του, με αφήνει ιδιαίτερα ικανοποιημένη, ακριβώς, γιατί έχουμε καταφέρει το παιδί να βρίσκεται, πλέον, στο επίκεντρο. Βέβαια έχω πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι αυτό είναι μόνο η αρχή. Μια αρχή που δημιουργεί αυξημένες υποχρεώσεις για επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, που δεν είναι άλλο από το όραμά μου να γίνει πραγματικότητα για κάθε παιδί που ζει στην Κύπρο, η πλήρης απόλαυση των δικαιωμάτων του.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που επίσημα έδωσε το στίγμα της πολιτικής του καθόσον αφορά το θεσμό, επισημαίνοντας τη στάση εποικοδομητικής συνεργασίας και συναντίληψης στους στόχους και τις επιδιώξεις μεταξύ της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και της Κυβέρνησης στα πλαίσια μιας απαραίτητης συνεργασίας για στήριξη της κοινής προσπάθειας, ώστε να υλοποιηθεί το όραμα για ένα καλύτερο κόσμο για τα παιδιά μας. Θέλω, επίσης, να ευχαριστήσω τους καθ' ύλην αρμόδιους Υπουργούς που δέχθηκαν τον ελεγκτικό ρόλο του θεσμού ως σύμμαχο στην επίτευξη ενός κοινού στόχου, τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και κάθε Βουλευτή ξεχωριστά που αναγνώρισαν αλλά και στήριξαν το θεσμό, καθώς και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που ασχολούνται με θέματα παιδιού. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για το υψηλό επαγγελματικό επίπεδο το οποίο επέδειξαν, τη στήριξη, συμπαράσταση, συνεργασία και εμπιστοσύνη τους προς το θεσμό τον πρώτο χρόνο της λειτουργίας του. Τέλος, θα ήταν παράλειψη να μην ευχαριστήσω τους συνεργάτες μου στο Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, για το ζήλο και την αφοσίωση που επέδειξαν για την επίτευξη των στόχων του θεσμού κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του, καθώς και τα Μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις εποικοδομητικές εισηγήσεις τους.

Λήδα Κουρσουμπά
Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

1. Εισαγωγή

1.1 Η σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

Η πραγμάτωση των σκοπών του σύγχρονου κράτους δικαίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αδιάλειπτη και καθολική εφαρμογή και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με βάση την αρχή της ισότητας και χωρίς καμιά διάκριση .

Τα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών, που αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού κάθε χώρας, δεν είναι δυνατό να διασφαλιστούν και να προστατευτούν μόνο μέσα στο γενικό πλαίσιο των θεσμών και μηχανισμών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των πολιτών. Το παιδί δεν διαθέτει τις φυσικές και πνευματικές ικανότητες για να διεκδικεί και προστατεύει τα δικαιώματά του, όπως ένα ενήλικο άτομο. Μέχρι να ωριμάσει και μπορέσει να πάρει τη θέση του ως ανεξάρτητο άτομο στο κοινωνικό σύνολο, εξαρτάται πρωτίστως από την ικανότητα και τη δυνατότητα της οικογένειάς του να του διασφαλίσει όλα όσα χρειάζεται για να αναπτυχθεί σωματικά και πνευματικά, με τη στήριξη και παρέμβαση της πολιτείας ως εχέγγυο για παροχή ίσων ευκαιριών ανάπτυξης της προσωπικότητάς του.

Συνεπακόλουθο της στέρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην παιδική ηλικία είναι να μειονεκτεί το άτομο ως ενήλικος πολίτης και να μην είναι σε θέση, όχι μόνο να απολαμβάνει τα δικαιώματα του και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες ως ισότιμο μέλος της κοινωνίας, αλλά και να αναπαράγει ως γονέας καταστάσεις αρνητικές για τα δικαιώματα και την υγιή ανάπτυξη της προσωπικότητας των δικών του παιδιών.

Γι' αυτό η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού αποκτά ιδιαίτερη σημασία και αναδεικνύεται ως καταλυτικός παράγοντας στην προσπάθεια διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά.

1.2 Η παγκόσμια κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού

Σήμερα η ανθρωπότητα βιώνει το δράμα εκατομμυρίων παιδιών που στερούνται των στοιχειωδών αγαθών και υπηρεσιών, όχι μόνο για την ανάπτυξή τους και την προετοιμασία τους για την ενήλικη ζωή, αλλά και για τη φυσική τους επιβίωση.

Η παγκόσμια κοινωνία γίνεται καθημερινά μάρτυρας των εικόνων εξαθλίωσης και εκμετάλλευσης παιδιών. Τα παιδιά είναι τα πρώτα θύματα πολέμων και εμφύλιων συρράξεων, πεθαίνουν από έλλειψη στοιχειώδους φροντίδας υγείας, στερούνται εκπαίδευσης, γίνονται αντικείμενο εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αναγκάζονται να εργάζονται προτού μπουν στην εφηβεία κάτω από συνθήκες απαράδεκτες, όχι μόνο για παιδιά αλλά και για ενήλικους. Αμήχανη η διεθνής κοινωνία παρακολουθεί την κατάσταση, χωρίς ακόμη να είναι σε θέση να παρέμβει δραστικά και αποτελεσματικά στη διασφάλιση συνθηκών προστασίας του πιο ευάλωτου τμήματος του πληθυσμού της γης.

1.3 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο

Σήμερα η κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο βρίσκεται γενικά σε υψηλά επίπεδα. Το κράτος έχει επικυρώσει διεθνείς συμβάσεις που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, και όντας μια χώρα όπου υπάρχει υψηλό βιοτικό επίπεδο και ευμάρεια έχει λάβει μέτρα για τη διασφάλιση ουσιαστικών δικαιωμάτων όπως είναι η πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε υπηρεσίες υγείας κ.λπ. Παράλληλα, η κυπριακή κοινωνία θεωρεί την ευημερία και ανάπτυξη των παιδιών ως την καταξίωση της οικογένειας, γεγονός που αναδεικνύεται μέσα από όλες τις εκφάνσεις της ανατροφής των παιδιών – τη φροντίδα, την υγεία, την παιδεία. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι η Κύπρος δεν παρουσιάζει ελλείμματα στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να υπερισχύει σε όλες τις αποφάσεις που το αφορούν (Άρθρο 3)

Η δυσλειτουργία της οικογένειας με τα κρούσματα βίας και κακοποίησης, η εγκατάλειψη παιδιών, τα προβλήματα στην αντιμετώπιση παιδιών με ειδικές ανάγκες, η προκατάληψη και οι διακρίσεις σε βάρος αλλοδαπών παιδιών και παιδιών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς και η εφαρμογή των δικαιωμάτων που συνιστούν βασικές καθοδηγητικές αρχές για την εφαρμογή όλων των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού σε αποφάσεις που το αφορούν και η Αρχή της Συμμετοχής του παιδιού, είναι μερικές από τις προκλήσεις που η Κύπρος καλείται να αντιμετωπίσει.

Σημαντικό παράδειγμα καταπάτησης δικαιωμάτων, το οποίο περνά απαρατήρητο, αφορά το δικαίωμα του παιδιού να έχει άποψη, να την εκφράζει και να ακούεται τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και στο σχολείο και την κοινωνία γενικά. Πρόκειται για ένα βασικό δικαίωμα που αποτελεί και ένα από τους τέσσερις άξονες της Σύμβασης. Στην Κύπρο γενικά παραβλέπεται το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει στα ζητήματα που το αφορούν. Η θεώρηση των παιδιών ως ανώριμων ατόμων, τους στερεί το δικαίωμα της συμμετοχής. Τούτο αφορά τόσο την οικογένεια όσο και το σχολικό περιβάλλον το οποίο οφείλει να προάγει τη συμμετοχή των παιδιών στο περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας, όπως και στη λειτουργία του σχολείου. Οι ίδιες αρχές πρέπει να εφαρμόζονται, τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και την κοινωνία γενικότερα.

Σημαντικά ελλείμματα σε ότι αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, εντοπίζονται σε σχέση με τα παιδιά με αναπηρίες, οποιασδήποτε μορφής. Παρά τις αναγνωρισμένες προσπάθειες που γίνονται για ένταξη αυτών των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο, εντούτοις, δεν έχει διασφαλιστεί η πραγματική παροχή σε αυτά ίσων ευκαιριών στο σχολείο και στην κοινωνία με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων τους, με πρώτιστο αυτό του σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους.

Παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών παρατηρείται και εντός της κυπριακής οικογένειας εκφραζόμενη μάλιστα, πολλές φορές, υπό τη μορφή, είτε άμεσης είτε έμμεσης βίας εναντίον τους. Δυστυχώς παιδιά στην Κύπρο είτε βιώνουν βία εντός της οικογένειας, τόσο σωματική όσο και ψυχολογική είτε είναι, πολλές φορές, μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας.

Αυτά είναι κάποια παραδείγματα που αφορούν μεγάλες ομάδες παιδιών. Υπάρχουν και πολλοί άλλοι τομείς παραβιάσεων δικαιωμάτων του παιδιού οι οποίοι θα παρατεθούν στη συνέχεια.

1.4 Κυβερνητική πολιτική

Η πολιτική όλων των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας διαχρονικά χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευαισθησία για όλα τα ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όχι μόνο γιατί η διασφάλιση και προστασία τους αποτελεί συνταγματική επιταγή, αλλά και γιατί ο Κυπριακός λαός έχει βιώσει και βιώνει την κατ' εξακολούθηση παραβίαση βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων του από την Τουρκία με την εισβολή της και κατοχή ενός τμήματος της Κυπριακής επικράτειας από τον Ιούλιο του 1974.

Η σύσταση και λειτουργία του Εθνικού Οργανισμού Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από το 1998 και η θεσμοθέτηση με νομοθεσία και ο διορισμός του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι έμπρακτη έκφραση της δέσμευσης τόσο της εκτελεστικής, όσο και της νομοθετικής εξουσίας, για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Δημήτρης Χριστόφιας, σε ομιλία του στις 20 Νοεμβρίου 2008, κατά την επετειακή Εκδήλωση του Γραφείου της Επιτρόπου με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού, επιβεβαίωσε τη δέσμευση της Κυβέρνησής του για «καλύτερη και πιο ποιοτική ψυχαγωγία, καλύτερη και πιο ποιοτική εκπαίδευση, και αναβάθμιση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας των παιδιών» με πολιτικές που αποσκοπούν «στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού μέσα στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινωνία γενικότερα, στη στήριξη των γονέων και στην προστασία και στην ενδυνάμωση της οικογένειας».

Ανάμεσα στα προγράμματα για στήριξη της οικογένειας ως θεσμού πυρήνα προστασίας και διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού, περιλαμβάνονται η οικονομική στήριξη, η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, και συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς και άλλα προγράμματα για την επαρκή και αποτελεσματική φροντίδα και προστασία των παιδιών. Δίνεται επίσης ιδιαίτερη έμφαση στην ενθάρρυνση της δημιουργίας και στην ενδυνάμωση άλλων κοινωνικών θεσμών στην κοινότητα για παροχή υπηρεσιών συμπληρωματικών ή αναπληρωματικών αυτών που προσφέρει η οικογένεια, όταν η οικογένεια δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει το ρόλο της. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής δράσεις:

Η προώθηση της διασφάλισης του δικαιώματος για ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας και υγείας των παιδιών περιλαμβάνει δύο σημαντικά σχέδια δράσης: Το Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη των Παιδικών Ατυχημάτων 2006-2010, με στόχο τη σημαντική μείωση των θανάτων παιδιών από ατυχήματα και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης – Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού 2007-2010, που αποσκοπεί στην προστασία της ομαλής πνευματικής και ψυχικής ανάπτυξης των παιδιών, μέσω των προγραμμάτων που προσφέρουν προληπτική φροντίδα στη μητέρα και στο παιδί και γενικά σ' όλα τα μέλη της οικογένειας, καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους μέλλοντες γονείς, στις εγκύους και στις νέες μητέρες.

Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και παρέχεται δωρεάν από την ηλικία των τεσσάρων ετών και οκτώ μηνών μέχρι και το 15ο έτος. Παρέχεται, επίσης, δωρεάν μέχρι τη συμπλήρωση του λυκειακού κύκλου για όσα παιδιά συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους μετά το 15ο έτος.

Οι στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης 2008 - 2010[1] περιλαμβάνουν μέτρα πρόληψης του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών που στοχεύουν στη μείωση των περιφερειακών εκπαιδευτικών ανισοτήτων, την καθιέρωση της ενισχυτικής διδασκαλίας, τη μαθησιακή στήριξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες, την αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος, την ενδυνάμωση του ανθρώπινου εκπαιδευτικού δυναμικού και την ενίσχυση της οικογένειας και του παιδιού με την παροχή συμβουλευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών. Τα μέτρα περιλαμβάνουν επίσης δράσεις για αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων, όπως είναι η πρόωρη αποχώρηση από το σχολείο, η ενσωμάτωση των αλλόγλωσσων παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα και η κοινωνική ένταξη γενικότερα.

1. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης 2006-2008 & Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης 2008-2010.

2. Το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

2.1 Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο

2.1.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Οι αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών εδράζονται στην αναγνώριση από όλους τους λαούς, ότι η διασφάλιση της αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου, χωρίς καμιά διάκριση, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της παγκόσμιας ειρήνης. Αυτή η αναγνώριση μετουσιώθηκε σε δέσμευση για όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 10 Δεκεμβρίου 1948.

Το άρθρο 1 της Διακήρυξης διατρανώνει την πίστη στην ελευθερία και την ισότητα, ορίζοντας ότι «Όλα τα ανθρώπινα όντα γεννώνται ελεύθερα και ίσα σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα».

Η ανάγκη για ειδική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών αναγνωρίστηκε από τη διεθνή κοινωνία ήδη από τη δεκαετία του 1920, με τη Διακήρυξη της Γενεύης για τα Δικαιώματα του Παιδιού[2], (γνωστή ως «Διακήρυξη της Γενεύης»), η οποία υιοθετήθηκε από την Κοινωνία των Εθνών στις 26 Σεπτεμβρίου 1924. Η διακήρυξη αναφέρει, μεταξύ άλλων, - *«Το πεινασμένο παιδί πρέπει να τρέφεται, το παιδί που ασθενεί πρέπει να περιθάλπεται, το παιδί που υστερεί πρέπει να βοηθείται, το παιδί παραβάτης πρέπει να αναμορφώνεται, το ορφανό και άστεγο παιδί πρέπει να τυγχάνει προστασίας και αρωγής».* Η Διακήρυξη της Γενεύης προσδιόρισε το περιεχόμενο των δικαιωμάτων του παιδιού και την υποχρέωση της ανθρωπότητας να προσφέρει στα παιδιά ό,τι καλύτερο έχει να δώσει.

2. Geneva Declaration of the Rights of the Child of 1924, 26 September 1924, League of Nations
3. Declaration of the Rights of the Child, New York 20 November 1959, General Assembly resolution 1386(XIV) Convention on the Rights of the Child, New York, 20 November 1989
4. Convention on the Rights of the Child, New York 20 November 1989. Amendments to Article 43(2) of the Convention, New York 12 December 1985.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 20 Νοεμβρίου 1959, υιοθέτησε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού[3] καλώντας *«τους γονείς, τους άνδρες και τις γυναίκες ατομικά, τις εθελοντικές οργανώσεις, τις τοπικές αρχές και τις εθνικές κυβερνήσεις»* να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα του παιδιού *«και να αγωνιστούν για την εφαρμογή τους με νομοθετικά και άλλα μέτρα...»*, σύμφωνα με 10 βασικές αρχές, οι οποίες αντανακλούν τη σφαιρική αντίληψη της σύγχρονης ανθρωπότητας για τα δικαιώματα του παιδιού και για την προστασία που αυτό πρέπει να τυγχάνει. Υπερκείμενη όλων των αρχών είναι η Αρχή της Μη Διάκρισης, με βάση την οποία όλα τα δικαιώματα θα πρέπει να διασφαλίζονται για κάθε παιδί, ανεξάρτητα από *«φυλή, χρώμα, φύλο, γλώσσα, θρησκεία, πολιτική ή άλλη γνώμη, κοινωνική ή εθνική προέλευση, περιουσία, καθεστώς γέννησης ή άλλο καθεστώς, είτε του ίδιου του παιδιού είτε της οικογένειάς του»*.

2.1.1.1 Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Τριάντα χρόνια μετά τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε (στις 20 Νοεμβρίου 1989) τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού4 (Παράρτημα 1). Η Σύμβαση τέθηκε σε γενική ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 7 Φεβρουαρίου 1991 (εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 243/1990). Η Σύμβαση αυτή υιοθετεί μια νέα αντίληψη, θεωρώντας το παιδί ως ανθρώπινη ύπαρξη με αισθήματα, απόψεις, εμπειρίες, ανάγκες και δικαιώματα. Τα δικαιώματα του παιδιού δεν προσεγγίζονται με την παραδοσιακή αντίληψη ότι το παιδί είναι περιουσία των γονιών του ή αποκλειστικά ως αντικείμενο υπό την προστασία τους.

Η ειδοποιός διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι η Σύμβαση δεν προσδιορίζει το περιεχόμενο των δικαιωμάτων των παιδιών μόνο με τη θεώρησή τους ως εν δυνάμει ενηλίκων. Εισάγει μια νέα αντίληψη για την παιδική ηλικία, αναγνωρίζοντας τα παιδιά ως ολοκληρωμένες ανθρώπινες υπάρξεις που ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, στο βαθμό που μπορούν, στην κοινωνική ζωή των ομάδων στις οποίες είναι ενταγμένα, κατά τρόπο ενεργητικό, αναλαμβάνοντας ευθύνες και συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων.

Κάθε παιδί δικαιούται, μετά τη γέννησή του, να εγγράφεται, να έχει ένα όνομα και μια πατρίδα και να διατηρεί την ταυτότητά του. (Άρθρα 7, 8)

Με κεντρικό άξονα την προστασία της αξιοπρέπειας κάθε παιδιού ως διακριτής προσωπικότητας, τα 54 άρθρα της Σύμβασης παρουσιάζουν μεγάλη αλληλεξάρτηση και σημαντική λειτουργική συνοχή, με έναν ισορροπημένο συνδυασμό της αναγνώρισης της αυτονομίας και αυτοτέλειας του παιδιού και της ανάγκης για την προστασία και τη φροντίδα του. Γι' αυτό επιβάλλεται όπως η Σύμβαση προσεγγίζεται ως ενιαίο κείμενο και η διερεύνηση του κατά πόσο συγκεκριμένες πολιτικές προτάσεις ή πρακτικές στο εθνικό επίπεδο είναι σχεδιασμένες ώστε να σέβονται και να προστατεύουν συγκεκριμένα δικαιώματα του παιδιού, θα πρέπει να γίνεται, όχι με αναφορά μόνο στο περιεχόμενο συγκεκριμένων άρθρων, αλλά μέσα από μια πιο σφαιρική ανάλυση του κατά πόσο εξυπηρετούν την ανάπτυξη του παιδιού, παρέχουν τη δυνατότητα έκφρασης της ατομικότητάς του και, κατ' επέκταση, συμβάλλουν ώστε τα παιδιά να προετοιμαστούν πλήρως για να έχουν μια ατομική ζωή (ΣΔΠ, 1989, Προοίμιο).

Σύμφωνα με την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Σύμβαση διέπεται από τέσσερις βασικές αρχές, οι οποίες αντλούνται από τις διατάξεις των άρθρων 2, 3, 6 και 12 και πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων άρθρων της Σύμβασης . Οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

- **Η Αρχή της Μη Διάκρισης**
  Σύμφωνα με την αρχή αυτή όλα τα παιδιά «μετρούν το ίδιο». Για τούτο τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν την υποχρέωσή τους να εξασφαλίζουν ότι κάθε παιδί που βρίσκεται στην επικράτειά τους, ανεξάρτητα από το φύλο και τη φυλή του, αλλά και από την εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική ή άλλη καταβολή, τόσο του ιδίου όσο και των γονιών του και ανεξάρτητα από την εξωτερική του εμφάνιση, το βιοτικό του επίπεδο ή από την όποια αναπηρία ενδεχομένως να αντιμετωπίζει, έχει τα ίδια δικαιώματα με όλα τα άλλα παιδιά.

- **Η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού**
  Σύμφωνα με την αρχή αυτή, κάθε ενέργεια που λαμβάνεται με σημείο αναφοράς το παιδί (ή κάποια ομάδα παιδιών), θα πρέπει να λαμβάνει πρώτα και πάνω από όλα υπόψη το συμφέρον του ίδιου του παιδιού (ή της ομάδας των παιδιών).

- **Η Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη**
  Το δικαίωμα στη ζωή και την ανάπτυξη είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν το εγγενές δικαίωμα του παιδιού στη ζωή.

- **Η Αρχή της Διασφάλισης του Δικαιώματος Συμμετοχής**
  Κάθε παιδί, που είναι σε θέση να διαμορφώνει τις δικές του απόψεις, έχει το δικαίωμα να διατυπώνει ελεύθερα τις απόψεις του σε όλα τα θέματα που το αφορούν, η άποψή του πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σύμφωνα με την ηλικία και την ωριμότητά του και τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα μέτρα, που είναι απαραίτητα, για να έχει το παιδί τη δυνατότητα να ακούεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική αρχή.

Η Σύμβαση καλύπτει όλο το φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού και περιλαμβάνει πολιτειακά, πολιτικά, οικονομικά, πολιτισμικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Εκτός από τις πιο πάνω τέσσερις βασικές αρχές/δικαιώματα καλύπτει, μεταξύ άλλων:

- **Το δικαίωμα στην υγεία και τις ιατρικές υπηρεσίες**

  Το δικαίωμα στην υγεία συνδέεται άμεσα με την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη. Παράλληλα, στη βάση της Αρχής της Μη Διάκρισης, η Σύμβαση αναγνωρίζει σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνουν των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας τους.

  Η Σύμβαση, ακολουθώντας τον ορισμό της υγείας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ως ψυχοσωματική και κοινωνική ευεξία, παρά ως έλλειψη ασθένειας, δίνει έμφαση στην προαγωγή της υγείας με στόχο την πρόληψη. Παράλληλα, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη συμβολή της οικογένειας στην προαγωγή της υγείας των παιδιών, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εξασφάλιση από το κράτος ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στη χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας.

- **Το δικαίωμα στην εκπαίδευση**

  Η Σύμβαση αναγνωρίζει σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στη βάση των ίσων ευκαιριών. Ως ελάχιστη υποχρέωση του κράτους, η Σύμβαση, δεσμεύει τα Συμβαλλόμενα Κράτη για την παροχή υποχρεωτικής και δωρεάν στοιχειώδους εκπαίδευσης και τα ενθαρρύνει να αναπτύξουν διάφορες μορφές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού, οι οποίες να είναι προσβάσιμες σε κάθε παιδί. Η πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση θα πρέπει να επιτυγχάνεται στη βάση των ικανοτήτων του κάθε παιδιού. Παράλληλα, υποχρέωση της κάθε χώρας θεωρείται η λήψη μέτρων για τη μείωση της σχολικής διαρροής. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναφέρεται και στην εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας στο σχολικό χώρο, η οποία θα πρέπει να συνάδει με την αξιοπρέπεια του παιδιού.

  Με βάση τη Σύμβαση, το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση δεν είναι απλά θέμα πρόσβασης (άρθρο 28) αλλά και περιεχομένου (άρθρο 29). Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υποδεικνύει ότι η εκπαίδευση, της οποίας το περιεχόμενο θεμελιώνεται στις αξίες του άρθρου 29 (1) της Σύμβασης, πρόκειται για μια παιδοκεντρική εκπαίδευση που στόχο έχει «την ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε παιδιού ξεχωριστά, των ταλέντων και των ικανοτήτων του, αναγνωρίζοντας ότι κάθε παιδί έχει μοναδικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, ικανότητες και μαθησιακές ανάγκες»[5]. Η Σύμβαση περιλαμβάνει στην έννοια της εκπαίδευσης τη γενικότερη καλλιέργεια και την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, η εκπαίδευση οφείλει να προωθεί την ανάπτυξη του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ανθρώπινες αξίες για την οικογένεια, την εθνική και γλωσσική ταυτότητα και τον πολιτισμό, καθώς και το φυσικό περιβάλλον, με στόχο την προετοιμασία του παιδιού για μία ζωή με άξονα τις αρχές της δημοκρατίας.

5. General Comment No.1 (2001) The aims of education CRC/GC/2001/1 (2001),17 April 2001.

- **Το δικαίωμα προστασίας από την κακοποίηση και την παραμέληση**

  Η Σύμβαση αναγνωρίζει στα παιδιά το ανθρώπινο δικαίωμα για σεβασμό στην αξιοπρέπειά και τη φυσική ακεραιότητά τους, δικαίωμα που συνδέεται άμεσα με την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του άρθρου 19, τα κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα και να υλοποιούν κοινωνικά προγράμματα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από όλες τις μορφές κακομεταχείρισης. Περιλαμβάνονται η σωματική κακοποίηση, η σωματική παραμέληση, η ψυχολογική βία, η συναισθηματική παραμέληση και η σεξουαλική κακομεταχείριση, μέσα στην οικογένεια ή τα υποκατάστατά της.

  Τα προστατευτικά μέτρα, στα οποία γίνεται αναφορά, περιλαμβάνουν εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων και μέτρων για υποστήριξη του παιδιού και αυτών οι οποίοι έχουν τη φύλαξή του. Συμπεριλαμβάνονται επίσης προληπτικά μέτρα, καθώς και διαδικασίες για εντοπισμό και αναφορά στην αρμόδια υπηρεσία, διερεύνηση περιστατικών και περίθαλψη του παιδιού και της οικογένειάς του. Τέλος, γίνεται πρόνοια για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης «όπου χρειάζεται», αποδίδοντας βαρύνουσα και πρωταρχική σημασία στο κοινωνικό σκέλος της παρέμβασης στην οικογένεια.

- **Το δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες για ισότητα ευκαιριών**

  Το δικαίωμα αυτό συνδέεται άμεσα με την Αρχή της Μη Διάκρισης απαγορεύοντας ρητά κάθε είδους διάκριση στην απόλαυση των δικαιωμάτων των παιδιών στη βάση οποιουδήποτε είδους αναπηρίας. Παράλληλα, αναγνωρίζει το δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

  Το δικαίωμα αφορά στην ειδική φροντίδα και την ισότητα ευκαιριών για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες και αναφέρεται σε κάθε άξονα της ζωής των παιδιών: εκπαίδευση, επιμόρφωση, ιατρική περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης. Το δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες και περίθαλψη αφορά, όχι μόνο τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, σε σύγκριση με εκείνα χωρίς τέτοιες ανάγκες, αλλά και τα ίδια τα παιδιά με ειδικές ανάγκες μεταξύ τους, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του προβλήματός τους .

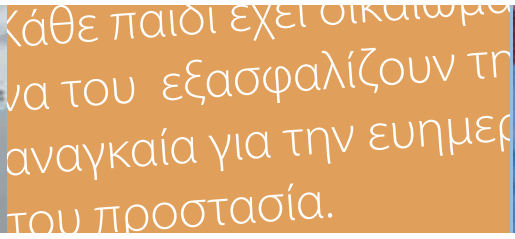

- **Το δικαίωμα στην ανάπαυση και την ψυχαγωγία**
  Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. Τα κράτη έχουν υποχρέωση να προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή στη βάση της αρχής των ίσων ευκαιριών, έτσι ώστε όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε αυτήν, ανάλογα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις ικανότητές τους.

- **Το δικαίωμα της προστασίας των παιδιών από τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευση**
  Το δικαίωμα των παιδιών στην προστασία από τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευσης καλύπτεται από αριθμό άρθρων της Σύμβασης και αναφέρεται σε βία ενάντια στα παιδιά και εκμετάλλευσή τους από τρίτους, αν και η οικογένεια εμπλέκεται συχνά με παραλείψεις ή ενέργειές της που θυματοποιούν το παιδί, με σκοπό το οικονομικό όφελος. Οι μορφές εκμετάλλευσης, στις οποίες γίνεται αναφορά στα συγκεκριμένα άρθρα, αφορούν τον εξαναγκασμό των παιδιών στην πορνεία, την εκμετάλλευση τους από τη βιομηχανία της πορνογραφίας, την απαγωγή, την πώληση και το δουλεμπόριο. Λόγω του ότι σε αυτές τις μορφές εκμετάλλευσης εμπλέκονται συνήθως τρίτα κράτη, η Σύμβαση υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα πέραν του εθνικού επιπέδου, σε διμερές και πολυμερές επίπεδο.

- **Το δικαίωμα της προστασίας από την εκμετάλλευση στην εργασία**
  Σύμφωνα με τη Σύμβαση, κάθε Κράτος υποχρεούται να θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα, ώστε η εργασία των παιδιών να μην παραβιάζει τα υπόλοιπα δικαιώματά τους. Ως εκ τούτου, η εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακωλύσει την εκπαίδευση του παιδιού ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του, δεν συνάδει με τις διατάξεις της Σύμβασης. Τα κράτη υποχρεούνται να θεσπίσουν κατώτατο όριο ηλικίας για είσοδο στην εργασία, να καθορίσουν τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας για την εργασία παιδιών και να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα, κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαιώματος αυτού.

- **Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή**
  Η παρέμβαση στην προσωπική αλληλογραφία, το ατομικό ημερολόγιο και τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις των παιδιών αποτελούν αυθαίρετες παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή του παιδιού και παραβιάζουν το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή. Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του παιδιού θεωρείται επίσης η ψυχολογική κακομεταχείριση, όπως οι προσβολές του χαρακτήρα, της προσωπικότητας και της τιμής και υπόληψης του παιδιού. Το δικαίωμα αυτό ισχύει για όλα τα παιδιά χωρίς καμία διάκριση και σε όλα τα πλαίσια: την οικογένεια, τις εναλλακτικές μορφές φροντίδας του παιδιού, τις υπηρεσίες και τους θεσμούς. Το δικαίωμα αφορά τα προσωπικά δεδομένα του παιδιού, τις σχέσεις του και την επικοινωνία του με άλλα άτομα, το δικαίωμά του σε εμπιστευτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και την προστασία της ιδιωτικής του ζωής σε όλα τα στάδια εξέτασης υπόθεσης για διάπραξη ποινικού αδικήματος.

- **Το δικαίωμα συμβίωσης με τους γονείς**
  Το παιδί έχει το δικαίωμα να ζει με τους γονείς του, εκτός αν η συμβίωση είναι ασυμβίβαστη με την Αρχή Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Το παιδί έχει επίσης δικαίωμα να διατηρεί επαφή και με τους δύο γονείς του, όταν ζει χωριστά από τον έναν ή και τους δύο γονείς του. Τα παιδιά και οι γονείς τους έχουν το δικαίωμα να εγκαταλείπουν οποιαδήποτε χώρα και να εισέρχονται στη χώρα τους με σκοπό την επανένωση ή τη διατήρηση της σχέσης παιδιού – γονέα. Τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να παίρνουν μέτρα για παρεμπόδιση της αθέμιτης μεταφοράς και κράτησης των παιδιών στο εξωτερικό και για τη λήψη επανορθωτικών μέτρων σε τέτοιες περιπτώσεις.
- **Το δικαίωμα της προστασίας έναντι των βασανιστηρίων και της στέρησης της ελευθερίας**
  Απαγορεύεται η υποβολή παιδιού σε βασανιστήρια, απάνθρωπη μεταχείριση ή τιμωρία, παράνομη σύλληψη ή στέρηση της ελευθερίας του. Η θανατική ποινή και η δια βίου φυλάκιση χωρίς τη δυνατότητα αποφυλάκισης απαγορεύονται για εγκλήματα που διαπράττονται από πρόσωπα κάτω των 18 ετών. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το Νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατό μικρότερης χρονικής διάρκειας. Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να κρατείται χωριστά από τους ενηλίκους, εκτός αν η εξυπηρέτηση της Αρχής Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού δικαιολογεί το αντίθετο. Κάθε κρατούμενο παιδί πρέπει να τυγχάνει νομικής και άλλης αρωγής και να έχει επαφή με την οικογένειά του.

2.1.1.2 Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών προχώρησε στην υιοθέτηση δύο Προαιρετικών Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα οποία σκοπό έχουν να ενισχύσουν και να συμπληρώσουν την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης που αφορούν στην προστασία των παιδιών έναντι των κινδύνων των ένοπλων συρράξεων και της εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών.

2.1.1.2.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιών

Η μεγάλη ανησυχία της διεθνούς κοινότητας για τις διαστάσεις που έχει λάβει η εμπορία και σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών σ' όλο τον κόσμο, αντανακλάται στην υιοθέτηση από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για την Πώληση Παιδιών, στις 25 Μαΐου 2000. Το Πρωτόκολλο τέθηκε σε γενική ισχύ στις 18 Ιανουαρίου 2002[6] . Η Κύπρος επικύρωσε το Πρωτόκολλο στις 6 Απριλίου 2006 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 6(III)2006].

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει τις διατάξεις των άρθρων 34 και 35 της Σύμβασης, τα οποία επιβάλλουν στα κράτη τη λήψη μέτρων για προστασία των παιδιών από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Το Πρωτόκολλο προσδιορίζει τις έννοιες «πώληση παιδιών», «παιδική πορνεία», «παιδική πορνογραφία» και υποχρεώνει τις Κυβερνήσεις να ποινικοποιήσουν και να τιμωρούν αυτού του είδους τις δραστηριότητες. Τα σχετικά αδικήματα χαρακτηρίζονται ως εκδόσιμα και θα πρέπει να περιλαμβάνονται σ' οποιαδήποτε διακρατική συμφωνία για έκδοση των παραβατών.

6. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, New York, 25 May 2000.

Τα κράτη υποχρεούνται να υιοθετήσουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων παιδιών που είναι θύματα των εν λόγω δραστηριοτήτων, σ' όλα τα στάδια της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης. Υποχρεώνονται επίσης να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια και στήριξη για την πλήρη επανένταξη των θυμάτων στην κοινωνία και την αποκατάσταση της σωματικής και ψυχικής υγείας τους, καθώς και να παίρνουν κατάλληλα μέτρα για διευκόλυνση της διεκδίκησης αποζημιώσεων.

2.1.1.2.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπλοκή των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις

Οι τραγικές συνέπειες για τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα των παιδιών από την εμπλοκή τους σε ένοπλες συρράξεις, οδήγησαν τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών να υιοθετήσει στις 25 Μαίου 2000 ειδικό Πρωτόκολλο με τον τίτλο «Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σχετικά με την εμπλοκή των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις»[7], που τέθηκε σε γενική ισχύ στις 12 Δεκεμβρίου 2002. Η Κύπρος υπέγραψε το Πρωτόκολλο την 1η Ιουλίου 2008 και πρόκειται να το επικυρώσει σύντομα.

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει το άρθρο 38 της Σύμβασης, το οποίο απαγορεύει την άμεση συμμετοχή παιδιών κάτω των 15 ετών σε εχθροπραξίες και καθορίζει ως κατώτατη ηλικία για εθελοντική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις το 15ο έτος. Το Πρωτόκολλο δεσμεύει τις χώρες που το επικυρώνουν να πάρουν μέτρα για αύξηση της ηλικίας εθελοντικής κατάταξης. Απαγορεύεται επίσης η υποχρεωτική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις πριν τη συμπλήρωση της ηλικίας των 18 ετών και η άμεση εμπλοκή παιδιών κάτω των 18 ετών σε ένοπλες συγκρούσεις.

2.1.1.3 Η Σύμβαση με αρ. 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, ως ο εξειδικευμένος Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα της εργασίας, πέρα από τις διάφορες Συμβάσεις και Συστάσεις για τους όρους και τις συνθήκες εργασίας γενικά, υιοθέτησε το 1999, τη Σύμβαση με αρ. 182, για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους[8]. Η Σύμβαση τέθηκε σε γενική ισχύ στις 19 Νοεμβρίου 2000. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 27 Νοεμβρίου 2000 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 31(III)/2000].

Η Σύμβαση αυτή, εφαρμόζεται για όλα τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών. Η έννοια «χειρότερες μορφές εργασίας των παιδιών», είναι αρκετά ευρεία και περιλαμβάνει όλες τις μορφές δουλείας ή παρόμοιες πρακτικές (όπως την πώληση και παράνομη διακίνηση παιδιών, τον επί σώματι δανεισμό), αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, περιλαμβανομένης της υποχρεωτικής στράτευσης παιδιών για χρησιμοποίησή τους σε ένοπλες συρράξεις, της χρησιμοποίησης, προαγωγής ή προσφοράς παιδιών για πορνεία ή για παράνομες δραστηριότητες και γενικά οποιαδήποτε εργασία η οποία, λόγω της φύσης ή των συνθηκών της, ενδέχεται να βλάψει την υγεία, ασφάλεια ή το ήθος του παιδιού.

7. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict, New York 25 May 2000
8. ILO Convention (No.182) concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, Geneva 17 June 1999.

2.1.1.4 Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών

Στα πλαίσια του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών έχουν καταρτιστεί σειρά Συμβάσεων για διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, τις οποίες η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Η Σύμβαση για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών, Χάγη XXVIII[9] , η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου 1983 και στην οποία η Κύπρος προσχώρησε στις 4 Νοεμβρίου 1994 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/1994].
- Η Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία, Χάγη XXXIII[10], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1995. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 20 Φεβρουαρίου 1995 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 26(III)/1994].
- Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών εναντίον του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος[11]. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 22 Απριλίου 2003 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003].
- Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, Ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα[12]. Η Κύπρος το επικύρωσε στις 6 Αυγούστου 2003 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003].
- Πρωτόκολλο κατά του Λαθρεμπορίου Μεταναστών δια Εδάφους, Θαλάσσης και Αέρος, το οποίο συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα[13] . Η Κύπρος το επικύρωσε στις 6 Αυγούστου 2003 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003].

2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρώπης

2.1.2.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών[14] υιοθετήθηκε από τις Κυβερνήσεις των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις 4 Νοεμβρίου 1950 και τέθηκε σ' εφαρμογή στις 3 Σεπτεμβρίου 1953. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 6 Οκτωβρίου 1962 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 39/1962] και στη συνέχεια επικύρωσε Πρωτόκολλα αυτής της Σύμβασης.

Σκοπός της Σύμβασης είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον ευρωπαϊκό χώρο, με τη δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης για συλλογική εγγύηση ορισμένων από τα δικαιώματα που αναφέρονται στην Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Εκφράζει τα κοινά ιδεώδη και την κοινή πολιτική παράδοση και, ιδιαίτερα, την πίστη των μελών στο ιδεώδες της ελευθερίας και στις αρχές του κράτους δικαίου.

9. Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction (Hague XXVIII) The Hague, 25 October 1980
10. Convention on Protection of Children and Co-operation in respect of Intercountry Adoption (Hague XXXIII) The Hague, 29 May 1993
11. United Nations Convention against Transnational Organised Crime, New York, 15 November 2000.
12. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime, New York, 15 November 2000.
13. Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime.
14. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, (CETS No.5), Rome 4 November 1950.

Η Σύμβαση αυτή είναι η μόνη διεθνής συνθήκη, με βάση την οποία παρέχεται δικαστική ατομική προστασία δικαιωμάτων, μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού διασφαλίζεται μέσω των γενικών διατάξεων της Σύμβασης, όπως και για τους ενήλικους πολίτες (π.χ. το δικαίωμα στην παιδεία), χωρίς ειδική ρύθμιση για τα δικαιώματα του παιδιού.

2.1.2.2 Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης αντανακλά την κοινή δέσμευση των Κρατών Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο και να προωθήσουν την κοινωνική ευημερία των πολιτών τους, με τη διασφάλιση των κοινωνικών τους δικαιωμάτων, χωρίς οποιαδήποτε διάκριση. Ο Χάρτης τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Φεβρουαρίου 1961[15]. Στις 3 Μαΐου 1996[16] ο Χάρτης αναθεωρήθηκε με σκοπό τη διεύρυνση του πεδίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εγγυάται. Η Κύπρος επικύρωσε το Χάρτη στις 7 Μαρτίου του 1968 (εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 64/1967) καθώς και τα δύο μεταγενέστερα Πρωτόκολλά του. Επικύρωσε επίσης τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη στις 20 Σεπτεμβρίου του 2000 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 27(III)/2000].

Τόσο ο Χάρτης του 1961, όσο και ο Αναθεωρημένος Χάρτης του 1996, περιέχουν διατάξεις με ειδική αναφορά στα δικαιώματα των παιδιών. Συγκεκριμένα, το άρθρο 7 (Το δικαίωμα παιδιών και νεαρών προσώπων για προστασία) ρυθμίζει τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας παιδιών και νεαρών προσώπων. Το άρθρο αυτό:

- Απαγορεύει την απασχόληση παιδιού κάτω των 15 ετών, με εξαίρεση την απασχόληση σε ελαφρά εργασία που δεν προκαλεί βλάβη στην υγεία, το ήθος ή την εκπαίδευσή του παιδιού
- Προβλέπει ότι άτομα που δεν συμπλήρωσαν τον υποχρεωτικό κύκλο εκπαίδευσής τους, δεν θα απασχολούνται σε εργασία που τους εμποδίζει να επωφεληθούν πλήρως των ευκαιριών εκπαίδευσής τους
- Ρυθμίζει τους όρους απασχόλησης ατόμων κάτω των 18 ετών, όπως η απαγόρευση της απασχόλησής τους σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, οι ώρες εργασίας τους, οι αμοιβές τους και η ετήσια άδεια
- Δεσμεύει τα Κράτη Μέλη να προστατεύουν άτομα κάτω των 18 ετών έναντι των φυσικών και ηθικών κινδύνων που προκαλούνται άμεσα ή έμμεσα από την εργασία.

2.1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών, υπογράφηκε στις 25 Ιανουαρίου 1996[17] και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου του 2000. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 25 Οκτωβρίου 2005 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 23(III)/2005]. Με την επικύρωση η Κύπρος κατέθεσε Δήλωση ότι αποδέχεται τη Σύμβαση σε τρεις κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων ενώπιον Δικαστικών Αρχών, δηλαδή Κηδεμονία, Υιοθεσίες, και Προστασία από κακοποίηση και βάναυση συμπεριφορά. Η Σύμβαση καλύπτει όλα τα παιδιά ηλικίας μέχρι 18 ετών και σκοπό έχει την προώθηση

15. European Social Charter, (CETS No. 35), Turin, 18 October 1961.
16. European Social Charter (Revised), (CETS No.163), Strasbourg, 25 January 1996.
17. European Convention on the Exercise of Children's Rights, (CETS No.160), Strasbourg, 25 January 1996.

των δικαιωμάτων τους, με τη χορήγηση διαδικαστικών δικαιωμάτων και τη διευκόλυνση της άσκησής τους, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι τα παιδιά:

- Είτε τα ίδια ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, τυγχάνουν πληροφόρησης και τους επιτρέπεται η συμμετοχή σε δικαστικές διαδικασίες που τα αφορούν.
- Η δικαστική αρχή, πριν από οποιαδήποτε απόφαση θα πρέπει να μεριμνά ώστε να έχει στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες, έτσι που η απόφασή της να εξυπηρετεί τα καλύτερα συμφέροντα του παιδιού.
- Η δικαστική αρχή θα πρέπει σε περιπτώσεις όπου το παιδί, με βάση την εθνική νομοθεσία, θεωρείται ότι είναι σε θέση να έχει επαρκή αντίληψη των πραγμάτων, να διασφαλίζει ότι αυτό έχει λάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες, να διαβουλεύεται με το ίδιο το παιδί ή μέσω άλλου προσώπου ή σώματος και να δίδει τη δέουσα βαρύτητα στις απόψεις του παιδιού.

2.1.2.4 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων[18] τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου 2008. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 24 Οκτωβρίου 2007 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 38(III)/2007].

Σκοπός της Σύμβασης είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων χωρίς οποιαδήποτε μορφή διάκρισης, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων, η συνδρομή των θυμάτων και των μαρτύρων, η διασφάλιση της αποτελεσματικής διερεύνησης και δίωξης και η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Ο ορισμός της «εμπορίας ανθρώπων» είναι πολύ ευρύς και περιλαμβάνει την πρόσληψη, μεταφορά, μετακίνηση, απόκρυψη ή παραλαβή προσώπων, δια της απειλής ή χρήσης βίας ή άλλης μορφής πειθαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, της εξαπάτησης, της κατάχρησης εξουσίας ή θέσης, ευπρόσβλητης κατάστασης ή καταβολής ή είσπραξης πληρωμών ή ωφελημάτων, προκειμένου να επιτευχθεί η συναίνεση προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της πορνείας, άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές με δουλεία ή την αφαίρεση οργάνων.

Η Σύμβαση, λόγω ακριβώς της ευρύτητας που αποδίδει στην έννοια της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και λόγω των ειδικών διατάξεων που περιέχει για το χειρισμό και την προστασία των δικαιωμάτων παιδιών που γίνονται θύματα εμπορίας, συνιστά ένα σημαντικό θεσμικό εργαλείο στην εν γένει προσπάθεια για προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων του παιδιού.

2.1.2.5 Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου

Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου[19] τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2004 και κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία την 19η Ιανουαρίου 2005 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 22(III)/2004].

18. Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, (CETS No.: 197) Warsaw, 16 May 2005.
19. Convention on Cybercrime, (CETS No.185), Budapest 23 November 2001.

Σκοπός της Σύμβασης είναι η εφαρμογή από τα κράτη μέλη μιας κοινής ποινικής πολιτικής με στόχο την προστασία των κοινωνιών τους έναντι του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση κατάλληλης νομοθεσίας και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

Σ' ότι αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, η Σύμβαση περιέχει ειδική διάταξη (άρθρο 9), που προβλέπει για τα αδικήματα παιδικής πορνογραφίας. Υποχρεώνει κάθε συμβαλλόμενο κράτος να θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα, με βάση τα οποία οι ακόλουθες πράξεις να θεωρούνται ποινικό αδίκημα:

- Η παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό τη διανομή μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η προσφορά και η διάθεση της παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η διανομή ή διαβίβαση παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η προμήθεια παιδικής πορνογραφίας μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος για τον εαυτό του ή για άλλο πρόσωπο.
- Η κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε σύστημα υπολογιστή ή σε έναν υπολογιστή-μέσο αποθήκευσης δεδομένων.

2.1.2.6 Άλλες Συμβάσεις στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης

Στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει συνομολογηθεί μια σειρά άλλων Συμβάσεων εξίσου σημαντικών, όπως:

- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη Νομική Κατάσταση Εξώγαμων Τέκνων[20] η οποία τέθηκε σε ισχύ την 11 Αυγούστου 1978. Η Κύπρος την επικύρωσε την 11 Ιουλίου 1979 [εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 50/1979].
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αναγνώριση και Εκτέλεση Αποφάσεων που αφορούν Κηδεμονία Ανηλίκων[21] και Αποκατάσταση Κηδεμονίας Ανηλίκων , η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Σεπτεμβρίου 1983. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 13 Ιουνίου 1986 [εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 36/1986].

2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει ακόμη υιοθετήσει μια σφαιρική και ενιαία προσέγγιση σ' ότι αφορά στα δικαιώματα του παιδιού. Τα δικαιώματα αυτά προωθούνται με πολιτικές που βασίζονται στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, το οποίο, ωστόσο, θεωρείται ανεπαρκές για αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα, θεωρεί τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως βασικό εργαλείο για αντιμετώπιση των θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού στη βάση ότι όλα τα Κράτη Μέλη της την έχουν επικυρώσει.

20. European Convention on the Legal Status of Children born out of Wedlock, (CETS No.85), Strasbourg, 15 October 1975.
21. European Convention on Recognition and Enforcement of Decision concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children, (CETS No.105), Luxembourg, 20 May 1980.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέλαβε την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού ανάμεσα στις προτεραιότητές της στην Ανακοίνωσή της για τους Στρατηγικούς Στόχους 2005-2009, αναφέροντας ότι «ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών έναντι της οικονομικής εκμετάλλευσης και όλων των μορφών κακομεταχείρισης, με την ΕΕ να αποτελεί πρότυπο για τον υπόλοιπο κόσμο»[22].

2.1.3.1 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 4ης Ιουλίου 2006

Στις 4 Ιουλίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση με τον τίτλο - *«Προς μια Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού»*[23] . Στο σχετικό δελτίο τύπου της Επιτροπής αναφέρεται ότι *«αυτή είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή έχει υιοθετήσει τέτοια διατέμνουσα προσέγγιση στα δικαιώματα του παιδιού»*[24].
Στην Ανακοίνωση τονίζεται η ανάγκη για αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού ως ένα αυτοτελές πεδίο δράσης και όχι απλώς ως συστατικό της ευρύτερης προσπάθειας για προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά.

Η νομική βάση της στρατηγικής της ΕΕ απορρέει από το άρθρο 6.2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση το οποίο η ΕΕ οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα σε οποιεσδήποτε ενέργειες αναλαμβάνει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της. Τα δικαιώματα αυτά, σύμφωνα με την Ανακοίνωση, περιλαμβάνουν αυτά που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία περιέχει και ορισμένες διατάξεις που αφορούν στα δικαιώματα των παιδιών. Επίσης, θεωρείται απαραίτητο να λαμβάνεται πλήρως υπόψη η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ως η αυθεντική έκφραση θεμελιωδών δικαιωμάτων τα οποία κατοχυρώνονται ως γενικές αρχές δικαίου[25].

Οι συγκεκριμένοι στόχοι της στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι:

- Η αξιοποίηση υφιστάμενων δράσεων στην αντιμετώπιση επειγουσών αναγκών.
- Ο καθορισμός προτεραιοτήτων για μελλοντική δράση από την ΕΕ.
- Η ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών σ' όλες τις πολιτικές της ΕΕ.
- Η εγκαθίδρυση αποτελεσματικών μηχανισμών συντονισμού και διαβούλευσης.
- Η ενδυνάμωση των δυνατοτήτων και της εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Η αποτελεσματική πληροφόρηση για τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού στα πλαίσια των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ.

Στην Ανακοίνωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύεται να αναπτύξει μια περιεκτική στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού και καλεί όλα τα Κράτη Μέλη, τα Ευρωπαϊκά Ιδρύματα και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, να πάρουν ενεργό μέρος στην ανάπτυξη της Στρατηγικής και να συμβάλουν στην επιτυχία της.

22. Strategic Objectives2005-2009, Europe 2010: A Partnership for European Renewal, Prosperity, Solidarity and Security- COM(2005)12, 26.1.2005
23. Communication from the Commission - Towards an EU Strategy on the Rights of the Child, Brussels, 4 July 2006, COM(2006)367final
24. Rapid – Press Releases – EUROPA, IP/06/927, Strasbourg, 4 July 2006
25. Communication from the Commission, op. cit., point 1.3, p.3

2.1.3.2 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, έδωσε το έναυσμα για την ανάπτυξη μιας κοινοτικής πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού, με την προσθήκη ορισμένων διατάξεων στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως το άρθρο 29 για τη διακυβερνητική συνεργασία στην καταπολέμηση των αδικημάτων κατά των παιδιών και το άρθρο 137 για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας των παιδιών.

2.1.3.3 Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων[26], που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωκοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 7 Δεκεμβρίου 2000, περιλαμβάνει ειδική αναφορά στα βασικά δικαιώματα του παιδιού, προχωρώντας πέρα από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1950, στην οποία η μόνη ειδική αναφορά στα δικαιώματα του παιδιού είναι αυτή που αφορά την εκπαίδευση.

Ο Χάρτης, εκτός από διάφορες γενικές διατάξεις, που έχουν εφαρμογή και στα παιδιά, περιέχει ειδική διάταξη (άρθρο 24) για τα δικαιώματα του παιδιού και ορίζει ότι:

- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και φροντίδα που θεωρείται αναγκαία για την ευημερία τους.
- Τα παιδιά δύνανται να εκφράζουν τις απόψεις τους ελεύθερα, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στα θέματα που αφορούν τα παιδιά, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους.
- Σ ΄όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά, είτε από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, η εξυπηρέτηση των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού, πρέπει να αποτελεί τον πρωταρχικό υπολογισμό.
- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να διατηρούν, σε τακτική βάση, προσωπική σχέση και άμεση επαφή και με τους δύο γονείς τους, εκτός αν αυτό συγκρούεται με τα συμφέροντα του παιδιού.

2.1.3.4 Οδηγία 94/33/ΕΚ για την Προστασία των Νεαρών Προσώπων στην εργασία

Η Οδηγία της ΕΕ με αρ. 94/33/ΕΚ[27], σκοπό έχει την προστασία των παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών στον τομέα της απασχόλησης. Απαγορεύει την απασχόληση παιδιών κάτω από την κατώτατη ηλικία συμπλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και, εν πάση περιπτώσει, κάτω από την ηλικία των 15 ετών. Επιβάλλει τη λήψη μέτρων για προστασία των νεαρών προσώπων από την οικονομική εκμετάλλευση και από τους κινδύνους στο χώρο της εργασίας, που ενδεχομένως να βλάψουν την ασφάλεια, την υγεία, την πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή τους ή την εκπαίδευσή τους.

Η Οδηγία περιέχει διατάξεις που ρυθμίζουν τους επί μέρους όρους εργασίας των παιδιών για τα οποία επιτρέπεται η απασχόληση και η εργασία, όπως είναι η απαγόρευση της απασχόλησης σε επικίνδυνες εργασίες, η διάρκεια του χρόνου εργασίας και η περίοδος της ημερήσιας, εβδομαδιαίας και ετήσιας ανάπαυσης κ.λπ.

26. Charter of Fundamental Rights of the European Union, OJC 364 18 December 2000
27. Council Directive 94/33/EC of 22 June 1994 on the Protection of Young People at work, EUR-Lex-31994L0033.

2.2 Το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο γενικά είναι κατοχυρωμένα από το Σύνταγμα της Δημοκρατίας και τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, που επικύρωσε η Κύπρος ως μέλος του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων περιφερειακών οργανισμών, καθώς και από το κοινοτικό κεκτημένο, ως μέλος της ΕΕ.

Στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών, πέραν των σχετικών διεθνών συμβάσεων, οι οποίες σύμφωνα με το Σύνταγμα συνιστούν μέρος του εθνικού δικαίου με αυξημένη ισχύ έναντι των εσωτερικών Νόμων, η εθνική νομοθεσία περιλαμβάνει σημαντικά νομοθετήματα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες από τις Νομοθεσίες.

2.2.1 Ο περί Παιδίων Νόμος

Ο περί Παιδίων Νόμος[28] ρυθμίζει τα θέματα τα οποία αφορούν τη φροντίδα των παιδιών που δεν μπορούν να τύχουν της κατάλληλης φροντίδας από τους γονείς τους. Συγκεκριμένα, ο Νόμος ρυθμίζει:

- Τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα παιδιού που στερείται της κατάλληλης φροντίδας και προστασίας.
- Τις υποχρεώσεις του Διευθυντή των ΥΚΕ και τις υπηρεσίες που αυτός πρέπει να παρέχει σε παιδιά που τίθενται υπό τη φροντίδα του.
- Την υποχρέωση των γονέων ή των κηδεμόνων παιδιών υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των ΥΚΕ για συνεισφορά στη συντήρησή των παιδιών αυτών.
- Τη λειτουργία εθελοντικών ιδρυμάτων που παρέχουν διαμονή, φροντίδα και συντήρηση σε παιδιά.
- Τη λειτουργία παιδοκομικών σταθμών και την αδειοδότηση παιδοκόμων.
- Τη λειτουργία στέγης κράτησης παιδιών κατόπιν διατάγματος δικαστηρίου.
- Την ανάληψη της φροντίδας παιδιών από ανάδοχους γονείς.
- Την παροχή φροντίδας υγείας σε παιδιά υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των ΥΚΕ.
- Την πρόληψη της σκληρότητας, παραμέλησης και έκθεσης των παιδιών σε ηθικούς και φυσικούς κινδύνους.

Ο περί Παιδίων Νόμος είναι απηρχαιωμένος και βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για αναθεώρησή του.

όλα τα παιδιά είναι
ίσα κι έχουν τα
ίδια δικαιώματα

28. Ο περί Παιδίων Νόμος, [Κεφ. 352, 83(Ι)/1999, 143(Ι)/2002, 64(Ι)/2007]

2.2.2 Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος

Ο Περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος[29] ρυθμίζει τα θέματα της συγγένειας και της νομικής υπόστασης των τέκνων και, συγκεκριμένα, προβλέπει για:

- Θέματα συγγένειας, την πατρότητα και τους όρους και προϋποθέσεις προσβολής της.
- Τα δικαιώματα των παιδιών σε περιπτώσεις επιγενομένου γάμου των γονέων.
- Την εκούσια ή δικαστική αναγνώριση των παιδιών που γεννώνται εκτός γάμου.

2.2.3 Ο περί Υιοθεσίας Νόμος

Ο περί Υιοθεσίας Νόμος[30] προβλέπει για τη ρύθμιση όλων των θεμάτων που σχετίζονται με την υιοθεσία. Ειδικότερα:

- Ρυθμίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ακολουθείται για την υιοθέτηση παιδιού, περιλαμβανομένων της καταλληλότητας των προσώπων που προτίθενται να υιοθετήσουν παιδί, της συναίνεσης των γονέων ή του κηδεμόνα του υπό υιοθέτηση παιδιού και των κριτηρίων έκδοσης διατάγματος από το δικαστήριο. Μεταξύ των κριτηρίων αυτών, είναι η συναίνεση των γονέων ή του κηδεμόνα, το συμφέρον του υιοθετούμενου, λαμβανομένων υπόψη, όπου το επιτρέπει η ηλικία του, των επιθυμιών του και η απουσία οποιασδήποτε χρηματικής ή άλλης αμοιβής ως αντάλλαγμα για την υιοθεσία.
- Θέτει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες, παιδί για το οποίο εκκρεμεί η έκδοση διατάγματος υιοθεσίας μπορεί να μετακινηθεί από την άμεση φροντίδα του προσώπου που υπέβαλε την αίτηση υιοθεσίας. Σκοπός είναι η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Καθορίζει τη διαδικασία που ακολουθείται για την τοποθέτηση παιδιού υπό τη άμεση φροντίδα και επιμέλεια του προσώπου που προτίθεται να το υιοθετήσει και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μπορεί να γίνει επαναφορά του παιδιού στο γονέα ή τον κηδεμόνα του.
- Ορίζει ότι, ως αποτέλεσμα της υιοθεσίας, όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των φυσικών γονέων περιέρχονται στους υιοθετήσαντες το παιδί και ότι κάθε γονικό δικαίωμα ή υποχρέωση των φυσικών γονέων ή του κηδεμόνα προς το υιοθετηθέν παιδί παύει με το διάταγμα υιοθεσίας.

Βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για αναθεώρηση του Νόμου με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του.

29. Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος, του 1991 μέχρι 2008,[187/1991, 213/1991, 161(I)/2000, 78(I)/2006, 69(I)/2008].
30. Ο περί Υιοθεσίας Νόμος, του 1995, [19(I)/1995]

2.2.4 Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος

Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος[31] περιέχει διατάξεις οι οποίες είναι σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού, ιδιαίτερα, σ' ότι αφορά τα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας. Οι κυριότερες από τις διατάξεις αυτές:

- Ρυθμίζουν τον προσδιορισμό του επωνύμου του παιδιού.
- Ορίζουν το περιεχόμενο της γονικής μέριμνας, η οποία περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ονόματος, την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του παιδιού.
- Ορίζουν ότι οι αποφάσεις των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, θα πρέπει να αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του παιδιού. Ομοίως, οι αποφάσεις των δικαστηρίων σχετικά με την ανάθεση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας, πρέπει να εξυπηρετούν το συμφέρον του παιδιού.
- Προσδιορίζουν την έννοια της επιμέλειας του προσώπου του παιδιού, την ανατροφή και επίβλεψη, τη διαπαιδαγώγηση και εκπαίδευσή του, καθώς και τον τόπο διαμονής του. Κατά την ανατροφή του παιδιού, οι γονείς οφείλουν να το ενισχύουν, χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει ελεύθερα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του.
- Ρυθμίζουν τα δικαιώματα και τον τρόπο διαχείρισης της περιουσίας του παιδιού από τους γονείς και τον επίτροπο, όταν του ανατίθεται η γονική μέριμνα.
- Επιβάλλουν όπως, ζητείται και συνεκτιμείται η γνώμη του παιδιού, ανάλογα με την ωριμότητά του και στο βαθμό που μπορεί να αντιληφθεί, πριν από κάθε απόφαση σχετικά με τη γονική μέριμνα.
- Ρυθμίζουν την άσκηση της γονικής μέριμνας σε περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή διακοπής της συμβίωσης των γονέων και την άσκηση της γονικής μέριμνας για παιδιά που γεννήθηκαν εκτός γάμου, ενόσω οι γονείς δεν έχουν συνάψει γάμο.
- Προστατεύουν το παιδί έναντι της κακής άσκησης της γονικής μέριμνας από τους γονείς, προσδιορίζοντας τη διαδικασία αφαίρεσης της μέριμνας από τους γονείς και ανάθεσης της επιμέλειας του παιδιού σε επίτροπο.
- Ορίζουν ότι οι γονείς έχουν από κοινού υποχρέωση για τη διατροφή του παιδιού, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.

.

2.2.5 Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος

Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος[32], σκοπό έχει να προλάβει τη βία που προκαλείται από ένα μέλος της οικογένειας σε άλλο μέλος της και να προστατεύει τα θύματα τέτοιας βίας.

Η βία στην οικογένεια ορίζεται ως «οποιαδήποτε πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά, με την οποία προκαλείται σωματική σεξουαλική ή ψυχική βλάβη σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας και περιλαμβάνει και τη βία που ασκείται με σκοπό την επίτευξη σεξουαλικής επαφής, χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος, καθώς επίσης και τον περιορισμό της ελευθερίας του».

31. Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 έως 2008 [(216 του 1990, 60(I) του 1995, 95(I) του 1995, 30(I) του 1997, 60(I) του 1997, 21(I)του 1998, 190(I) του 2002, 203(I) του 2004, 68((I) του 2008].
32. Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία θυμάτων) Νόμος του 2000 και 2004 [119(I) /2000 και 212(I)/2004]

Ειδικά για τα μέλη της οικογένειας ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο Νόμος αυτός προβλέπει:

- Ότι η διάπραξη βίας στην παρουσία ανήλικου μέλους της οικογένειας, θεωρείται ως βία που ασκείται εναντίον του ίδιου του ανηλίκου.
- Βαρύτερες ποινές για διαφθορά ή απόπειρα διαφθοράς γυναικών ηλικίας κάτω των 16 ετών.
- Για ειδικό χειρισμό από Οικογενειακό Σύμβουλο των ανήλικων θυμάτων οικογενειακής βίας και, όπου κρίνεται σκόπιμο, από πολυθεματική ομάδα, καθώς και για τη διαδικασία καταγγελίας αδικημάτων βίας στην αστυνομία.
- Ότι ο κανόνας της εξ ακοής μαρτυρίας δεν ισχύει σε περίπτωση μαρτυρίας ψυχιάτρου ή ψυχολόγου, στον οποίο ο ανήλικος ανέφερε κακοποίησή του.
- Ότι το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απομάκρυνση ανήλικου θύματος βίας και την ανάθεση της φροντίδας στο Διευθυντή των ΥΚΕ.
- Ότι το Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει προσωρινό διάταγμα αποκλεισμού του ύποπτου θύτη ή απομάκρυνσης του θύματος μέχρι την καταχώριση και εκδίκαση της υπόθεσης. Περαιτέρω το Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει διάταγμα, με το οποίο να απαγορεύει στον κατηγορούμενο για άσκηση βίας στην οικογένεια να εισέρχεται ή να παραμένει στην οικογένεια.
- Για υποχρεωτική αναφορά περιπτώσεων άσκησης βίας σε βάρος ανήλικου προσώπου ή προσώπου με σοβαρές διανοητικές ή ψυχικές ανεπάρκειες.
- Για την ίδρυση Ταμείου Θυμάτων Βίας σκοπός του οποίου είναι η διάθεση χρημάτων για την αντιμετώπιση άμεσων αναγκών, για εξεύρεση διαμονής και ενίσχυση των θυμάτων βίας, καθώς και για άλλους σχετικούς σκοπούς.

2.2.6 Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος

Ο περί προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος[33] ρυθμίζει τα θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας των προσώπων ηλικίας κάτω των 18 ετών:

- Απαγορεύει την απασχόληση παιδιού ηλικίας κάτω των 15 ετών, εκτός αν έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, έχει συμπληρώσει επιτυχώς το γυμνασιακό κύκλο σπουδών ή έχει απαλλαγεί από την υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού και τοποθετείται σε συνδυασμένο πρόγραμμα κατάρτισης και εργασίας με σκοπό την εκμάθηση επαγγέλματος ή επιτηδεύματος ύστερα από άδεια του Υπουργείου Εργασίας.
- Επιτρέπει κατόπιν άδειας του Υπουργού Εργασίας την απασχόληση παιδιού στην άσκηση δραστηριότητας πολιτισμικής, καλλιτεχνικής, αθλητικής ή διαφημιστικής φύσεως, νοουμένου ότι αυτή δεν αποβαίνει σε βάρος της ασφάλειας, της υγείας και της σωματικής, πνευματικής, ηθικής ή κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού και δεν εμποδίζει την τακτική φοίτηση του στο σχολείο.
- Ορίζει την ανώτατη διάρκεια εβδομαδιαίας απασχόλησης παιδιών κάτω των 15 ετών και τη διάρκεια της ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης τους. Επίσης απαγορεύει τη νυχτερινή εργασία των παιδιών αυτής της ηλικίας, καθώς και την απασχόλησή τους με το πλανόδιο εμπόριο,
- Ρυθμίζει τη διάρκεια και τα ωράρια εργασίας των εφήβων (πρόσωπα ηλικίας μεταξύ 15 και 18 ετών) και προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για εφήβους που φοιτούν σε σχολείο, ενώ απαγορεύει την υπερωριακή απασχόληση εφήβων.

33. Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος του 2001 [48(Ι)/2001]

- Επιβάλλει στους εργοδότες να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και υγείας εργοδοτουμένων κάτω των 18 ετών.
- Απαγορεύει την απασχόληση προσώπων κάτω των 18 ετών σε εργασία που υπερβαίνει τις ικανότητες τους ή τους εκθέτει σε παράγοντες επιβλαβείς για την υγεία τους.

2.2.7 Νόμος για την Υποχρεωτική Φοίτηση και την Παροχή Δωρεάν Παιδείας

Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο είναι υποχρεωτική δια Νόμου[34] μέχρι το 15ο έτος της ηλικίας του παιδιού ή τη συμπλήρωση του τριετούς κύκλου γυμνασιακών σπουδών του, αν αυτό επισυμβεί πριν την συμπλήρωση της ηλικίας των 15 ετών. Η εγγραφή του παιδιού για υποχρεωτική φοίτηση είναι ευθύνη του προσώπου που έχει την επιμέλεια του. Ο Νόμος διασφαλίζει τη δωρεάν παροχή της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης των παιδιών από το κράτος σε δημόσια σχολεία, και τη δωρεάν προμήθεια των διδακτικών βιβλίων.

Μαθητές δημοτικής εκπαίδευσης που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορούν να φοιτούν σε ειδικά σχολεία ή ειδικές τάξεις για να τυγχάνουν της κατάλληλης αγωγής και μάθησης

2.2.8 Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος

Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος[35] στοχεύει στην εναρμόνιση με,

- την Απόφαση Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,
- την Απόφαση Πλαίσιο 2007/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2003 για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας,
- την Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση και συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές,

καθώς και στην εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των Πρωτοκόλλων αυτής και ιδιαίτερα του Πρωτοκόλλου για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, Ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα, της Σύμβασης περί Καταστολής και Εξαλείψεως της Σωματεμπορίας και της Πορνείας Άλλων, του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για την Πώληση Παιδιών, Παιδική Πορνεία και Παιδική Πορνογραφία, και της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πάταξη της Εμπορίας Ανθρώπων.

34. Ο περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτική Φοίτηση και Παροχή Δωρεάν Παιδείας) Νόμος του 1993 και 2004 [24(I)/1993 και 220(I)/2004]
35. Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2007 [87(I)/2007].

Ο Νόμος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εκτενείς πρόνοιες για την ποινικοποίηση της εμπορίας και εκμετάλλευσης παιδιών, της παιδικής πορνογραφίας, για τη λήψη μέτρων προστασίας και στήριξης των θυμάτων, καθώς και για την δημιουργία μηχανισμού ελέγχου της εφαρμογής των εν λόγω μέτρων.

2.2.9 Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος

Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος[36] και οι Κανονισμοί[37], που έχουν εκδοθεί δυνάμει αυτού, περιέχουν εκτενείς πρόνοιες, οι οποίες στοχεύουν στη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, έτσι ώστε να τους παρέχονται όλες οι ευκαιρίες για ισότιμη εκπαίδευση, καθοδήγηση και αποκατάσταση, προκειμένου να αναπτύξουν της ικανότητές τους στον ανώτατο δυνατό βαθμό. Για τους σκοπούς του Νόμου «παιδί με ειδικές ανάγκες» σημαίνει παιδί που έχει σοβαρή μαθησιακή ή ειδική μαθησιακή, λειτουργική ή προσαρμοστική δυσκολία, που οφείλεται σε σωματικές (συμπεριλαμβανομένων των αισθητηριακών), διανοητικές ή άλλες γνωστικές ή ψυχικές ανεπάρκειες και που παρίσταται ανάγκη να του παρασχεθεί ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Ένα παιδί έχει μαθησιακή, ειδική μαθησιακή, λειτουργική ή προσαρμοστική δυσκολία, αν:

- έχει σημαντικά μεγαλύτερη δυσκολία μάθησης ή προσαρμογής σε σύγκριση με την πλειονότητα των παιδιών της ηλικίας του ή
- έχει ανικανότητα που του αποκλείει τη δυνατότητα ή το παρεμποδίζει να χρησιμοποιεί τις εκπαιδευτικές διευκολύνσεις του είδους που γενικά διαθέτουν τα σχολεία για παιδιά της ηλικίας του.

2.2.10 Άλλες ρυθμίσεις για διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών

Η Κυπριακή εργατική και κοινωνική νομοθεσία περιέχει ρυθμίσεις σημαντικές για την διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως είναι η προστασία της μητρότητας (άδεια μητρότητας, επίδομα μητρότητας), η γονική άδεια, τα επιδόματα τέκνου, οι αυξήσεις παροχών κοινωνικών ασφαλίσεων και τα επιδόματα ορφανίας για παιδιά, τα δημόσια βοηθήματα, τα ειδικά επιδόματα για παιδιά με σοβαρές αναπηρίες κ.ά.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να γνωρί τα δικαιώματα του

36. Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999 και 2001[113(I)/1999, 69(I)/2001]
37. Οι περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμοί του 2001 (ΚΔΠ 186/2001

3. Ο Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

3.1 Ανεξαρτησία Εθνικών Οργανισμών για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η εφαρμογή του διεθνούς και εθνικού θεσμικού πλαισίου για τα δικαιώματα του παιδιού, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός ανεξάρτητου οργάνου για άσκηση αποτελεσματικής προώθησης, εποπτείας, παρακολούθησης και ελέγχου της υλοποίησης του όλου συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και με εξουσίες ανεμπόδιστης παρέμβασης για αποκατάσταση δικαιωμάτων σε περιπτώσεις παραβίασής τους.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών, που είναι επιφορτισμένη με την επιτήρηση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τα κράτη μέλη, τονίζει στο Γενικό Σχόλιο αρ.2 (2002)[38] τη σημασία των εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 4 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού υποχρεώνει τα κράτη μέλη να «παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την πραγματοποίηση των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων». Ανεξάρτητοι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σημαντικοί μηχανισμοί για την προώθηση και διασφάλιση της εφαρμογής της Σύμβασης και η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού θεωρεί ότι η σύσταση τέτοιων μηχανισμών είναι μέρος των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με την κύρωση της Σύμβασης, ώστε να διασφαλίσουν την εφαρμογή της και να προωθήσουν οικουμενική πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επιτροπή, παραπέρα, τονίζει ότι τέτοιοι μηχανισμοί πρέπει να συνάδουν με τις αρχές που αφορούν το καθεστώς εθνικών οργανισμών για την προάσπιση και προαγωγή ανθρωπίνων δικαιωμάτων γνωστές ως «Αρχές των Παρισίων».

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στις Τελικές Παρατηρήσεις της σε σχέση με την 2η Έκθεση της Κύπρου δυνάμει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ενθάρρυνε το Κράτος να θεσμοθετήσει ένα τέτοιο ανεξάρτητο όργανο, που θα έχει συγκεκριμένη αρμοδιότητα για τα δικαιώματα του παιδιού με ειδική αναφορά στο Γενικό Σχόλιο με Αρ. 2.[39]

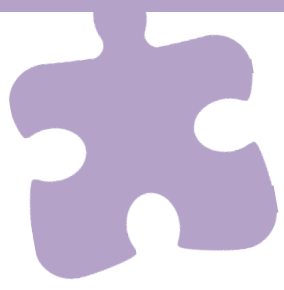

38. General Comment No.2 (2002) The role of Independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child, CRC/GC/2002/2, 15 November 2002.
39. Committee on the Rights of the Child. Concluding Observations: Cyprus, CRC/C/15/Add.205, July 2003, para.14.
40. Paris Principles Relating to the Status of the National Institutions, adopted by UN General Assembly Resolution 48/134 of 20 December 1993

3.2 Οι Αρχές των Παρισίων

Οι Αρχές των Παρισίων[40] καθορίζουν τα διεθνή επίπεδα για εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η τήρηση των αρχών αυτών θεωρείται σήμερα ως υπερκείμενη της έννομης τάξης, τόσο των Ηνωμένων Εθνών όσο και του Συμβουλίου της Ευρώπης και έτσι αυτές εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές των εθνικών οργανισμών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από τη δομή ή τη φύση τους. Οι εθνικοί οργανισμοί μπορεί να είναι μονομελείς ή πολυμελείς, δυνατό να έχουν ως κύρια αρμοδιότητα να συμβουλεύουν κυβερνήσεις σε θέματα πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και/ή να χειρίζονται ατομικά παράπονα, να λειτουργούν σε σχέση με όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών ή να επικεντρώνονται σε ειδικά θέματα, όπως η Αρχή της Μη Διάκρισης.

Οι Κυριότερες διατάξεις των Αρχών των Παρισίων, οι οποίες ισχύουν και για το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι:

- Οι εθνικοί οργανισμοί εγκαθιδρύονται δυνάμει του Συντάγματος ή νόμου που καθορίζει σαφώς το ρόλο, τις εξουσίες και τους όρους εντολής τους, οι οποίοι πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο ευρείς. Προβλέπουν ότι οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να διέπονται από την αρχή του πλουραλισμού και να συνεργάζονται με ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτικών ομάδων και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων μη κυβερνητικών οργανισμών, επαγγελματικών σωμάτων και κυβερνητικών υπηρεσιών.
- Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να έχουν τέτοια δομή που να τους επιτρέπει να εκτελούν αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές τους.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάγκη για επαρκείς πόρους που να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία των εθνικών οργανισμών από τις Κυβερνήσεις και να μην υπόκεινται σε οικονομικό έλεγχο, ο οποίος δυνατό να επηρεάσει την ανεξαρτησία τους.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη σε ένα περιβάλλον που θα του διασφαλίζει υγεία και ευεξία.
(Άρθρα 6, 24, 27)

- Οι διάφορες αρμοδιότητες των εθνικών οργανισμών καθορίζονται ως υποχρεώσεις (responsibilities), γεγονός που υποδηλώνει ότι οι εθνικοί οργανισμοί υποχρεούνται να τις εκτελούν.
- Οι εθνικοί οργανισμοί οφείλουν να υποβάλλουν εισηγήσεις και προτάσεις στις Κυβερνήσεις τους σε διάφορα θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της ισχύουσας, αλλά και της προτεινόμενης, νομοθεσίας και γενικά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο. Υποχρεούνται να προωθούν την εκπαίδευση και έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και την ευαισθητοποίηση του κοινού και σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Καθορίζουν τις μεθόδους εργασίας (methods of operation) των εθνικών οργανισμών, οι οποίοι δικαιούνται να επιλαμβάνονται κάθε θέματος που αφορά ανθρώπινα δικαιώματα, χωρίς εξουσιοδότηση από οποιοδήποτε πρόσωπο ή αρχή, να ακούν οποιοδήποτε πρόσωπο ή να συλλέγουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τη μελέτη οποιουδήποτε θέματος στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων / υποχρεώσεών τους.

Τέλος, οι Αρχές των Παρισίων, δεν επιβάλλουν τη χορήγηση αρμοδιότητας στους εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων να επιλαμβάνονται παραπόνων ή αιτήσεων από άτομα, τα οποία ισχυρίζονται παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Εάν, όμως, δοθεί τέτοια αρμοδιότητα, καθορίζουν τις υποχρεώσεις των εθνικών οργανισμών, καθόσον αφορά στον τρόπο χειρισμού των παραπόνων.

3.3 Σύσταση του Θεσμού – Καθεστώς / Υπόσταση / Ανεξαρτησία Επιτρόπου

Ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, ιδρύθηκε με τον Περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007 , που τέθηκε σε ισχύ στις 22 Ιουνίου 200741 (Παράρτημα 2). Ο Νόμος αυτός προβλέπει για το διορισμό Επιτρόπου, την ίδρυση και λειτουργία του Γραφείου του, καθώς και για άλλα συναφή θέματα.

Επίτροπος διορίζεται πρόσωπο που είναι πολίτης και μόνιμος κάτοικος της Δημοκρατίας, υψηλού ηθικού επιπέδου, που διακρίνεται για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του γνώση και πείρα, σε σχέση με θέματα παιδιών.

Το Υπουργικό Συμβούλιο οφείλει, πριν λάβει οποιαδήποτε απόφαση, να ακούσει τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ) και της Παιδοβουλής, σε ότι αφορά τις αναμενόμενες από τα παιδιά δεξιότητες και τα προσόντα του Επιτρόπου. Η θητεία του Επιτρόπου είναι εξαετής, με δυνατότητα δεύτερου μόνο επαναδιορισμού. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του ο Επίτροπος δίνει διαβεβαίωση, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα εκτελεί πιστά τα καθήκοντά του προς το συμφέρον των παιδιών και γενικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Ο Επίτροπος κατά την επιτέλεση του έργου του δύναται να επικοινωνεί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς και τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας, με τους Προέδρους και τα μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή Επιτροπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, με τους αντίστοιχους Επιτρόπους για Παιδιά ή σχετικούς οργανισμούς άλλων χωρών, με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς καθώς και με τα παιδιά ή με οργανωμένα σύνολα παιδιών.

41. Ο Περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, [N.74(I)/2007]

Ο Νόμος υποχρεώνει κάθε πρόσωπο αρχή ή οργανισμό, κυβερνητικό ή μη, να παρέχει στον Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία που ο ίδιος κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του και καθιστά την οποιαδήποτε παράλειψη παροχής οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί από τον Επίτροπο ή την παροχή ανακριβούς πληροφορίας ή την εξύβριση ή παρεμπόδιση του Επιτρόπου ή οποιουδήποτε προσώπου λειτουργεί εκ μέρους του, ποινικό αδίκημα που συνεπάγεται φυλάκιση και ή χρηματική ποινή.

Ο Επίτροπος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στο νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του. Ο Επίτροπος υπόκειται στο καθήκον της εχεμύθειας, το οποίο εξακολουθεί να υφίσταται και μετά την αποχώρηση από το αξίωμά του. Ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας, καταθέτει στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην τήρηση του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου.

Το καθήκον της εχεμύθειας εκτείνεται και σ' όλα τα μέλη του προσωπικού του Γραφείου του Επιτρόπου, τόσο κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, όσο και μετά την αποχώρησή τους από αυτή.

Ο Νόμος προστατεύει τον Επίτροπο από εναντίον του αγωγή για διενέργεια οποιασδήποτε πράξης, έκφραση γνώμης, περιεχόμενο έκθεσης ή άλλου εγγράφου που υποβάλλει στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων του.

Ο Επίτροπος δεν απολύεται και δεν αποχωρεί από το αξίωμα του πριν τη λήξη της θητείας του, παρά μόνο για τους λόγους και με τον τρόπο με τον οποίο απολύονται οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή αν καταδικαστεί για παράβαση του καθήκοντός του.

3.4 Αποστολή, Αρμοδιότητες και Εξουσίες Επιτρόπου

Βασική αποστολή του Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Ο Νόμος παρέχει στον Επίτροπο, για την επίτευξη της αποστολής του, ένα εξαιρετικά διευρυμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων. Απαριθμεί, όχι όμως εξαντλητικά, 24 συγκεκριμένες αρμοδιότητες και δραστηριότητες, όπως:

- Η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα.
- Η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε αυτή να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικά.
- Ο εντοπισμός και η προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί όπου τα ίδια δεν μπορούν να ακουστούν.
- Η εποπτεία και ο έλεγχος της υλοποίησης των διατάξεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, καθώς και η ετοιμασία εθνικού σχεδίου δράσης για την εφαρμογή τους.
- Ο έλεγχος και η παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών καθώς και η υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνισή τους με σχετικές διεθνείς συμβάσεις.

- Η προώθηση της κύρωσης Συμβάσεων για τα δικαιώματα του παιδιού από τη Δημοκρατία.
- Η διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας, σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο.
- Η υποβολή εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού αίτησης για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν.
- Η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν και, γενικά,
- Η λήψη οποιασδήποτε ενέργειας την οποία κρίνει ο ίδιος αναγκαία προς εκπλήρωση της αποστολής του.

Ειδικότερα, ο Επίτροπος μπορεί να:
- Διοργανώνει εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα, αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Διεξάγει μελέτες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο.
- Προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Απευθύνει συστάσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά και δίνει, κατά την κρίση του, δημοσιότητα σ' αυτές.
- Συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή παρέχουν υπηρεσίες προς το παιδί.
- Υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές για διερεύνηση παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, παρακολουθεί την πορεία της διερεύνησης και αξιολογεί το αποτέλεσμά της.
- Συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, καθώς και διεθνείς οργανισμούς.
- Εκφέρει απόψεις αναφορικά με νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που αφορούν τα παιδιά.
- Εξασφαλίζει τις απόψεις των παιδιών και προωθεί την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους.

3.5 Συμβουλευτική Επιτροπή

Ο Νόμος προβλέπει για το διορισμό από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτικής Επιτροπής με ρόλο συμβουλευτικό προς τον Επίτροπο σε θέματα πολιτικής.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από:
- έναν εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, και
- ανά ένα μέχρι πέντε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών, που έχουν ως κύριο αντικείμενό τους την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και

- ανά έναν εκπρόσωπο από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, την Παιδοβουλή και μέχρι τρία άλλα αντιπροσωπευτικά σώματα παιδιών που δυνατόν να δημιουργηθούν.

Ο Επίτροπος δύναται να ορίζει ad-hoc υποεπιτροπές από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συγκεκριμένο έργο, στις οποίες να καλούνται και εμπειρογνώμονες για την εξέταση ειδικών θεμάτων.

3.6 Διορισμός Επιτρόπου - Οργάνωση Γραφείου Επιτρόπου

Ως πρώτη Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, διορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29 Αυγούστου 2007[42], η κυρία Λήδα Κουρσουμπά, η οποία, ενόψει του άρθρου 16 (2) του Νόμου που προβλέπει για το αναγκαίο στάδιο προετοιμασίας του Γραφείου του Επιτρόπου, ανέλαβε επίσημα καθήκοντα στις 6 Φεβρουαρίου 2008[43] . Ο διορισμός της ανανεώθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 2008 για εξαετή περίοδο που λήγει στις 31.10.2014 [44].

Το 2008 το Γραφείο της Επιτρόπου στελεχώνετο με

α) Πέντε επιστημονικούς λειτουργούς ως εξής -
   1. Μαρία Ρωσσίδου, Λειτουργός Ευημερίας, από Νοέμβριο 2007 -Συντονίστρια του Γραφείου
   2. Μαρία Μικέλλη, Λειτουργός Ευημερίας, από Νοέμβριο 2007
   3. Ειρήνη Κατσιολούδη, Διοικητική Λειτουργός, από Νοέμβριο 2007
   4. Ράνια Γεωρίου, Εκπαιδευτική Λειτουργός, από Σεπτέμβριο 2008
   5. Κυριάκος Παχουλίδης, Εκπαιδευτικός Λειτουργός, από Σεπτέμβριο 2008

β) Δύο Γραμματειακούς Λειτουργούς, από Νοέμβριο 2007

(γ) Ένα Λογιστικό Λειτουργό, Γενικού Λογιστηρίου , με μερική απασχόληση από Μάρτιο 2008.

42. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 65.966 ημερ. 29/8/2007.
43. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 66.746 ημερ. 6/2/2008.
44. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 67.917 ημερ. 5/11/2008.

4. Σχέδιο Δράσης 2008 - 2010 «Δικαιώματα του παιδιού - υπόθεση όλων»

4.1 Η ανάγκη για εμπλοκή και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων

Η Επίτροπος, με την ανάληψη των καθηκόντων της, έδωσε προτεραιότητα στην ετοιμασία του Τριετούς Σχεδίου Δράσης για το 2008-2010[45] , το οποίο τιτλοφόρησε «Δικαιώματα του Παιδιού – Υπόθεση Όλων». Ο τίτλος αυτός υποδηλώνει την ανάδειξη της ενεργού εμπλοκής και συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων κρατικών φορέων, της κοινωνίας των πολιτών, της οικογένειας και γενικά όλων όσοι έχουν σχέση με την εφαρμογή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, σε μια από τις μείζονες προκλήσεις για επίτευξη των στόχων της Επιτρόπου.

Το πρώτο Τριετές Σχέδιο, η κατάρτιση του οποίου αποτέλεσε πηγή σοβαρού προβληματισμού, είναι ο πυρήνας μέσα από τον οποίο αναδύονται οι στόχοι, οι δράσεις και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του έργου του Γραφείου της Επιτρόπου για την περίοδο 2008 - 2010. Όλοι οι στόχοι και οι επιδιώξεις του Σχεδίου αποσκοπούν στην υλοποίηση των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου.

Το Σχέδιο περιλαμβάνει 12 Στόχους και προσδιορίζει τις αντίστοιχες δέσμες ενεργειών και δράσεων για επίτευξη του επιδιωκόμενου με τον κάθε στόχο αποτελέσματος.

45. Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, Τριετές Σχέδιο Δράσης για την Περίοδο 2008-2010, «Δικαιώματα του Παιδιού Υπόθεση Όλων», Ιανουάριος 2008

4.2 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2008 – «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΧΟΥΝ ΦΩΝΗ»

Στα πλαίσια του Τριετούς Σχεδίου Δράσης 2008-2010, ετοιμάστηκε το Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων για το 2008, το οποίο τιτλοφορήθηκε «Τα παιδιά έχουν φωνή» (Παράρτημα 4). Το Πρόγραμμα αυτό έδωσε έμφαση στην εφαρμογή μιας από τις βασικότερες διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αυτής της στήριξης και ενίσχυσης της συμμετοχής των παιδιών.

Με το σύνθημα « Τα παιδιά έχουν φωνή», το Πρόγραμμα για το 2008 είχε ως στόχο την προώθηση του δικαιώματος των παιδιών να διαμορφώνουν αβίαστα και να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, συμμετέχοντας στο μέτρο του δυνατού, στη λήψη αποφάσεων για τα θέματα που τα αφορούν. Αυτό αποτέλεσε και ένα βασικό εργαλείο για όλα τα προγράμματα και δραστηριότητες του Γραφείου της Επιτρόπου, αλλά το 2008 επικεντρώθηκε στον τρόπο διασφάλισης αυτού του δικαιώματος των παιδιών μέσα στην οικογένεια.

Η πολιτεία έχει υποχρέωση να προστατεύει όλα τα παιδιά από κάθε μορφής εκμετάλλευση (Άρθρα 19, 32, 34, 35, 36)

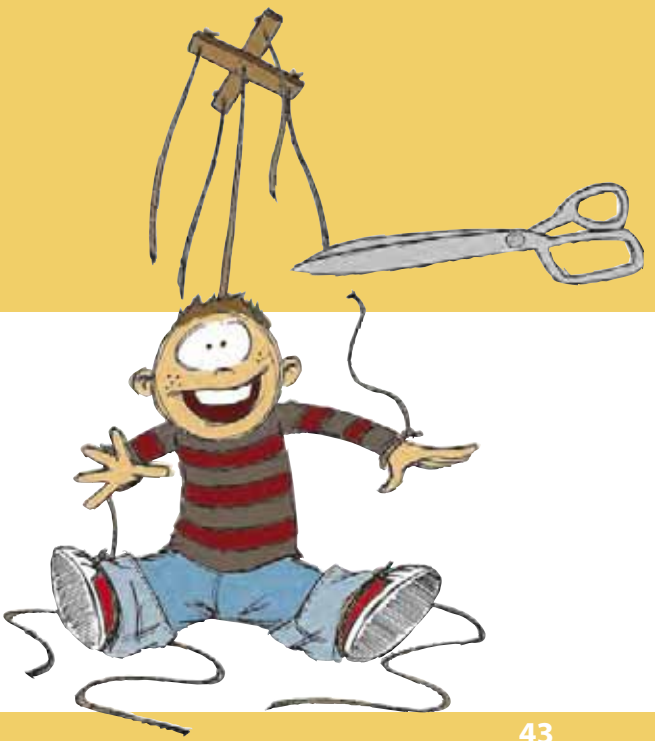

5. Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση

5.1 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού

Με αφετηρία την αρχή ότι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας αποτελεί έναν από τους βασικότερους συντελεστές στην αποτελεσματική και διαρκή λειτουργία του όλου συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, και βασική αρμοδιότητα της Επιτρόπου δυνάμει του Νόμου, το Γραφείο της Επιτρόπου ανέπτυξε μια σειρά δράσεων με στόχο την πληροφόρηση του παιδιού και του κοινού γενικά.

5.1.1 Ιστοσελίδα

Αξιοποιώντας τις ευκαιρίες και δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο για τη μετάδοση πληροφοριών, το Γραφείο της Επιτρόπου δημιούργησε ιστοσελίδα (www.childcom.org.cy), στην οποία είναι καταχωρημένες πολύ χρήσιμες εκδόσεις και πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και το θεσμό του Επιτρόπου.

Η ιστοσελίδα στοχεύει στην ενημέρωση, τόσο των παιδιών όσο και ενηλίκων , για τα δικαιώματα των παιδιών, το θεσμό του Επιτρόπου και τις δράσεις του. Είναι ταυτόχρονα διαδραστική και επιτρέπει στα παιδιά και στους ενήλικες να επικοινωνούν με την Επίτροπο και το Γραφείο της για να εκφράζουν απόψεις και να υποβάλλουν παράπονα.

Συγκεκριμένα, στην ιστοσελίδα, που δημιουργήθηκε για να είναι είναι φιλική και ελκυστική για τα παιδιά, μπορεί να βρει κάθε παιδί, γονέας ή οποιοσδήποτε άλλος ενδιαφερόμενος, τα εξής έγγραφα και πληροφορίες:

- Περιγραφή του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για ενημέρωση του κοινού σχετικά με την αποστολή, τις αρμοδιότητες και το ρόλο του Επιτρόπου, καθώς και τα άτομα που μπορούν, και με ποιό τρόπο, να απευθύνονται στην Επίτροπο.
- Ανάλυση των κυριότερων διατάξεων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Περιγραφή των βασικών προτεραιοτήτων και στόχων της Επιτρόπου για κάθε έτος.
- Το Σχέδιο Δράσης του Γραφείου της Επιτρόπου για την τριετία 2008-2010,
- Ενημέρωση για εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες που οργανώνει, διεξάγει ή συμμετέχει το Γραφείο της Επιτρόπου, καθώς και για σημαντικά σεμινάρια και συνέδρια στην Κύπρο και στο εξωτερικό σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Μηνύματα, ομιλίες και επίσημες θέσεις της Επιτρόπου για συγκεκριμένα θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Παράθεση της Νομοθεσίας και των Εκθέσεων της Κύπρου στον ΟΗΕ για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Ενημέρωση για τη διαδικασία και το σκοπό υποβολής παραπόνων στην Επίτροπο.
- Έντυπο για λήψη των απόψεων των παιδιών σε θέματα που ενδιαφέρουν το Γραφείο της Επιτρόπου.
- Ερωτηματολόγιο για αξιολόγηση του περιεχομένου της ιστοσελίδας από τα παιδιά.
- Παιχνίδια.
- Quiz.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκεία και τα δικά του πιστεύω (Άρθρα 8, 14, 30)

5.1.2 Εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου

Πέραν των εγγράφων που αναφέρονται πιο πάνω, το Γραφείο της Επιτρόπου προχώρησε στην έκδοση του παρακάτω ενημερωτικού υλικού, το οποίο είναι επίσης προσβάσιμο στην ιστοσελίδα:

- Τρίπτυχο για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (και στην Αγγλική)
- Τρίπτυχο με Συχνές Ερωτήσεις για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού προς την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (και στην Αγγλική)
- Σελιδοδείκτης με τις Αρχές της Σύμβασης
- Αφίσα για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Καρτέλα για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνοπτικά (και στην Αγγλική)
- Αυτοκόλλητο με το λογότυπο του Γραφείου της Επιτρόπου
- Ημερολόγιο τοίχου για το έτος 2009

5.1.3 Δημιουργία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας το ρόλο που μπορούν και οφείλουν να διαδραματίσουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην προώθηση, τη διάδοση και την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού προχώρησε, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για διαφώτιση της κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού καθώς και προς συμμόρφωση με τις Συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού στις Τελικές Παρατηρήσεις της αναφορικά με τη Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου του 2003, στη δημιουργία τεσσάρων τηλεοπτικών σφηνών.

Οι τηλεοπτικές σφήνες απευθύνονται σε ενήλικους και παιδιά, ενώ επιδίωξη της Επιτρόπου με τη δημιουργία τους είναι:

- Η ενημέρωση παιδιών και ενηλίκων σε σχέση με τον θεσμό της Επιτρόπου.
- Η ενημέρωση παιδιών και ενηλίκων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και
- Η εδραίωση νέας αντίληψης σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού.

Τα τρία δικαιώματα που επιλέχτηκαν αντιστοιχούν στις τρεις ομάδες δικαιωμάτων που περιλαμβάνει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, δεδομένου ότι οι δράσεις της Επιτρόπου κατά το υπό επισκόπηση έτος εστιάστηκαν εν πολλοίς σε αυτά τα δικαιώματα. Αυτά είναι:

- **Προστασία (Σφήνα 1, δικαίωμα στην προστασία)** (Άρθρα19,20,32,33,34,35,36)

- **Παροχές (Σφήνα 2, δικαίωμα στην υγεία)** (Άρθρα 6,24,27)
- **Συμμετοχή (Σφήνα 3, δικαίωμα έκφρασης)** (Άρθρα 12,13)

Κάθε ένα από τα δικαιώματα προβάλλεται σε ξεχωριστή τηλεοπτική σφήνα ενώ η τέταρτη προβάλλει και τα τρία μαζί. Η τηλεοπτική σφήνα που παρουσιάζει και τα τρία δικαιώματα μαζί διαμορφώθηκε κατάλληλα, ώστε να μπορεί να μεταδίδεται και ραδιοφωνικά.

Η Επίτροπος συγκάλεσε στη συνέχεια σε σύσκεψη, τους εκπροσώπους των τηλεοπτικών καναλιών προκειμένου να τους παρουσιάσει τις τηλεοπτικές σφήνες. Στη σύσκεψη συμμετείχαν το σύνολο των τηλεοπτικών καναλιών. Τα κανάλια δεσμεύτηκαν να προβάλλουν τις σφήνες σε τακτά χρονικά διαστήματα ως χορηγοί επικοινωνίας. Ταυτόχρονα έγινε επαφή με διευθυντές ραδιοφωνικών σταθμών, οι οποίοι επίσης δεσμεύτηκαν να προβάλουν τη ραδιοφωνική σφήνα ως χορηγοί επικοινωνίας.

5.1.4 Συνεργασία με ΜΜΕ

Ευρύτερα, η Επίτροπος, επεδίωξε να οικοδομήσει ένα θετικό πλαίσιο συνεργασίας με τους λειτουργούς της Τέταρτης Εξουσίας θεωρώντας τους ουσιαστικούς συμμάχους στην προσπάθεια προώθησης και προάσπισης των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο γενικά και ειδικά στον τομέα της ενημέρωσης και της ευασθητοποίησης. Μέσα στα πλαίσια της επιδίωξής της αυτής, συγκάλεσε αριθμό δημοσιογραφικών διασκέψεων στις οποίες άλλοτε παρουσίασε προγραμματιζόμενες εκδηλώσεις του Γραφείου της κι άλλοτε το προϊόν ή/ και το αποτέλεσμα συγκεκριμένων της δράσεων. Σταθερή προσπάθεια της Επιτρόπου υπήρξε να ανταποκρίνεται θετικά σε κάθε πρόσκληση την οποία της απηύθυνε είτε δημοσιογραφικό μέσο (έντυπο ή ηλεκτρονικό) είτε μεμονωμένος δημοσιογράφος προκειμένου να παρουσιάσει τις θέσεις της σε θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, μέσα από συνεντεύξεις ή εκπομπές.

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας το ενδιαφέρον και τη στήριξη των δημοσιογράφων προς το θεσμό, παρέθεσε δείπνο προς τιμή τους στις 16 Μαΐου. Το δείπνο υπήρξε μια πολύ καλή ευκαιρία για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη συνεργασία του θεσμού με τα ΜΜΕ αλλά και την οικοδόμηση μιας πιο προσωπικής σχέσης ανάμεσα στην Επίτροπο και τους λειτουργούς του Τύπου.

5.1.5 Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού - 1η Ιουνίου 2008

5.1.5.1 Μήνυμα της Ημέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού (1 Ιουνίου 2008) η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού δημοσιοποίησε Μήνυμα της Ημέρας. Στο Μήνυμα της η Επίτροπος επαναβεβαίωσε και τόνισε τη δέσμευσή της ότι θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια, έτσι ώστε οι σκοποί και το περιεχόμενο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού να καθοδηγούν και να καθορίζουν όλες τις σχετικές πράξεις και αποφάσεις των κρατικών αλλά και των κοινωνικών θεσμών του τόπου. Η Επίτροπος επισήμανε τις υποχρεώσεις των Κρατών προς τα παιδιά και τη σημασία της συμμετοχής των παιδιών στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται με βασικό γνώμονα το συμφέρον του παιδιού. Η Επίτροπος επανέλαβε τη δέσμευση της να καταστεί ο θεσμός αποτελεσματικός καταλύτης, ώστε κανένα παιδί που ζει στην Κύπρο να μην στερείται την απόλαυση των δικαιωμάτων του

5.1.5.2 Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας και ΕΠΕΠ Λεμεσού

Με την ευκαιρία της Ημέρας η Επίτροπος παρέστη και μίλησε στο 28ο Φεστιβάλ Παιδιού που διοργάνωσε η ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας στο πάρκο Αγίου Δημητρίου στη Λευκωσία στις 30 Μαΐου 2008 (βλέπετε σημείο 6.4.5 πιο κάτω) καθώς και στο Φεστιβάλ Παιδιού που διοργάνωσε η ΕΠΕΠ Λεμεσού στο Δημοτικό Κήπο της πόλης την 1η Ιουνίου 2008 (βλέπετε σημείο 6.4.6 πιο κάτω).

5.1.5.3 Εκδήλωση ΓΟΔΗΚ για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού

Η Επίτροπος παρέστη και μίλησε σε ειδική Εκδήλωση της Γυναικείας Οργάνωσης του Δημοκρατικού Κόμματος με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας του Παιδιού που έγινε στις 4/6/2008 στη Λευκωσία και ήταν αφιερωμένη στα δικαιώματα του παιδιού. Η Επίτροπος ανέπτυξε τη σημασία του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την αποστολή του, επισήμανε τις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τονίζοντας ιδιαίτερα το δικαίωμα της συμμετοχής του παιδιού σε όλα τα επίπεδα, οικογένεια, σχολείο και κοινωνία καθώς και την πρωταρχικής σημασίας αρχή της διασφάλισης του συμφέροντος του παιδιού.

5.1.6 Εβδομάδα Παιδιού

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου 2008), η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, σε συνεργασία με την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Ευημερίας και Προστασίας του Παιδιού (Π.Σ.Ε.Π.Ε.Π), οργάνωσε μια σειρά εκδηλώσεων στα πλαίσια της «Εβδομάδας του Παιδιού», μεταξύ 15 και 23 Νοεμβρίου 2008.

5.1.6.1. Δημοσιογραφική Διάσκεψη – 14 Νοεμβρίου 2008

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού έδωσε στις 14 Νοεμβρίου 2008 δημοσιογραφική διάσκεψη για τη σημασία της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και για το ρόλο του θεσμού του Επιτρόπου στη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στην πράξη.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, η Σύμβαση αποτελεί το θεμέλιο λίθο μιας διαφορετικής προσέγγισης στην παιδικότητα. Κάθε κράτος, που έχει κυρώσει τη Σύμβαση, έχει αναλάβει τη νομική υποχρέωση να αναγνωρίζει ότι το κάθε παιδί, ως μια μοναδική και ξεχωριστή προσωπικότητα με εγγενή αξιοπρέπεια, είναι φορέας δικαιωμάτων. Παράλληλα, δεσμεύεται ότι θα λαμβάνει όλα εκείνα τα μέτρα που θα επιτρέψουν στα παιδιά, προοδευτικά, να απολαύσουν στο μέγιστο βαθμό τα δικαιώματά τους.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι η ίδρυση του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, στη βάση ειδικού Νόμου, αποτελεί έκφραση της ουσιαστικής δέσμευσης της Κυπριακής Πολιτείας να λειτουργεί πλέον στο πνεύμα και το περιεχόμενο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Αναφερόμενη στην κατάσταση στην Κύπρο, η Επίτροπος σημείωσε ότι η Κύπρος γενικά διαθέτει ένα βασικά ικανοποιητικό νομοθετικό πλαίσιο σε ό,τι αφορά στο σεβασμό και στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ελλείψεις και αδυναμίες. Ως το πιο σημαντικό έλλειμμα χαρακτήρισε, την απόσταση που χωρίζει τη νομοθετική εναρμόνιση από την ουσιαστική απόλαυση των δικαιωμάτων από τα παιδιά στην πράξη. Μία βασική αρμοδιότητα της Επιτρόπου και, κατά συνέπεια, ένα σημαντικό μέρος της εργασίας που γίνεται από το Γραφείο της, αφορά ακριβώς στον έλεγχο και στην παρακολούθηση, τόσο των νομοθεσιών όσο και των πολιτικών, των πρακτικών και των διαδικασιών, με στόχο τον εντοπισμό αδυναμιών και σκοπό τη διαμόρφωση και υποβολή εισηγήσεων, αλλά και δημοσίων παρεμβάσεων για την αποτελεσματική τους αντιμετώπιση.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στις προτεραιότητες και το έργο που επιτέλεσε το Γραφείο της το 2008. Επίσης χαιρέτισε τη διαχρονική κάλυψη από τα ΜΜΕ θεμάτων που έχουν σχέση με την παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού και τις δράσεις της Επιτρόπου, συμβάλλοντας έτσι, τόσο στην προώθηση μέτρων προστασίας των παιδιών όσο και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

5.1.6.2 14ο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού

Το 14ο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού, για πρώτη φορά συνδιοργανώθηκε από την Π.Σ.Ε.Π.Ε.Π και το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού. Το Συνέδριο, που είχε ως θέμα την «Εφαρμογή των Δικαιωμάτων των Παιδιών στην Οικογένεια», πραγματοποιήθηκε στην Πάφο από 15 μέχρι 16 Νοεμβρίου 2008.

Στο χαιρετισμό της στο Συνέδριο η Επίτροπος, αφού εξήρε την προσφορά της Π.Σ.Ε.Π.Ε.Π. στην προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο, τόνισε τον ουσιαστικό και κρίσιμο ρόλο του θεσμού της οικογένειας, ως της θεμελιώδους μονάδας της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη και ευημερία των παιδιών, με το κράτος να παρεμβαίνει όταν η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού μέσα στην οικογένεια καθίσταται προβληματική.

Στην κύρια ομιλία της, στο Συνέδριο, η Επίτροπος ανέλυσε τις διατάξεις της Σύμβασης, που αναφέρονται στα δικαιώματα συμμετοχής των παιδιών και στην εφαρμογή τους στην οικογένεια. Έκαμε ειδική αναφορά στην ευρύτητα του περιεχομένου που αποδίδει η Σύμβαση στο δικαίωμα της συμμετοχής των παιδιών και στην αξία της συμμετοχής τους για την ανάπτυξη ελεύθερης προσωπικότητας, με κριτική και αυτόνομη σκέψη.

5.1.6.3 Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου)

5.1.6.3.1 Μήνυμα της Ημέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού, (20 Νοεμβρίου) η Επίτροπος δημοσιοποίησε Μήνυμα, επισημαίνοντας ότι η επέτειος δίδει την ευκαιρία για ανασκόπηση της προόδου που επιτεύχθηκε στη ζωή των παιδιών από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου το 1989. Αναφέρθηκε εν συντομία στη σημασία της Σύμβασης με την οποία δημιουργείται μια τριγωνική σχέση μεταξύ παιδιού, οικογένειας και κράτους, εγκαθιδρύοντας για πρώτη φορά ως μέρος του Διεθνούς Δικαίου την απευθείας σχέση μεταξύ παιδιού και Κράτους. Η Επίτροπος επισήμανε επίσης τη σημασία του 2008 στη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο, ενόψει της έναρξης της λειτουργίας του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Τόνισε ότι η απόφαση της να αφιερωθεί το 2008 στο δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών και να δοθεί στο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων του 2008 ο τίτλος «Τα παιδιά έχουν φωνή», ήταν μια συνειδητή προσπάθεια να τοποθετηθεί το συγκεκριμένο δικαίωμα στο τραπέζι, δεδομένου ότι η συμμετοχή των παιδιών σε όλους τους τομείς της ζωής και της καθημερινότητας τους είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Τόνισε ότι τα παιδιά έχουν φωνή και για να ακουστεί χρειάζεται οι ενήλικοι να κάνουν λίγο παύση. Κατέληξε ότι η εφαρμογή του δικαιώματος της συμμετοχής του παιδιού απαιτεί μακροπρόθεσμους στόχους και στρατηγικές που στοχεύουν στην αλλαγή των κοινωνικών στάσεων, νοοτροπίας και συμπεριφορών και στην καλλιέργεια κλίματος αποδοχής και σεβασμού στις απόψεις των παιδιών. Δεν υπάρχει χαμένος στην πορεία αυτή αλλά μόνο κερδισμένοι, αφού η συμμετοχή των παιδιών στα οικογενειακά, εκπαιδευτικά και κοινωνικά δρώμενα τα προετοιμάζει για μια υγιή ενήλικη ζωή.

5.1.6.3.2 Πανηγυρική εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2008

Με την ευκαιρία της 19ης επετείου από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και η ΠΣΕΠΕΠ

διοργάνωσαν από κοινού πανηγυρική εκδήλωση στις 20 Νοεμβρίου 2008 στη Δημοσιογραφική Εστία, με τη συμμετοχή παιδιών, με θέμα: «Τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια». Στην Εκδήλωση απηύθυναν ομιλία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κύριος Δημήτρη Χριστόφιας (λόγω απουσίας του Προέδρου στο εξωτερικό η ομιλία του αναγνώσθηκε από τον Κυβερνητικό Εκπρόσωπο κ. Στέφανο Στεφάνου), η Επίτροπος και η Πρόεδρος της ΠΣΕΠΕΠ.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στη σημασία που έχει για το μέλλον κάθε κοινωνίας η διασφάλιση και η προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού και τόνισε τη θέληση της Κυβέρνησης για συνεχή βελτίωση της θέσης των παιδιών με πιο ποιοτική ψυχαγωγία, καλύτερη και πιο ποιοτική εκπαίδευση και αναβαθμισμένα επίπεδα ασφάλειας και υγείας για τα παιδιά.

Ο Πρόεδρος χαιρέτισε «την εποικοδομητική συνεργασία και τη συναντίληψη στους στόχους και τις επιδιώξεις που έχει αναπτυχθεί μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και της Κυβέρνησης. Αυτή η συνεργασία είναι απαραίτητη για να στηριχθεί η κοινή προσπάθεια όλων και να υλοποιηθεί το όραμα για ένα καλύτερο κόσμο για τα παιδιά μας». Ο Πρόεδρος συγχάρηκε την Επίτροπο για το έργο και τη δραστηριότητα που αναπτύσσει στα πλαίσια της προσπάθειας για την ευημερία και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και επεσήμανε «ότι ο θεσμός του Επιτρόπου για το παιδί σηματοδοτεί τη δέσμευση και την αποφασιστικότητα του κράτους να διασφαλίσει και να κατοχυρώσει τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια, το σχολείο και στην κοινωνία ευρύτερα».

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, στο χαιρετισμό της, αφού έκαμε μιαν αναδρομή στην πορεία των διεργασιών, στο διεθνές επίπεδο, μέχρις ότου η διεθνής κοινότητα καταλήξει στην υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, χαρακτήρισε την υιοθέτηση της Σύμβασης ως το ορόσημο μιας νέας εποχής για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία τοποθέτησε το παιδί στον κοινωνικό χάρτη. Η Επίτροπος τόνισε τη σημασία του δικαιώματος της συμμετοχής των παιδιών (δικαίωμα που διασφαλίζεται από το άρθρο 12 της Σύμβασης), το οποίο νομιμοποιεί τη συμμετοχή του παιδιού στη λήψη αποφάσεων για θέματα που το αφορούν, τονίζοντας ότι «η πρόκληση είναι κατά πόσο μπορούν οι ενήλικες να ακούσουν, να ερμηνεύσουν, να καταλάβουν και να διαχειριστούν τις απόψεις των παιδιών… Τα παιδιά έχουν φωνή και για να ακουστεί χρειάζεται οι ενήλικες να κάνουν λίγο παύση». Η Επίτροπος ανέπτυξε το θέμα της εβδομάδας παιδιού, «Τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια», με ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμα της συμμετοχής (βλέπετε σημείο 6.1 πιο κάτω) .

[Το κύριο μέρος της Εκδήλωσης περιλάμβανε παρουσίαση θεατρικού δρωμένου από ομάδα παιδιών και έκθεση έργων ζωγραφικής παιδιών (βλέπετε σημείο 6.3 πιο κάτω)] .

5.1.6.4 Επίσκεψη παιδιών στο Προεδρικό

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων για την Εβδομάδα Παιδιού, η Επίτροπος παραβρέθηκε στην καθιερωμένη επίσκεψη παιδιών στον Πρόεδρο που οργανώνει η ΠΣΕΠΕΠ κάθε χρόνο. Στη διάρκεια της επίσκεψης αυτής, που λόγω του βεβαρημένου προγράμματος του Προέδρου στο διάστημα από 15 μέχρι 23 Νοεμβρίου, πραγματοποιήθηκε στις 24 Νοεμβρίου, ο Πρόεδρος Χριστόφιας επαναδιατύπωσε τη δέσμευση του ιδίου και της κυβέρνησής του να εργαστούν για την προάσπιση και την προώθηση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών που ζουν στην Κύπρο, χωρίς καμιά διάκριση.

5.2 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών, Αρχών, Οργανισμών και ειδικότερων ομάδων του πληθυσμού

5.2.1 Συνέδρια, Σεμινάρια, Εκδηλώσεις

Μέσα στο 2008 η Επίτροπος ή λειτουργοί του Γραφείου της, πήραν μέρος σε 33 σεμινάρια / συνέδρια / εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Κύπρο, με θέματα που είχαν άμεση ή έμμεση σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού. Δέκα από τις διοργανώσεις πραγματοποιήθηκαν από διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες, δεκατέσσερα από διάφορες οργανώσεις / ιδρύματα / οργανισμούς, τέσσερα από σχολεία δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, δύο από το Γραφείο της Επιτρόπου, (βλέπετε σημείο 5.1.6.2 πιο πάνω και σημείο 5.2.2 πιο κάτω) ένα από την αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Κύπρο, ένα από το Διεθνές Δίκτυο Έρευνας για τα Παιδιά και τους Νέους (ICYRNet) και ένα από το Γραφείο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Κύπρου και Ελλάδας.

5.2.2 Σεμινάριο για Λειτουργούς Ευημερίας

Μία από τις βασικές αρμοδιότητες της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι και η διοργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων για τα δικαιώματα του παιδιού. Τόσο στο Σχέδιο Δράσης 2008-2010, όσο και στο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων για το 2008, η επιμόρφωση είναι μια από τις βασικές δράσεις του Γραφείου της Επιτρόπου.

Η διοργάνωση σεμιναρίων για επαγγελματίες που ασχολούνται με παιδιά αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 42 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι «τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τις αρχές της Σύμβασης με ενεργά και κατάλληλα μέσα σε ενήλικες και παιδιά». Στις Τελικές Παρατηρήσεις της σε σχέση με τη Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου που δημοσιοποιήθηκε το 2003[46], η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού *«ενθαρρύνει το Συμβαλλόμενο Κράτος (την Κύπρο) να συνεχίσει να ενισχύει τις προσπάθειές του για παροχή επαρκούς και συστηματικής επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα του παιδιού σε επαγγελματίες που εργάζονται με και για τα παιδιά».*

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας την καίρια θέση που κατέχουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας στο όλο σύστημα προστασίας και ευημερίας του παιδιού, ιδιαίτερα όταν η οικογένεια αποτυγχάνει στην αποστολή της ως ο βασικός θεσμός διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού, διοργάνωσε στις 8 Οκτωβρίου 2008,

46. Committee on the Rights of the Child. Concluding Observations: Cyprus, CRC/C/15/Add.205, 2 July 2003, para.20.

διήμερο ειδικό σεμινάριο για Λειτουργούς Ευημερίας, με θέμα «Εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Προστασία και Υγεία του Παιδιού». Εισηγητής του θέματος ήταν η Δρ. Ελένη Αγάθωνος, Εμπειρογνώμονας Παιδικής Προστασίας. Το Σεμινάριο διοργανώθηκε σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Δημοσίου Δικαίου και σ' αυτό πήραν μέρος 50 Λειτουργοί Ευημερίας.

Το Σεμινάριο, το οποίο χαιρέτησε η Επίτροπος και η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να ενημερωθούν για το περιεχόμενο των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως αυτά έχουν θεσμοθετηθεί με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τους μηχανισμούς παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης σε κάθε κράτος μέλος του ΟΗΕ και το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο.

Στόχος του Σεμιναρίου ήταν η εξοικείωση της επαγγελματικής αυτής ομάδας με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά κυρίως η επιμόρφωση και εκπαίδευσή τους στον τομέα της πρακτικής εφαρμογής των δικαιωμάτων των παιδιών στην οικογένεια. Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της εκπαίδευσης αυτής ήταν η ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των λειτουργών Ευημερίας στην καθημερινή τους εργασία για να είναι το συμφέρον του παιδιού πάντοτε πρωταρχικής σημασίας και να τεθεί η διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην οικογένεια στο επίκεντρο.

5.2.3 1ο Παγκύπριο Συνέδριο για Γονείς

Στις 5 Απριλίου 2008, πραγματοποιήθηκε στα Λατσιά το 1ο Παγκύπριο Συνέδριο για γονείς από την Ιστοσελίδα www.paidiatros.com. Στο Συνέδριο αναπτύχθηκαν και συζητήθηκαν θέματα που απασχολούν τους γονείς από τη γέννηση του παιδιού μέχρι την εφηβεία. Σε ομιλία της προς το Συνέδριο, η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού έκαμε ειδική αναφορά στις διατάξεις της Σύμβασης, που αφορούν στο δικαίωμα της υγείας και στην υποχρέωση του κράτους για ιατρική φροντίδα, περιλαμβανομένης της πρόληψης, της μείωσης της παιδικής θνησιμότητας και της εξασφάλισης της κατάλληλης περίθαλψης για τις μητέρες, με σκοπό τη μείωση της μητρικής και βρεφικής θνησιμότητας.

5.2.4 9ο Συνέδριο Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία

Το 9ο Συνέδριο Δυσλεξίας, πραγματοποιήθηκε από 18 μέχρι 19 Οκτωβρίου 2008, με θέμα «Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση και Μαθησιακές Δυσκολίες» από τον Παγκύπριο Σύνδεσμο για την Δυσλεξία.
Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού ήταν ένας από τους εισηγητές του Συνεδρίου. Στην εισήγησή της έκαμε εκτενή αναφορά στο δικαίωμα των παιδιών για εκπαίδευση, όπως προσδιορίζεται από τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και στην υποχρέωση του κάθε κράτους να λαμβάνει μέτρα για ουσιαστική διασφάλιση του δικαιώματος εκπαίδευσης, χωρίς καμιά διάκριση. Τόνισε ιδιαίτερα το δικαίωμα των παιδιών με σωματικές ή πνευματικές αναπηρίες για όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης.

5.3 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο του σχολείου, ως του κατεξοχήν θεσμού μέσα από τον οποίο η επίσημη πολιτεία προωθεί αρχές και καλλιεργεί στους πολίτες της, κοινωνικές αξίες και στάσεις, επιδιώκει να το αναδείξει ως σημαντικό χώρο για την ανάπτυξη δράσεων του Γραφείου της. Στα πλαίσια του Προγράμματος Επισκέψεων της σε Σχολεία με τίτλο "Δώσε φωνή στην άποψή σου" (βλέπετε το σημείο 6.2.1 πιο κάτω), η Επίτροπος, συναντάται με όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό, μιλά στο σύνολο των μαθητών, γίνεται ένα διαδραστικό εργαστήρι με συγκεκριμένο τμήμα του σχολείου και έχει ιδιαίτερη συνάντηση με το μαθητικό συμβούλιο. Η προσπάθεια αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και των παιδιών για όλο το φάσμα των δικαιωμάτων των παιδιών και, ιδιαίτερα το δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης και της συμμετοχής των παιδιών.

Η Επίτροπος προωθεί συστηματικά, ανάμεσα σε άλλα, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών και εκπαιδευτικών σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από τις επισκέψεις της σε σχολεία ως ανταπόκριση σε διάφορες προσκλήσεις που λαμβάνει για συμμετοχή της σε σχολικές εκδηλώσεις, σεμινάρια και συνέδρια.

Στις 10 Απριλίου 2008, η Επίτροπος επισκέφθηκε το Στ' Δημοτικό Σχολείο Αγλαντζιάς, όπου μίλησε σε εκδήλωση για τα δικαιώματα του παιδιού που οργάνωσε η Διεύθυνση του Σχολείου. Το θέμα της ομιλίας της Επιτρόπου ήταν, «Σεβασμός στη Διαφορετικότητα», με ειδική αναφορά στις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού για διατήρηση της ταυτότητάς του, για ελεύθερη σκέψη, συνείδηση και θρησκεία, χωρίς τα παιδιά που ανήκουν σε θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες να στερούνται του δικαιώματος να πιστεύουν και να ασκούν τη θρησκεία τους, να χρησιμοποιούν τη δική τους γλώσσα στις μεταξύ τους σχέσεις και να έχουν τη δική τους πολιτιστική ζωή. Αυτό επιτάσσει η αρχή της Σύμβασης που απαγορεύει οποιαδήποτε μορφή διάκρισης στη διασφάλιση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Στις 16 Απριλίου 2008 η Επίτροπος, συνοδευόμενη από λειτουργό του Γραφείου της, παρέστη σε μαθητικό συνέδριο – φεστιβάλ στο Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα στη Λευκωσία, με θέμα «Καλημέρα Ευρώπη». Στις 14 Μαΐου 2008, Λειτουργός του Γραφείου της Επιτρόπου πήρε μέρος σε ημερίδα, που διοργανώθηκε από

το Γυμνάσιο Παλλουριώτισσας με θέμα την ομαλή ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία. Στις 16 Μαΐου, η Επίτροπος, μαζί με Λειτουργό του Γραφείου της, επισκέφθηκε, την Αγγλική Σχολή Λευκωσίας, όπου έγινε η παρουσίαση και συζήτηση του θέματος - «Δικαίωμα Συμμετοχής του Παιδιού στο Σχολείο και στην οικογένεια».

Στα πλαίσια των προσπαθειών της Επιτρόπου για την προώθηση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, εστάλη το Ημερολόγιο Τοίχου, το οποίο εξέδωσε το Γραφείο της Επιτρόπου, σε όλα τα σχολεία Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ένα ημερολόγιο για κάθε τάξη) καθώς και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία.

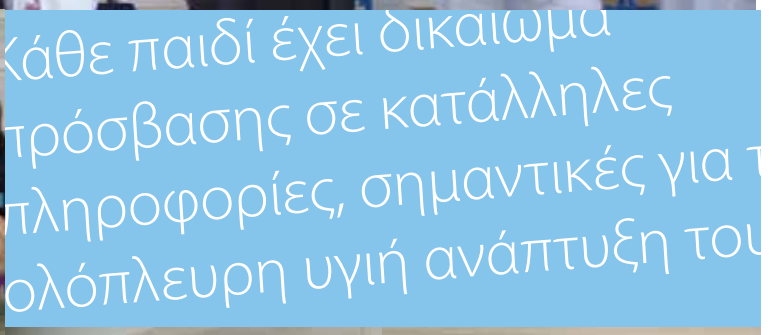

6. Συμμετοχή των παιδιών

6.1 Δραστηριότητες για προβολή του δικαιώματος συμμετοχής

Το δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών ως προέκταση του δικαιώματος ελεύθερης σκέψης και έκφρασης σε όλα τα θέματα που αφορούν τα παιδιά αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Έχει αναδειχθεί ως κατευθυντήρια γραμμή στην ερμηνεία όλων των άλλων δικαιωμάτων του παιδιού και στην εφαρμογή της Σύμβασης.

Με απόλυτο σεβασμό στο δικαίωμα συμμετοχής, το λογότυπο του Γραφείου της Επιτρόπου οριστικοποιήθηκε, αφού δόθηκε ευκαιρία στα παιδιά να μελετήσουν την πρόταση και το σκεπτικό πίσω από το σχεδιασμό του και να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Η Εκδήλωση για την 20η Νοεμβρίου - Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού – ήταν αφιερωμένη στα δικαιώματα του παιδιού μέσα στην οικογένεια, με ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμα συμμετοχής που εκφράστηκε από τα ίδια τα παιδιά μέσα από το θέατρο και την ζωγραφική (βλέπετε σημείο 6.3 πιο κάτω). Το Μήνυμα της Επιτρόπου για την Ημέρα (βλέπετε σημείο 5.1.6.3.2 πιο πάνω), το οποίο προβλήθηκε από όλα τα ΜΜΕ, επικεντρώθηκε στο δικαίωμα αυτό, επισημαίνοντας ότι τα παιδιά έχουν φωνή και ότι οι γονείς θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της ενεργού συμμετοχής των παιδιών μέσα από την έκφραση και προάσπιση των απόψεων, των ιδεών και των αναγκών τους στο σχεδιασμό στόχων και προγραμμάτων που τα αφορούν.

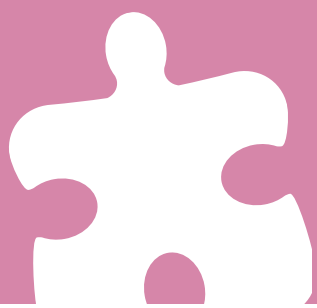

Το Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου για το 2008, στο οποίο δόθηκε ο τίτλος «τα Παιδιά έχουν Φωνή», έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών, με συγκεκριμένες ενέργειες / δράσεις (βλέπετε σημείο 4.2 πιο πάνω).

Οι δράσεις που δρομολογήθηκαν είχαν ως στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της Εκτελεστικής και Νομοθετικής Εξουσίας, καθώς και της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά και της κοινωνίας ευρύτερα, στα θέματα που άπτονται της συμμετοχής των παιδιών, με σκοπό την καθιέρωση αποτελεσματικού μηχανισμού για να ακούεται η φωνή των παιδιών.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την προώθηση της συμμετοχής των παιδιών, περιλαμβάνουν τη διοργάνωση εκδηλώσεων, το πρόγραμμα επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία, την έκδοση ενημερωτικού υλικού φιλικού προς τα παιδιά και την οικογένεια, τη δημιουργία ιστοσελίδας με ειδικό πεδίο επικοινωνίας με τα παιδιά και με δυνατότητα υποβολής και συλλογής των απόψεών τους, την αξιοποίηση των οργανωμένων συνόλων των παιδιών, την ετοιμασία σχεδίου για εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε δικαστικές και άλλες διαδικασίες που τα επηρεάζουν, την υποβολή και το χειρισμό παραπόνων για παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών σε αυτό τον τομέα κ.α.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ξεκουράζεται, να έχει ελεύθερο χρόνο και να ασχολείται με πράγματα που το ενδιαφέρουν και το ευχαριστούν. (Άρθρο 31)

6.2. Επισκέψεις της Επιτρόπου στα Σχολεία

Η Επίτροπος στοχεύοντας, αφενός, να εφαρμόσει στην πράξη τη συμμετοχή των παιδιών, ερχόμενη σε άμεση επικοινωνία μαζί τους, ακούγοντας τις απόψεις και τους προβληματισμούς τους και ανταλλάσσοντας μαζί τους σκέψεις σχετικά με θέματα που άπτονται της αποστολής και του έργου της και, αφετέρου, για να προωθήσει την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών (βλέπετε το σημείο 5.3.3 πιο πάνω) σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, έχει αναπτύξει το Πρόγραμμα Επισκέψεων της Επιτρόπου στα Σχολεία με τίτλο "Δώσε φωνή στην άποψή σου" (βλέπετε σημείο 6.2.1 πιο κάτω).

Πέραν του συγκεκριμένου Προγράμματος, η Επίτροπος επιδιώκει να επισκέπτεται τα σχολεία, με κάθε ευκαιρία που της δίνεται, ειδικότερα μετά από προσκλήσεις των ίδιων των παιδιών για συμμετοχή της σε σχολικές εκδηλώσεις, συνέδρια ή σεμινάρια (βλέπετε το σημείο 5.3.3 πιο πάνω), με στόχο να διατηρεί μια συνεχή και αμφίδρομη επικοινωνία με τα παιδιά.

6.2.1 Πρόγραμμα Επισκέψεων «Δώσε φωνή στην άποψή σου»

Με τον τίτλο «Δώσε φωνή στην άποψή σου», η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ετοίμασε και υλοποίησε πρόγραμμα επισκέψεων σε διάφορα σχολεία, με σκοπό αφενός να ενημερώσει τους εκπαιδευτικούς και τα παιδιά και αφετέρου να ακούσει και ανταλλάξει απόψεις με τα παιδιά.

Οι επισκέψεις περιλάμβαναν:

- Συναντήσεις της Επιτρόπου με:
  - τη Διευθυντική ομάδα του σχολείου
  - το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου
  - το σύνολο της μαθητικής κοινότητας σε κοινή συγκέντρωση
  - το μαθητικό συμβούλιο του σχολείου και
- Βιωματικό εργαστήρι με παιδιά τμήματος του σχολείου, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, τις κοινωνικές διακρίσεις και το δικαίωμα στη συμμετοχή.

Το Πρόγραμμα επισκέψεων συμπεριέλαβε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και όλων των επαρχιών.

Η Επίτροπος πραγματοποίησε, το 2008, επισκέψεις στα παρακάτω σχολεία:

- Τεχνική Σχολή Λεμεσού – 11Νοεμβρίου 2008
- Β' Δημοτικό Σχολείο Ιδαλίου – 18 Νοεμβρίου 2008
- Γυμνάσιο Γεροσκήπου – 18 Νοεμβρίου 2008
- Γυμνάσιο Δροσιάς Λάρνακα – 10 Δεκεμβρίου 2008
- Λύκειο Αραδίππου – 11 Δεκεμβρίου 2008
- Λύκειο Κοκκινοχωρίων – 16 Δεκεμβρίου 2008

6.3 Εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2008

Επιδίωξη της Επιτρόπου με την εκδήλωση της 20ης Νοεμβρίου (βλέπετε το σημείο 5.1.6.3.2 πιο πάνω), που είχε ως κεντρικό θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Οικογένεια» με ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμα συμμετοχής, ήταν η ενθάρρυνση των παιδιών να συμμετέχουν στη διαδικασία διοργάνωσης της - σχεδιασμός, δημιουργία και υλοποίηση – εφαρμόζοντας έτσι στην πράξη το δικαίωμα τους για συμμετοχή, ελευθερία έκφρασης και σκέψης, καθώς και για συνεργασία.

Το κύριο μέρος της εκδήλωσης περιλάμβανε παρουσίαση θεατρικής παραγωγής που ετοίμασαν τα ίδια τα παιδιά, μέσα από το θεατρικό εργαστήρι του Θεάτρου «Αντίδοτο» στο οποίο συμμετέχουν. Το ζητούμενο ήταν η παραγωγή και παρουσίαση από τα παιδιά θεατρικού έργου, μέσα από το οποίο να έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν δημιουργικά τη δική τους οπτική για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά διασφαλίζονται από τη Σύμβαση, ασκώντας έτσι το δικαίωμά τους για ελευθερία έκφρασης. Τα παιδιά που συμμετείχαν στην παράσταση εργάστηκαν συλλογικά, με ζωντάνια και ευαισθησία και πέτυχαν να μεταδώσουν, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τις δικές τους εντυπώσεις για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σύγχρονη Κυπριακή οικογένεια.

Ταυτόχρονα παρουσιάστηκαν έργα ζωγραφικής παιδιών σχετικά με το θέμα της εκδήλωσης. Τα έργα ετοιμάστηκαν από παιδιά που φοιτούν σε σχολεία που είναι ενταγμένα στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και στα οποία φοιτούν παιδιά με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Εκτέθηκαν τα έργα όλων των παιδιών. Η όλη δραστηριότητα έγινε σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

6.4 Διάφορες άλλες δραστηριότητες

6.4.1 Σύνοδος Εργασίας της Κυπριακής Παιδοβουλής

Η 5η Σύνοδος της Κυπριακής Παιδοβουλής, πραγματοποιήθηκε στη Λεμεσό, στις 22 Μαρτίου 2008. Σ' αυτήν παρέστη και μίλησε η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού. Στην ομιλία της η Επίτροπος τόνισε τη δέσμευσή της απέναντι σ' όλα τα παιδιά της Κύπρου να προασπίζει και να προάγει τα δικαιώματά τους, να διασφαλίζει ότι κάθε παιδί που ζει στην Κύπρο θα απολαμβάνει ουσιαστικά τα δικαιώματά του και να λειτουργεί ως φύλακας προστάτης αυτών των δικαιωμάτων. Ενημέρωσε επίσης την Παιδοβουλή για τις προτεραιότητές της μέσα στο 2008.

6.4.2 13ο Παγκύπριο Συνέδριο της ΠΣΕΜ

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, παρέστη και μίλησε στο 13ο Παγκύπριο Συνέδριο της Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (ΠΣΕΜ), το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία, στις 11 Απριλίου 2008. Η Επίτροπος αναφέρθηκε στην υποχρέωσή της να αναπτύσσει πρωτοβουλίες για να ακούεται η φωνή των παιδιών και στην επιδίωξή της να ενημερώνει τα παιδιά για τα δικαιώματά τους και τον τρόπο διεκδίκησής τους, παράλληλα με την προσπάθειά της για διαφώτιση του κοινού, με στόχο την αλλαγή νοοτροπίας για τη θέση του παιδιού στην κοινωνία και την ευαισθητοποίηση για διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Εξήρε επίσης το υψηλό επίπεδο, την ενημέρωση και τις ευαισθησίες των παιδιών της ΠΣΕΜ, τόσο στα εκπαιδευτικά όσο και στα γενικότερα θέματα που απασχολούν την κοινωνία σήμερα και διαβεβαίωσε τα παιδιά ότι τα οργανωμένα σύνολά τους αποτελούν το βασικότερο συνεργάτη της.

6.4.3 Ε΄ Διασχολικό Μαθητικό Συνέδριο Γυμνασίων Επαρχίας Λάρνακας

Με θέμα «Οι Έφηβοι στο Σύγχρονο Διαπολιτισμικό Κόσμο», πραγματοποιήθηκε στη Λάρνακα, στις 6 Μαϊου 2008, το Ε' Διασχολικό Συνέδριο Γυμνασίων της Επαρχίας Λάρνακας. Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, μιλώντας στο Συνέδριο, τόνισε τη σημασία του διαπολιτισμικού διαλόγου στην εμπέδωση, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, της αποδοχής της διαφορετικότητας, της αλληλοκατανόησης και της συνεργασίας, στα πλαίσια μιας πολιτισμικής πολυμορφίας. Επισήμανε την υποχρέωση όλων των κρατών να διασφαλίζουν τα δικαιώματα των παιδιών χωρίς καμιά διάκριση.

6.4.4 Μαθητικό Συνέδριο της ΕΠΕΠ Λάρνακας

Η Επίτροπος παρευρέθη και μίλησε στο Μαθητικό Συνέδριο που διοργάνωσε η ΕΠΕΠ Λάρνακας στις 25 Νοεμβρίου 2008, με θέμα «Τα Δικαιώματα Συμμετοχής και η Εφαρμογή τους στην Οικογένεια μέσα από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού».

Η Επίτροπος, στην ομιλία της, αναφέρθηκε στη σημασία της Σύμβασης για τη διασφάλιση και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και ιδιαίτερα στην αναγνώριση των παιδιών, για πρώτη φορά, ως ενεργό μέρος του κοινωνικού συνόλου που συμβάλλουν με τις απόψεις, τις εμπειρίες και τις ανάγκες τους στη διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας. Τόνισε την αξία της συμμετοχής των παιδιών στη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων που τα αφορούν, διαδικασία μέσα από την οποία αναδεικνύεται ο σεβασμός του δικαιώματος των παιδιών για την ελευθερία της έκφρασης, ως αυτόνομων και ικανών μελών του κοινωνικού συνόλου.

6.4.5 8ο Φεστιβάλ Παιδιού στη Λευκωσία

Η Επίτροπος παρέστη και μίλησε στο 28ο Φεστιβάλ Παιδιού, που διοργανώθηκε από την ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας στο Πάρκο Αγίου Δημητρίου στη Λευκωσία, στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού (1η Ιουνίου) στις 30 Μαΐου 2008. Στο Φεστιβάλ συμμετείχε το Γραφείο της Επιτρόπου με δικό του περίπτερο, το οποίο διέθεσε στα παιδιά χαρτοφύλακες που περιείχαν σύντομες και φιλικές προς το παιδί εκδόσεις στα ελληνικά και στα αγγλικά .

Το Φεστιβάλ καθιερώθηκε ως ετήσιος θεσμός με την ευκαιρία του Διεθνούς Έτους Παιδιού το 1979, με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής για το Έτος Παιδιού Κύπρου, την οποία διαδέχθηκε η ΕΠΕΠ. Έκτοτε, το Φεστιβάλ συντηρεί μια αξιόλογη παράδοση στην προσφορά «συμμετοχικής» ψυχαγωγίας, αφού πρωταγωνιστές και εκτελεστές των εκδηλώσεων είναι τα ίδια τα παιδιά.

6.4.6 28ο Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λεμεσού

Το Φεστιβάλ διοργάνωσε η ΕΠΕΠ Λεμεσού, στο Δημόσιο Κήπο της πόλης, την 1η Ιουνίου 2008 στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού. Σ' αυτό παρέστη και μίλησε η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, το Γραφείο της οποίας συμμετείχε με περίπτερο, όπως και στο Φεστιβάλ Λευκωσίας.

6.4.7 Απονομή βραβείων Ευρωπαϊκού διαγωνισμού δημιουργίας αφίσας

Σε ειδική τελετή που έγινε στο αμφιθέατρο της ΠΑΣΥΔΥ στη Λευκωσία στις 20 Νοεμβρίου 2008, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, απηύθυνε σύντομο χαιρετισμό και απένειμε τα βραβεία συμμετοχής στον Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Δημιουργίας Αφίσας 2008 με θέμα «Το Δικαίωμα των Παιδιών στην Προστασία».

6.5 Μηχανισμοί και διαδικασίες διαβούλευσης και ενθάρρυνσης συμμετοχής των παιδιών

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως έχει ήδη αναφερθεί, διασφαλίζει το δικαίωμα όλων των παιδιών για ελεύθερη έκφραση των απόψεών τους και για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, περιλαμβάνεται και η υποχρέωση για εξασφάλιση των απόψεων των παιδιών και η προώθηση της ενημέρωσής τους.

Για διασφάλιση της ουσιαστικής συμμετοχής των παιδιών, ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, προβλέπει την εκπροσώπησή τους στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού με πέντε εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών οργανισμών των παιδιών, μεταξύ των οποίων η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών και η Παιδοβουλή (βλέπετε σημείο 3.5 πιο πάνω).

Πέρα από την παραπάνω εκπροσώπηση, η Επίτροπος, μέσα στα πλαίσια του τριετούς Σχεδίου Δράσης 2008-2010, δρομολόγησε πρακτικές συνεχούς επαφής και επικοινωνίας με τα παιδιά, ώστε να τους δίνεται η ευκαιρία έκφρασης των απόψεών τους. Τέτοιες πρακτικές είναι:

- Δημιουργία της ιστοσελίδας, η οποία είναι πηγή ενημέρωσης των παιδιών για τα δικαιώματά τους και, ταυτόχρονα, ένα μέσο με το οποίο μπορούν να υποβάλλουν προς το Γραφείο της Επιτρόπου τις απόψεις τους.
- Τακτική επικοινωνία και συνεργασία με τα οργανωμένα σύνολα των παιδιών, με τη συμμετοχή της ίδιας της Επιτρόπου ή λειτουργών του Γραφείου της, σε συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις, που οργανώνονται από τα διάφορα οργανωμένα σύνολα των παιδιών ή από σώματα που έχουν σχέση με τα δικαιώματά τους.
- Επισκέψεις σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα και συμμετοχή σε εκδηλώσεις που οργανώνονται από αυτά.
- Δημιουργία μηχανισμού και διαδικασιών αντιπροσώπευσης των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες που τα επηρεάζουν.

7. Δράσεις και παρεμβάσεις για προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού

7.1 Παράπονα - Παρεμβάσεις Επιτρόπου

7.1.1 Διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων – Έλεγχος νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών

Η υποβολή παραπόνων στην Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι ένας τρόπος ενημέρωσής της για καταστάσεις που δυνατόν να παραβιάζουν δικαιώματα του παιδιού.

Βασικός σκοπός και στόχος της Επιτρόπου είναι, μέσω των παραπόνων, πέραν της θεραπείας τυχόν παραβίασης δικαιωμάτων παιδιού σε συγκεκριμένη περίπτωση, να ελέγχει και αξιολογεί κατά πόσον υφιστάμενες νομοθεσίες, αποφάσεις πολιτικής, διαδικασίες και πρακτικές, συνάδουν με κατοχυρωμένα δικαιώματα του παιδιού και / ή κατά πόσον υπάρχουν αποκλίσεις από τα διεθνή πρότυπα. Στις περιπτώσεις όπου εντοπίζονται τέτοιες παραβάσεις και / ή αποκλίσεις, η Επίτροπος προχωρεί με παρέμβαση προς όλους τους αρμόδιους φορείς και προβαίνει σε συστάσεις και εισηγήσεις για κατάλληλες λύσεις, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Κατά τη διαδικασία εξέτασης παραπόνων, σημείο αναφοράς αποτελεί η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού.

Η διαδικασία εξέτασης παραπόνων περιλαμβάνει:

- Χαρτογράφηση των Υπηρεσιών που εμπλέκονται σε συγκεκριμένο είδος παραπόνου.
- Διαβίβαση του παραπόνου στις αρμόδιες αρχές.
- Διαβίβαση συγκεκριμένων ερωτημάτων / ερωτηματολογίου που αφορούν γενικότερα τις δομές, τις πρακτικές, τη νομοθεσία και την πολιτική που εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο τομέα.
- Μελέτη των απαντήσεων.
- Ετοιμασία συστάσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία, για θεραπεία σε σχέση με το συγκεκριμένο παράπονο και, όπου εντοπιστούν προβλήματα σε νομοθεσίες, πολιτικές, διαδικασίες και πρακτικές για τροποποίησή τους ώστε να συνάδουν με τις αρχές πάνω στις οποίες θεμελιώνεται η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Παρακολούθηση του αποτελέσματος των εισηγήσεων / συστάσεων.
- Όπου εξακολουθούν να παρουσιάζονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, ακολουθείται πιο λεπτομερής και σε βάθος έρευνα.
- Ετοιμασία τελικών εισηγήσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.
- Αποστολή των συστάσεων στον αρμόδιο Υπουργό.

Η ίδια διαδικασία τηρείται και για θέματα που αυτεπάγγελτα κρίνει η Επίτροπος ότι πρέπει να τύχουν διερεύνησης.

Σε οποιοδήποτε στάδιο, η Επίτροπος δύναται, κατά την κρίση της, να δώσει δημοσιότητα στις συστάσεις και εισηγήσεις της.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα πρόσβασης σε κατάλληλες πληροφορίες, σημαντικές για την ολόπλευρη υγιή ανάπτυξη του. (Άρθρα 13, 17)

Παράπονο μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε άτομο διαπιστώνει παραβίαση δικαιωμάτων του παιδιού από οποιαδήποτε υπηρεσία. Δεν εξετάζονται παράπονα που αφορούν διαδικασίες που εκκρεμούν ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου. Το παράπονο μπορεί να υποβληθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- Με τη συμπλήρωση του σχετικού ειδικού εντύπου, το οποίο βρίσκεται και στην ιστοσελίδα του Γραφείου της Επιτρόπου.
- Με την υποβολή μιας απλής επιστολής είτε μέσω ταχυδρομείου είτε με τηλεομοιότυπο.
- Με τηλεφωνική επικοινωνία ή με επίσκεψη στο Γραφείο της Επιτρόπου οπότε λειτουργός συντάσσει ειδικό σημείωμα.

7.1.2 Παράπονα που υποβλήθηκαν το 2008

Τα παράπονα που υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου μέσα στο 2008 σχετίζονταν κυρίως με τα εξής θέματα:

7.1.2.1 Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης τα παράπονα αφορούσαν:

- **Μετεγγραφή παιδιών σε άλλο σχολείο σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας:** Το παράπονο αφορούσε την άρνηση μετεγγραφής σε σχολεία της Λευκωσίας, ανήλικων παιδιών που φιλοξενούνταν μαζί με τη μητέρα τους στο Καταφύγιο του Συνδέσμου Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια, με το δικαιολογητικό ότι δεν υπήρχε η συγκατάθεση του πατέρα του παιδιού. Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού θεώρησε ότι σε τέτοιες περιπτώσεις δεν επιτρέπεται να στερείται το παιδί του δικαιώματος εκπαίδευσης, επειδή δεν είναι δυνατή η εξασφάλιση της συγκατάθεσης του ατόμου που άσκησε οικογενειακή βία. Η Επίτροπος παρενέβη επιτυχώς προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού με αποτέλεσμα να διευθετηθεί το θέμα με τρόπο ώστε στις περιπτώσεις αυτές να επιτρέπεται η μετεγγραφή κατόπιν βεβαίωσης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.
- **Εγγραφή σε σχολείο παιδιών των οποίων οι γονείς βρίσκονται παράνομα στην Κύπρο:** Το παράπονο αφορούσε άρνηση από σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης να εγγράψει παιδί μεταναστών αιτητών πολιτικού ασύλου, επειδή οι γονείς δεν παρουσίασαν βεβαίωση για τον τόπο διαμονής τους. Η Επίτροπος έκρινε ότι η άρνηση συνιστούσε παράβαση των διατάξεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και παρενέβη επιτυχώς προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού για αποκατάσταση του δικαιώματος του συγκεκριμένου παιδιού στην εκπαίδευση. Το αποτέλεσμα της παρέμβασης ήταν η εγγραφή του παιδιού μετά την πληροφόρηση του Σχολείου ότι επρόκειτο για οικογένεια αιτητών πολιτικού ασύλου και η διαβεβαίωση ότι σε παρόμοιες περιπτώσεις δεν θα απαιτείται βεβαίωση του τόπου διαμονής.
- **Μετεγγραφή παιδιών από ιδιωτικό σε δημόσιο σχολείο:** Η περίπτωση αφορούσε την άρνηση ιδιωτικού σχολείου να παραχωρήσει το ενδεικτικό βαθμολογίας σε μαθήτρια λόγω εκκρεμότητας στην καταβολή των διδάκτρων, με αποτέλεσμα να μη μπορεί η μαθήτρια να μετεγγραφεί σε δημόσιο

41. Ο Περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, [Ν.74(Ι)/2007]

σχολείο. Η Επίτροπος έκρινε ότι η άρνηση συνιστούσε στέρηση του αναφαίρετου δικαιώματος της μαθήτριας για εκπαίδευση και παρενέβη επιτυχώς, τόσο προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού όσο και προς τη Διεύθυνση του ιδιωτικού σχολείου, με αποτέλεσμα να διαβιβαστεί το ενδεικτικό στο οικείο δημόσιο σχολείο και να εγγραφεί η μαθήτρια.

- **Κάλυψη εξόδων συνοδού παιδιών με ειδικές ανάγκες:** Το παράπονο αφορούσε την άρνηση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να καλύψει το μισθό συνοδού παιδιού με ειδικές ανάγκες κατά την παραμονή του στο σχολείο, τα απογεύματα, στα πλαίσια του θεσμού του Ολοήμερου Προαιρετικού Σχολείου (σε αντίθεση με την πρακτική που ακολουθείτο ως προς τα παιδιά που φοιτούσαν σε Υποχρεωτικά Ολοήμερα Σχολεία). Η Επίτροπος έκρινε ότι η άρνηση αυτή συνιστούσε δυσμενή διάκριση, αφού η Αρχή της Μη Διάκρισης απαιτεί όπως για τα δικαιώματα των παιδιών, που είτε μεμονωμένα ως άτομα είτε ως ομάδα, αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα, απαιτείται η λήψη ειδικών μέτρων για διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών. Γι' αυτό παρενέβη επιτυχώς προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού με αποτέλεσμα να ικανοποιηθεί το συγκεκριμένο αίτημα και να εντοπισθεί το κενό που υπήρχε στη σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και η ανάγκη για τροποποίησή της.
- **Άλλα παράπονα σχετικά με το δικαίωμα εκπαίδευσης αφορούσαν:**
  - Άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας από εκπαιδευτικούς σε βάρος μαθητών δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης
  - Μεταχείριση παιδιών με γενικές μαθησιακές δυσκολίες Μεταχείριση παιδιών με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητα
  - Προβλήματα φοίτησης και προσαρμογής στο σχολικό περιβάλλον παιδιών με συναισθηματικές διαταραχές

7.1.2.2 Υγεία

Στο τομέα της υγείας τα παράπονα κυρίως αφορούσαν:

- **Έλλειψη μονάδας ενδονοσοκομειακής ψυχιατρικής νοσηλείας για παιδιά και έφηβους:** Το παράπονο αφορούσε τη νοσηλεία ανήλικου παιδιού ηλικίας 12 χρονών στον ίδιο χώρο με ενήλικους, για το οποίο η Επίτροπος έκρινε ότι ήταν αναγκαία η παρέμβασή της και παρενέβη δημόσια στις 3 Απριλίου 2008 (Βλέπετε το σημείο 7.2.2 πιο κάτω) αλλά και με επιστολές της προς τον Υπουργό Υγείας. Για το θέμα είχε και ειδική συνάντηση με τον Υπουργό Υγείας στις 8 Μαΐου 2008, με αποτέλεσμα να δρομολογηθεί η διαδικασία για τη σύσταση ξεχωριστής ενδονοσοκομειακής ψυχιατρικής μονάδας για παιδιά και εφήβους. Η ολοκλήρωσή της εκκρεμούσε εντός του 2008.
- **Καθυστερήσεις στην ετοιμασία εκθέσεων από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, σε περιπτώσεις κακοποίησης παιδιών:** Το παράπονο σχετιζόταν με υπόθεση σεξουαλικής παρενόχλησης παιδιών από τον πατέρα τους και την καθυστέρηση στη διαδικασία ποινικής δίωξής του, λόγω της μη έγκαιρης ετοιμασίας των σχετικών εκθέσεων από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας. Η Επίτροπος έκρινε ότι η καθυστέρηση αυτή συνιστούσε παράβαση της υποχρέωσης της Δημοκρατίας για επιβολή των κατάλληλων προστατευτικών μέτρων σε περιπτώσεις όπως η προκείμενη, σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Κατόπιν παρέμβασης της Επιτρόπου προς τον Υπουργό Υγείας, η αρμόδια Υπηρεσία προέβη σ' όλες τις ενέργειες για διευθέτηση της υπόθεσης και για έγκαιρη εξέταση και ετοιμασία των σχετικών εκθέσεων σε παρόμοιες περιπτώσεις.

- **Κάλυψη εξόδων νοσηλείας:** Η Επίτροπος έλαβε δύο παράπονα σε σχέση με το θέμα της κάλυψης εξόδων νοσηλείας στο εξωτερικό παιδιών των οποίων οι γονείς είναι αιτητές ασύλου. Στην πρώτη περίπτωση το θέμα λύθηκε αμέσως ενώ δρομολογήθηκαν διαδικασίες για διευθέτηση της δεύτερης υπόθεσης.
- **Ελλείψεις στο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου σε σχέση με νοσηλεία παιδιών με εγκεφαλική παράλυση:** Για το θέμα η Επίτροπος είχε σειρά παραπόνων από γονείς αλλά και από βουλευτές της επαρχίας και παρενέβη γραπτώς προς τον Υπουργό Υγείας. Το Υπουργείο Υγείας αναγνώρισε τις ελλείψεις σε παιδονευρολόγους και παραϊατρικό προσωπικό. Η Επίτροπος έλαβε διαβεβαιώσεις από τον Υπουργό ότι καταβάλλονται προσπάθειες για εξεύρεση εξειδικευμένου ιατρικού προσωπικού σε Κύπρο και εξωτερικό, καθώς και για τις ενέργειες του για επιμόρφωση ιατρικών λειτουργών στο εξωτερικό. Αναφορικά με τις ελλείψεις σε παραϊατρικό προσωπικό, η Επίτροπος συνεχίζει τις πιέσεις προς τον Υπουργό Υγείας για άμεση επίλυση του θέματος.

7.1.2.3 Περιβάλλον

Τα παράπονα αφορούσαν τη μη συμμετοχή των παιδιών στη διαμόρφωση, από τους δήμους, χώρων ψυχαγωγίας, οι οποίοι προορίζονται για παιδιά καθώς και την παρεμπόδιση άσκησης του δικαιώματος των παιδιών για ψυχαγωγία και παιγνίδι λόγω παρέμβασης σε χώρους πρασίνου. Η Επίτροπος παρενέβη γραπτώς προς τις τοπικές αρχές και εντός του 2008 αναμενόταν απάντηση.

Παράλληλα, η Επίτροπος διαπίστωσε ελλείψεις αναφορικά με τη συμμετοχή των παιδιών στη διαμόρφωση από τους δήμους χώρων ψυχαγωγίας οι οποίοι προορίζονται για παιδιά. Εν όψει αυτής της διαπίστωσης, η Επίτροπος έχει συμπεριλάβει στο Σχέδιο Δράσης της για το 2009 τη διεξαγωγή μελέτης για την καταγραφή του βαθμού εμπλοκής των ίδιων των παιδιών στο σχεδιασμό και ανάπτυξη χώρων ψυχαγωγίας για παιδιά σε τοπικό επίπεδο και την ετοιμασία σχετικού κειμένου με κατευθυντήριες αρχές για μια πιο ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη ζωή της κοινότητας.

7.1.2.4 Οικογένεια - Παιδιά υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Τα παράπονα που είχαν σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια αφορούσαν:

- **Κακοποίηση παιδιών που βρίσκονται υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας:** Πολίτης υπέβαλε γραπτή καταγγελία προς την Επίτροπο για πιθανή κακοποίηση ξενόγλωσσου παιδιού από λειτουργό του Ιδρύματος Παιδικής Προστασίας στο οποίο διέμενε το παιδί που βρισκόταν υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Λόγω της σοβαρότητας της καταγγελίας, η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επισημαίνοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους για ειδική προστασία παιδιών που βρίσκονται υπό την νομική φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και διασφάλιση της ακεραιότητας και αξιοπρέπειας τους. Η Επίτροπος ζήτησε τη διερεύνηση της καταγγελίας και, ταυτόχρονα την ενημέρωσή της για διάφορα θέματα που σχετίζονται με τη στελέχωση, τα προσόντα και την ποιότητα του προσωπικού, τους κανονισμούς λειτουργίας του Ιδρύματος, την εποπτεία του προσωπικού και τους μηχανισμούς υποβολής

παραπόνων από τα παιδιά. Το αποτέλεσμα της παρέμβασης ήταν ο διορισμός ερευνώντος λειτουργού από την Υπουργό και η ενημέρωση της Επιτρόπου για τα ζητήματα που ήγειρε. Από την ενημέρωση αυτή η Επίτροπος διαπίστωσε σοβαρά κενά, τόσο στις πολιτικές, όσο και στις διοικητικές πρακτικές, αλλά και στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα ιδρύματα παιδικής προστασίας και κάλεσε το Υπουργείο να προβεί στη λήψη των αναγκαίων διορθωτικών μέτρων.

- **Άλλα παράπονα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια σχετίζονταν με:**
  - Κακοποίηση και σεξουαλική βία στην οικογένεια.
  - Προβλήματα επικοινωνίας παιδιών και γονιών, σε περιπτώσεις που οι γονείς είναι σε διάσταση.
  - Άρνηση χορήγησης δημόσιου βοηθήματος και παράλειψη διευθετήσεων για φροντίδα παιδιού από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

7.1.2.5 Αστυνομία

Το παράπονο στρεφόταν κατά της Αστυνομίας και αφορούσε τις συνθήκες κράτησης ανήλικου και το δικαίωμά του για επικοινωνία με τους γονείς του.

7.1.2.6 Παιδιά με ειδικές ανάγκες

Τα παράπονα σε σχέση με τα δικαιώματα παιδιών με ειδικές ανάγκες αφορούσαν:

- Ανεπάρκειες και ελλείψεις στη στελέχωση, οργάνωση και λειτουργία σχολείων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.
- Ανάρμοστη συμπεριφορά στελεχών / εκπαιδευτικών σχολείου ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

7.1.2.7 Εγγραφή γέννησης παιδιού

Το παράπονο σχετιζόταν με την άρνηση της αρμόδιας Υπηρεσίας να εγγράψει τη γέννηση παιδιού, λόγω του ότι ο πατέρας του βρισκόταν στην Κύπρο ως παράνομος μετανάστης. Η Επίτροπος παρενέβη στον Υπουργό Εσωτερικών. Η Επίτροπος έκαμε ιδιαίτερη αναφορά στο δικαίωμα κάθε παιδιού να εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και επισήμανε ότι οι πράξεις των γονέων δεν πρέπει να εμποδίζουν το κράτος να διασφαλίζει κατοχυρωμένα δικαιώματα ενός παιδιού. Επισήμανε επίσης τον κίνδυνο για ένα παιδί, που δεν είναι γραμμένο σε ληξιαρχείο, να γίνει αντικείμενο εμπορίας. Ο Υπουργός αντέδρασε θετικά και έδωσε οδηγίες για την καταχώρηση της γέννησης του παιδιού και έκδοση των απαραίτητων πιστοποιητικών γέννησης αλλά και για την κυκλοφορία εγκυκλίου προς όλους τους Επάρχους, αρμόδιους για την εγγραφή γεννήσεων, επισημαίνοντας τους την υποχρέωση να εγγράφουν οποιοδήποτε παιδί γεννάται στην Κύπρο, ανεξάρτητα από το καθεστώς των γονέων του.

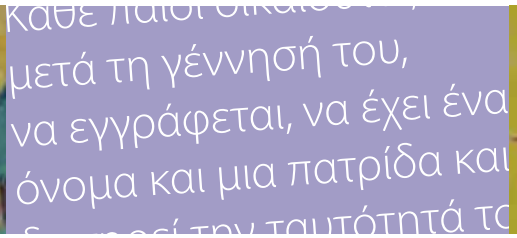

7.2 Δημόσιες Παρεμβάσεις Επιτρόπου

Οι αρμοδιότητες της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σύμφωνα με τον οικείο Νόμο, περιλαμβάνουν τη συνεχή αξιολόγηση τυχόν ελλειμμάτων που παρουσιάζονται στις νομοθεσίες, διαδικασίες, διοικητικές πρακτικές και πολιτικές καθόσον αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών. Η Επίτροπος μπορεί να απευθύνει σχετικές συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς και κατά την κρίση της να δίνει δημοσιότητα σε αυτές. Ασκώντας αυτή την εξουσία της, η Επίτροπος εντός του 2008, προέβη σε δημόσια παρέμβαση στις ακόλουθες περιπτώσεις.

7.2.1 Καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών που φιλοξενούνται στη Στέγη «Νέα Ελεούσα»

Ύστερα από καταγγελίες για καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών που φιλοξενούνται στη Στέγη «Νέα Ελεούσα», η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού έκρινε ότι ενδεικνυόταν να δοθεί δημοσιότητα στις ενέργειες της που αφορούσαν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ανήλικων παιδιών της Στέγης. Προς τούτο προέβη σε δημόσια παρέμβαση στις 17 Ιανουαρίου 2008 επισημαίνοντας τα πιο κάτω.

Το θέμα συζητήθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στις 4.12.2007. Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού παρευρέθηκε στη συνεδρίαση και κατέθεσε, μετά από προκαταρκτική μελέτη του Γραφείου της, τις θέσεις της επί του θέματος. Διαφάνηκε ότι τα παιδιά αυτά καθημερινά κρατούνται κλειδωμένα στα δωμάτια τους 12-16 ώρες, μοιράζονται κοινούς χώρους με ενήλικες ενοίκους και δεν έχουν εξατομικευμένη θεραπευτική βοήθεια, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν παλινδρόμηση σε βαθμό που να έχουν γίνει πιο επιθετικά.

Η Επίτροπος, αφού εξέτασε τα δικαιώματα των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, υπό το πρίσμα των προνοιών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, παρέθεσε τις διαπιστώσεις της και προέβη σε εισηγήσεις με βάση τη Σύμβαση, τα δεδομένα της Κυπριακής πραγματικότητας και τα διεθνή δεδομένα που αφορούν την παιδική προστασία.

Λόγω της σοβαρότητας του θέματος και μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, η Επίτροπος, είχε συνεχή αλληλογραφία με τον τέως και την νυν Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσα από την οποία κάλεσε το Υπουργείο και, ιδιαίτερα, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, όπως:

- διασφαλίσουν την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που διαμένουν στη Στέγη «Νέα Ελεούσα»,
- προχωρήσουν τάχιστα στην αύξηση του προσωπικού της Στέγης,
- εφαρμόσουν πρόγραμμα συνεχούς επιμόρφωσης και εκπαίδευσης των ιδρυματικών λειτουργών,
- προχωρήσουν άμεσα στην πρόσληψη επιστημονικών ειδικοτήτων έτσι που να παρέχεται θεραπευτική βοήθεια στα παιδιά,

- προβούν σε άμεσο διαχωρισμό των παιδιών από τους ενήλικες που διαμένουν στη στέγη,
- ενθαρρύνουν την ενεργότερη συμμετοχή των οικογενειών των παιδιών στις αποφάσεις και σε πρακτικά ζητήματα της Στέγης,
- ενθαρρύνουν την ενεργότερη συμμετοχή των εθελοντικών ομάδων που πλαισιώνουν το έργο της Στέγης.

Ταυτόχρονα, η Επίτροπος ζήτησε να ενημερωθεί για το χρονοδιάγραμμα της εφαρμογής των δεσμεύσεων που το Υπουργείο είχε αναλάβει ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για επίλυση των προβλημάτων των παιδιών στη «Νέα Ελεούσα» και, ειδικότερα:

- καθόσον αφορά τη δέσμευση για άμεση απασχόληση έξι ειδικών στη Στέγη,
- τον προγραμματισμό της κτιριακής διευθέτησης διαχωρισμού των ανήλικων παιδιών και
- για τους συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιάγραμμα που το Υπουργείο, σε συνεργασία με την αρμόδια Υπηρεσία, είχε θέσει προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των παιδιών, ώστε αυτά να απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματά τους, όπως κατοχυρώνονται από τις σχετικές συμβάσεις και διεθνείς δεσμεύσεις.

Η Επίτροπος στην παρέμβαση της τόνισε ότι η διασφάλιση της απόλαυσης των δικαιωμάτων των παιδιών που διαμένουν σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας θα ήταν μέσα στο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων της για το 2008.

7.2.2 Νοσηλεία Ανήλικων Παιδιών στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας

7.2.2.1 Πρώτη παρέμβαση

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, με αφορμή δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο για νοσηλεία στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας ανήλικου παιδιού ηλικίας 12 χρονών στον ίδιο χώρο με ενήλικους, έκρινε ότι ήταν σκόπιμο να επαναφέρει το θέμα με δημόσια παρέμβαση της στις 3 Απριλίου 2008.

Το νέο αυτό περιστατικό δεν ήταν μεμονωμένη περίπτωση, αφού ήταν το τρίτο στη σειρά σε διάστημα τριών μηνών. Το γεγονός αυτό κατέδειξε έντονα την ύπαρξη αυξητικής τάσης στον αριθμό των παιδιών που κρίνεται από τους αρμόδιους ότι έχουν ανάγκη νοσηλείας σε παιδοψυχιατρικές κλινικές.

Κατόπιν παραπόνου, που υποβλήθηκε το Δεκέμβριο του 2007 στο Γραφείο της Επιτρόπου, αναφορικά με τη νοσηλεία ανήλικης στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, όπου νοσηλεύονται ενήλικες, η Επίτροπος παρέπεμψε το παράπονο στην αρμόδια Υπηρεσία, υποβάλλοντας ταυτόχρονα σειρά ερωτημάτων αναφορικά με τη διασφάλιση, μέσα από τις υφιστάμενες πολιτικές, διαδικασίες και πρακτικές, των δικαιωμάτων των παιδιών που νοσηλεύονται στο Νοσοκομείο.

Από τη διερεύνηση, φάνηκε η έλλειψη λειτουργίας κατάλληλων δομών για τη ψυχιατρική νοσηλεία ανήλικων παιδιών, τα οποία νοσηλεύονται σε δομές μαζί με ενήλικα άτομα. Η πρακτική αυτή παραβιάζει σοβαρά τα δικαιώματα των παιδιών και συγκεκριμένα το άρθρο 24 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών

για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο φροντίδας, καθώς και το άρθρο 39, το οποίο επιβάλλει υποχρέωση στο Κράτος να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προάγει τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση κάθε παιδιού και την κοινωνική επανένταξη του, μέσα σε περιβάλλον που να είναι ευνοϊκό για την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Η Επίτροπος, με επιστολή της προς τον Υπουργό Υγείας, ημερομηνίας 28.1.2008, τον κάλεσε να επιληφθεί του θέματος κατά προτεραιότητα και να προχωρήσει σε όλες τις ενδεικνυόμενες ενέργειες προς συμμόρφωση της Κύπρου με τις διεθνείς της υποχρεώσεις.

Επειδή δεν υπήρξε ουσιαστική διαφοροποίηση, η Επίτροπος παρενέβη δημόσια για να εκφράσει την ανησυχία της για το γεγονός ότι, ανήλικα παιδιά εξακολουθούσαν να τυγχάνουν ψυχιατρικής θεραπείας σε πλαίσια και δομές όπου νοσηλεύονται ενήλικα άτομα. Ζήτησε τον τερματισμό αυτής της πρακτικής και τόνισε την επιτακτική ανάγκη για άμεση δημιουργία εξειδικευμένων κατάλληλων δομών νοσηλείας για ανήλικους, χωρίς άλλη καθυστέρηση.

Η συνέχιση της εισαγωγής ανήλικων παιδιών σε ακατάλληλες για αυτά δομές νοσηλείας, ιδιαίτερα σε περιόδους όπου η υγεία τους είναι ευάλωτη, θεωρείται καταστρεπτική για την εξέλιξη της σωματικής και ψυχικής τους υγείας με όλα τα συνεπακόλουθα.

Ενόψει της παρέμβασης της Επιτρόπου, ο Υπουργός Υγείας αντέδρασε αμέσως και διευθετήθηκε συνάντηση με την Επίτροπο στις 8 Μαΐου 2008. Κατά τη συνάντηση ο Υπουργός διαβεβαίωσε την Επίτροπο και προέβη σε δημόσια δήλωση ότι είχε δώσει οδηγίες για άμεση λήψη μέτρων για αντιμετώπιση του προβλήματος.

7.2.2.2 Δεύτερη παρέμβαση

Για το ίδιο θέμα η Επίτροπος έκρινε ότι ενδεικνυόταν να προβεί σε δεύτερη δημόσια παρέμβαση στις 5 Νοεμβρίου 2008.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ενόψει δημοσιευμάτων στον ημερήσιο τύπο στις 4 Νοεμβρίου 2008, καθώς και ρεπορτάζ στα κεντρικά δελτία ειδήσεων διαφόρων τηλεοπτικών σταθμών στις 3 Νοεμβρίου 2008 για το θέμα της περίθαλψης ανήλικων, που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, στον ίδιο χώρο με ενήλικους στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, εξέφρασε την έκπληξή της για το γεγονός ότι το συγκεκριμένο θέμα παρουσιάστηκε ως να ήταν η πρώτη φορά που τέθηκε και που απασχολεί το αρμόδιο Υπουργείο και τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες. Η Επίτροπος παρέπεμψε σε επιστολές της προς τους αρμόδιους ημερομηνίας 3 και 28 Ιανουαρίου 2008 και 3 Απριλίου 2008, καθώς και στη δημόσια παρέμβαση της που έγινε στις 3 Απριλίου 2008, με τις οποίες εντόπισε το σοβαρό πρόβλημα της έλλειψης κατάλληλων δομών για την ψυχιατρική νοσηλεία ανήλικων παιδιών και επισήμανε την παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών με τις υφιστάμενες διευθετήσεις, καθόσον αφορά στη διασφάλιση του καλύτερου δυνατού επιπέδου φροντίδας και την προαγωγή της σωματικής και ψυχολογικής ανάρρωσης κάθε παιδιού. Παρέπεμψε επίσης στη συνάντησή της με τον Υπουργό Υγείας στις 8 Μαΐου 2008, κατά την

οποία είχε τη διαβεβαίωση ότι αμέσως μετά τη δημόσια παρέμβαση της στις 3 Απριλίου 2008 το θέμα είχε απασχολήσει το Υπουργείο και δόθηκαν οδηγίες για την άμεση λήψη διορθωτικών μέτρων για αντιμετώπιση του απαράδεκτου φαινομένου.

Στην παρέμβασή της η Επίτροπος τόνισε ότι: «Η μετάθεση του σοβαρού αυτού προβλήματος έξι μήνες αργότερα και η παρουσίασή του ως πρωτόγνωρου θέματος, δεν αντανακλά την εικόνα ενός κράτους που έχει δεσμευτεί να προωθεί και να προασπίζεται τα δικαιώματα των παιδιών», ενώ κάλεσε εκ νέου το Υπουργείο Υγείας και τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, να προχωρήσουν στη δημιουργία των απαιτούμενων δομών χωρίς άλλη καθυστέρηση.

Η Επίτροπος επανέλαβε ότι η συνέχιση της εισαγωγής ανήλικων παιδιών σε ακατάλληλες για αυτά δομές νοσηλείας, ιδιαίτερα σε περιόδους όπου η υγεία τους είναι ευάλωτη, θεωρείται καταστρεπτική για την εξέλιξη της σωματικής και ψυχικής τους υγείας με όλα τα συνεπακόλουθα.

Ο Αν. Διευθυντής Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, με επιστολή του ημερ. 12 Δεκεμβρίου 2008, πληροφόρησε την Επίτροπο ότι το Υπουργείο Υγείας προωθούσε τη δημιουργία Τμήματος Εσωτερικής Νοσηλείας Παιδιών και Εφήβων στο «Μακάρειο» Νοσοκομείο και ότι οι εργασίες για τη διαμόρφωση του χώρου αναμενόταν να αρχίσουν τον Απρίλιο του 2009. Διαβεβαίωσε επίσης την Επίτροπο ότι η νοσηλεία ανήλικων στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας γίνεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κυρίως όταν, λόγω σοβαρού ψυχολογικού προβλήματος, κινδυνεύει η ζωή του ανήλικου προσώπου.

Το Υπουργείο δεσμεύτηκε να ενημερώνει κατά διαστήματα της Επίτροπο για την εξέλιξη της δημιουργίας τμήματος εσωτερικής νοσηλείας παιδιών και εφήβων.

7.2.3 Άσκηση βίας στην οικογένεια

Μέσα από τις διαβουλεύσεις της Επιτρόπου με τα παιδιά, συχνά, έρχεται στην επιφάνεια το τεράστιο μέγεθος του προβλήματος που υπάρχει σήμερα στην Κύπρο. Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ενόψει του μεγάλου αριθμού παραπόνων για κακοποίηση παιδιών που έλαβε το Γραφείο της και κατόπιν δημοσιευμάτων στον ημερήσιο τύπο αναφορικά με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε εκδίκαση έφεσης, με την οποία μείωσε την ποινή που επιβλήθηκε σε πατριό, ο οποίος βρέθηκε ένοχος από το Κακουργιοδικείο για βιασμό, διαφθορά νεαρής γυναίκας ηλικίας μεταξύ 13 και 17 ετών και άσεμνη επίθεση κατά της ανήλικης θετής κόρης του, θεώρησε υποχρέωσή της να τοποθετηθεί και δημόσια στις 15 Απριλίου 2008, για το σοβαρό αυτό θέμα που αφορούσε τη διασφάλιση και προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η τοποθέτηση της Επιτρόπου επί της συγκεκριμένης απόφασης του Δικαστηρίου, η οποία είναι τελεσίδικη και σεβαστή, δεν ήταν αυτοσκοπός. Η Επίτροπος θεώρησε ότι η όλη δημοσιότητα στιγμάτισε περαιτέρω το ίδιο το παιδί θύμα, το οποίο αναβίωσε την αυτοενοχοποίηση του. Βασική επιδίωξη της Επιτρόπου, στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της, είναι με αφορμή τέτοια περιστατικά, να προωθείται η ενημέρωση και

ευαισθητοποίηση του κοινού για τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τις υποχρεώσεις που η Κυπριακή Δημοκρατία έχει αναλάβει για να διασφαλίσει τα δικαιώματα των παιδιών. Η Επίτροπος στην παρέμβασή της εξέφρασε την ιδιαίτερη ανησυχία της για τις κοινωνικές προεκτάσεις του θέματος και τις αλυσιδωτές επιπτώσεις που πιθανό να επιφέρει γενικότερα στην κοινωνία, καθώς και σε άτομα τα οποία ασκούν τέτοιου είδους συμπεριφορές και σε παιδιά που είναι δέκτες παρόμοιας συμπεριφοράς.

Η Επίτροπος τόνισε ότι, η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να σέβεται και να προωθεί τις αρχές και τα πρότυπα που θέτει η Σύμβαση. Το Άρθρο 19 της Σύμβασης επιβάλλει όπως κάθε Συμβαλλόμενο κράτος λαμβάνει όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού, ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, όσο βρίσκεται υπό τη φύλαξη των γονέων ή των κηδεμόνων του, ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί. Το ίδιο άρθρο απαιτεί από τα Κράτη σειρά μέτρων για την προστασία των παιδιών από όλες τις μορφές βίας, όπως κοινωνικά προγράμματα που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης προς το παιδί και σε αυτούς που έχουν τη φύλαξή του, καθώς και άλλες μορφές πρόληψης, όπως η διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης για θετική συμπεριφορά προς τα παιδιά και ενημέρωσης των ίδιων των παιδιών για τα δικαιώματά τους, ώστε να μπορούν να προστατεύουν τους εαυτούς τους από κινδύνους που τα απειλούν.

Επιπρόσθετα η Επίτροπος στην παρέμβασής της επισήμανε ότι:
«Απαιτείται από το Κράτος η συνεχής εκπαίδευση των επαγγελματιών που εργάζονται με και για τα παιδιά, ώστε να μπορούν έγκαιρα να υποπτεύονται ότι κάτι σοβαρό συμβαίνει στο παιδί. Όλοι όσοι έρχονται σε επαφή με παιδιά χρειάζεται να είναι σε εγρήγορση απέναντι στις διάφορες μορφές βίας και κάθε ένας έχει υποχρέωση να κινητοποιείται υπέρ του παιδιού, όπου διαπιστώνει ή υποπτεύεται ότι αυτό υφίσταται βία. Απαιτείται από το Κράτος η εφαρμογή διατμηματικών διαδικασιών στην αναφορά, παραπομπή και χειρισμό κάθε περιστατικού καθώς και η εξειδίκευση του προσωπικού που χειρίζεται τέτοια περιστατικά.

Σύμφωνα με τους περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμους του 2000 και 2004 η παράλειψη οποιουδήποτε προσώπου να καταγγείλει περίπτωση βίας σε βάρος ανήλικου που περιέχεται σε γνώση του συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η Επίτροπος επιθυμεί να επισημάνει ότι βασική υποχρέωση του Κράτους είναι αυτή που διασφαλίζεται με το άρθρο 3 της Σύμβασης η οποία επιβάλλει όπως, σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής ευημερίας, είτε από δικαστήρια, διοικητικές αρχές ή από νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Τονίζεται πως για τα διάφορα αδικήματα που αφορούν τις διάφορες μορφές βίας εναντίον παιδιών υπεύθυνος σε κάθε περίπτωση είναι ο ενήλικος που την ασκεί.

Ειδικότερα σε σχέση με τη δικαστική παρέμβαση, η οποία πέραν από την τιμωρία του θύτη, έχει και τη δικαιοδοσία της λήψης κατάλληλων μέτρων προστασίας του παιδιού, απαιτείται η συνεχής και επίμονη

μελέτη και ενασχόληση με θέματα που αφορούν την άσκηση βίας εναντίον των παιδιών και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, όπως αυτά καθορίζονται στη Σύμβαση, έτσι που κάθε δικαστική απόφαση να λαμβάνει υπόψη και τις πρόνοιες της Σύμβασης.

Η Επίτροπος, έχοντας επίγνωση της πολυπλοκότητας και της πολυδιάστατης αιτιολογίας του φαινομένου επιθυμεί με την παρέμβαση αυτή να επικεντρωθεί στις απορρέουσες από τη Σύμβαση υποχρεώσεις του Κράτους για ανάληψη δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης του προβλήματος. Τα παιδιά από μόνα τους δεν μπορούν να αναλάβουν τέτοιες πρωτοβουλίες γι΄ αυτό και το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει υποχρέωση και προτίθεται να αναλάβει άμεσα το συντονισμό των αρμόδιων φορέων, κυβερνητικών και μη, προκειμένου οι παρεμβάσεις της πολιτείας να μην περιορίζονται σε αντιδράσεις, όταν κάτι στο όλο σύστημα δεν λειτουργήσει σωστά και σε προγράμματα αντιμετώπισης, αλλά κυρίως στη θεσμοθέτηση προγραμμάτων πρόληψης.»

Σε συνέχεια της δημόσιας παρέμβασης της, το Μάιο 2008 η Επίτροπος συγκάλεσε σύσκεψη όλων των αρμόδιων φορέων, κυβερνητικών και μη. Σ΄ αυτήν κλήθηκαν και συμμετείχαν εποικοδομητικά το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Υγείας, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, η Αστυνομία, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, ο Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια, ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού, το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας Παιδιού, ο Σύνδεσμος Συμπαράστασης στο Παιδί, και ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Προαγωγής Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου.

Αναλύθηκαν εκτενώς οι υποχρεώσεις του κράτους, όπως απορρέουν από τη Σύμβαση. Βασικοί άξονες των οποίων είναι:

- Δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής.
- Απαγόρευση κάθε μορφής βίας.
- Προώθηση αξιών ενάντια στη βία.
- Συστήματα αναφοράς.
- Ενημέρωση για τα δικαιώματα των παιδιών.
- Εκστρατείες για ευαισθητοποίηση.
- Συστηματική εκπαίδευση σε επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά.
- Η εθνική νομοθεσία να προστατεύει τα παιδιά από κάθε μορφή βίας.
- Βοήθεια σε γονείς για την άσκηση των καθηκόντων τους (Positive Parenting).
- Επισήμανση – Αναφορά - Παραπομπή – Διερεύνηση – Περίθαλψη- Παρακολούθηση.
- Δημιουργία Εθνικού Συστήματος Συλλογής Πληροφοριών και Δεδομένων.
- Κατάλληλη δικαστική εμπλοκή.
- Παροχή προγραμμάτων αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης παιδιών.
- Διασφάλιση της συμμετοχής των παιδιών.

Εξετάστηκαν τα προγράμματα που λειτουργεί ο κάθε φορέας, κρατικός και μη, και από κοινού εντοπίστηκαν σοβαρά κενά στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κράτους. Πιο σημαντικό και θεμελιακό είναι το ότι, ενώ προωθείται Εθνική Στρατηγική για τη βία στην οικογένεια, δεν υπάρχει Εθνική

Στρατηγική και συνεπακόλουθο Πρόγραμμα Δράσης, που να αφορά τη βία ενάντια στα παιδιά, ενδοοικογενειακή και μη. Η πρωτοβουλία που αναπτύχθηκε για συντονισμό των αρμόδιων φορέων από το Γραφείο της Επιτρόπου θα συνεχιστεί με απώτερο στόχο την εφαρμογή προγραμμάτων που αποσκοπούν στην ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου το οποίο συνιστά κατάφορη παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών και φαίνεται να απασχολεί πολύ και τα ίδια τα παιδιά. Είναι για τούτο ακριβώς το λόγο που η Επίτροπος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των ίδιων των παιδιών σχετικά με το θέμα. Στο πλαίσιο των συναντήσεων που έχει με παιδιά, ιδιαίτερα κατά τις επισκέψεις της σε σχολεία, αφιερώνει σημαντικό χρόνο συζητώντας με τα παιδιά για τη διάσταση του προβλήματος της κακοποίησης των παιδιών. Στόχος είναι να αντιληφθούν τα παιδιά ότι το φαινόμενο αυτό αφορά όλους, να τους δοθεί κατεύθυνση και να ενθαρρυνθούν να ζητούν βοήθεια σε περίπτωση κακοποίησής τους, καθώς και να στηρίζουν άλλα παιδιά θύματα βίας. Στα πλαίσια αυτά ενθαρρύνονται να αναζητήσουν, μέσα στο σχολείο τους, την Ομάδα Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια η οποία λειτουργεί σε κάθε σχολείο με οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και έχει την ευθύνη της αντιμετώπισης και του χειρισμού αναφορών για περιστατικά βίας στην οικογένεια.

7.2.4 Απαντητική επιστολή Επιτρόπου σε ανοιχτή επιστολή της μαθήτριας Γιαγκώς Μαυροκωσταντή στο «Φιλελεύθερο»

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού με δημόσια παρέμβασή της στις 11 Ιουνίου 2008, συγχάρηκε τη μαθήτρια Γιαγκώ Μαυροκωσταντή, από τη Λευκωσία, για την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης, μέσω επιστολής της στην εφημερίδα «Φιλελεύθερος», η οποία δημοσιεύτηκε την Τετάρτη 28 Μαίου 2008, με στόχο τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων της για ελευθερία γνώμης στο σχολείο και δωρεάν εκπαίδευση.

Η Επίτροπος στην παρέμβαση της τόνισε ότι η ενέργεια της μαθήτριας να διεκδικήσει, με μεστό λόγο και επιχειρήματα εκφράζοντας ελεύθερα τις απόψεις της, τα δικαιώματά της, τα οποία θεώρησε ότι παραβιάζονται, όπως το δικαίωμα να εκφράσει ελεύθερα τη γνώμη της μέσα από δημοκρατικό διάλογο με τη Διεύθυνση του σχολείου, καθώς και το δικαίωμα για δωρεάν εκπαίδευση, αποτελεί έμπρακτη άσκηση από ένα παιδί του δικαιώματος που διασφαλίζεται από το άρθρο 13 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Συνιστά ουσιαστικά την πραγματοποίηση της αντιμετώπισης του παιδιού ως ενεργού υποκειμένου δικαιωμάτων και για τούτο η μαθήτρια ήταν άξια συγχαρητηρίων.

Η αναγνώριση του δικαιώματος των παιδιών για ελευθερία της έκφρασης αποτελεί εχέγγυο της Δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εν γένει, καθώς και τον ακρογωνιαίο λίθο για την πραγμάτωση όλων των άλλων δικαιωμάτων τους μέσω της ενεργούς διεκδίκησης τους.

Η Επίτροπος, με αφορμή τα θέματα που έθιξε η Γιαγκώ Μαυροκωσταντή, στην επιστολή-παρέμβασή της επέστησε την προσοχή της πολιτείας, των θεσμών και της κοινωνίας στο δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη του σε θέματα που το αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και το βαθμό της ωριμότητάς του.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού προσκάλεσε και δέχτηκε τη μαθήτρια στο Γραφείο της στις 9 Ιουλίου 2008, την οποία συνεχάρη για την πρωτοβουλία να εκφράσει δημόσια τη γνώμη της και συζήτησε μαζί της τα θέματα που την απασχολούσαν.

7.2.5 Ασφάλεια των παιδιών στους χώρους ψυχαγωγίας

Με αφορμή ατύχημα που σημειώθηκε σε χώρο ψυχαγωγίας παιδιών, αποτέλεσμα του οποίου ήταν ο σοβαρός τραυματισμός αριθμού παιδιών, η Επίτροπος προέβη σε δημόσια παρέμβαση για το θέμα στις 24 Νοεμβρίου 2008. Η Επίτροπος προβληματίστηκε έντονα από το ατύχημα και προχώρησε στη μελέτη της υφιστάμενης νομοθεσίας και στη διερεύνηση της ύπαρξης προγραμμάτων πρόληψης, σε συνάρτηση με τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τις απορρέουσες υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στην παρέμβασή της η Επίτροπος ανέφερε τα εξής:
«Οι τραυματισμοί, σύμφωνα με τη UNICEF, αποτελούν μία από τις βασικότερες αιτίες θανάτου παιδιών. Είναι συγκλονιστικό το συμπέρασμα ότι, σε μεγάλο βαθμό, οι τραυματισμοί αυτοί είναι προβλέψιμοι και, επομένως, μπορούν να αποτραπούν. Οι τραυματισμοί παιδιών πρέπει να λαμβάνονται πολύ σοβαρά υπόψη, να καταγράφονται και τα στοιχεία να τυγχάνουν επεξεργασίας. Το Κράτος έχει υποχρέωση, να επενδύει περισσότερο στον τομέα της πρόληψης, αν πρόκειται να μειωθούν οι κίνδυνοι που διατρέχουν τα παιδιά, να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής τους και, κατ΄ επέκταση, να περιοριστεί ο αριθμός των παιδιών που αναγκάζονται να ζήσουν την υπόλοιπη ζωή τους με τις συνέπειες ενός ατυχήματος.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού υπογραμμίζει την υποχρέωση του κράτους για προστασία των παιδιών και παροχή σε αυτά κατάλληλης στήριξης και υπηρεσιών, καθώς και για διασφάλιση, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, της επιβίωσης και ανάπτυξης τους, με βάση την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Η Σύμβαση στηρίζει τη θέση ότι τα παιδιά έχουν δικαίωμα στο υψηλότερο επιτεύξιμο επίπεδο υγείας και δικαίωμα σε ασφαλές περιβάλλον, ελεύθερο από τραυματισμούς και βία.

Η εθνική νομοθεσία της Κύπρου χειρίζεται την ασφάλεια των χώρων ψυχαγωγίας παιδιών σ' ένα γενικό πλαίσιο ρύθμισης της ασφάλειας στους χώρους εργασίας. Εντοπίζεται μεγάλο κενό καθόσον αφορά την ύπαρξη εξειδικευμένης νομοθεσίας, η οποία να ρυθμίζει το θέμα μέσα από μια σφαιρική αντιμετώπιση που να εστιάζεται στο αντικείμενο παιδί, με γνώμονα τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τις αρχές που διασφαλίζονται από αυτή. Τέτοια νομοθεσία θα πρέπει να ρυθμίζει θέματα ασφάλειας των χώρων όπου ψυχαγωγούνται παιδιά, ασφάλειας των παιγνιδιών ψυχαγωγίας, ικανοποιητικής επίβλεψης (αριθμού επιτηρητών, κατάρτισής τους κλπ), αριθμού παιδιών τη δεδομένη στιγμή για κάθε παιγνίδι, προληπτικά μέτρα, προγράμματα, συντονιστικό φορέα και πολλά άλλα. Τόσο σοβαρά θέματα που αφορούν τα παιδιά, δεν μπορούν να αποτελούν μέρος συνεπαγόμενης ρύθμισης με άλλο βασικό αντικείμενο».

Τέλος, η Επίτροπος τόνισε με έμφαση την υποχρέωση όλων να προστατεύουν τα παιδιά από τραυματισμούς και βία, γιατί τα παιδιά ζουν σ΄ ένα κόσμο φτιαγμένο για ενήλικες και δεν είναι πάντοτε σε θέση να εκτιμήσουν τους ενδεχόμενους κινδύνους διαφόρων καταστάσεων. Παράλληλα, πρόσθεσε ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επιρρίπτονται ευθύνες στα ίδια τα παιδιά, γιατί έχουν υποστεί τραυματισμό σε χώρους που έπρεπε να ρυθμίζονται και να ελέγχονται από τους ενήλικους, ενώ αναφέρθηκε στην υποχρέωση όλων να διασφαλίζουν το δικαίωμα των παιδιών στην υγεία και το δικαίωμά τους να ζουν σε ασφαλές περιβάλλον.

Η Επίτροπος επισήμανε με επιστολή της προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τα προβλήματα και ελλείψεις στη ρύθμιση και στον έλεγχο των χώρων ψυχαγωγίας παιδιών και την ανάγκη για θέσπιση ειδικής νομοθεσίας για το θέμα. Η Υπουργός, με απάντηση της, δεσμεύτηκε για τα εξής:
(i) Τροποποίηση των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμων του 1996-2003.
(ii) Έκδοση κάτω από τους πιο πάνω Νόμους ειδικών Κανονισμών για τους παιχνιδότοπους.
(iii) Έκδοση κάτω από τους εν λόγω Νόμους, Κωδίκων Πρακτικής για ορισμένες κατηγορίες παιχνιδότοπων.

Ετοιμασία σε πρώτο στάδιο Κωδίκων Πρακτικής για Χώρους Αναψυχής με Μηχανοκίνητα Παιχνίδια και με μηχανήματα τύπου Go Carts. Ετοιμασία σε μεταγενέστερο στάδιο Κώδικα για Χώρους Αναψυχής με παιχνίδια χωρίς μηχανήματα όπως οι κούνιες, οι τσουλήθρες κ.λπ.

Το πρόβλημα απασχόλησε και την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε δυο συνεδρίες της, τη 2α και 23η Οκτωβρίου 2008 (βλέπετε σημείο 8.4.3 πιο κάτω).

7.2.6 Λογοκρισία που ασκήθηκε σε ομιλία μαθητή Λυκείου

Η Επίτροπος Προστασίας του Παιδιού έκρινε, ότι το περιστατικό παρέμβασης της Διεύθυνσης Λυκείου στην ομιλία του Προέδρου του Μαθητικού Συμβουλίου για την τελική γιορτή του σχολείου αποτελούσε πλήγμα στην προσπάθεια της πολιτείας να προωθήσει και να προστατεύσει τα δικαιώματα των παιδιών και, ειδικότερα, το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης των απόψεων τους και παρενέβη δημόσια για το θέμα, την 1η Ιουνίου 2008.

Με την παρέμβαση της η Επίτροπος τόνισε ότι:
«Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία έχει κυρώσει και η Κύπρος, τη δεσμεύει να διασφαλίσει ένα καλύτερο παρόν και μέλλον σε όλα τα παιδιά. Βασικό και κεντρικό άξονα της Σύμβασης συνιστά η Αρχή της Συμμετοχής των Παιδιών. Τα παιδιά αντιμετωπίζονται ως κάτοχοι δικαιωμάτων και ως πολίτες, οι οποίοι μπορούν να συνδράμουν στη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου. Το δικαίωμα των παιδιών στη συμμετοχή αναγνωρίζεται από μια δέσμη άρθρων της Σύμβασης, τα οποία διασφαλίζουν το δικαίωμά τους να ακούονται οι απόψεις τους, να λαμβάνονται υπόψη, να εκφράζονται ελεύθερα και να έχουν ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

Οι φορείς της πολιτείας έχουν υποχρέωση να παρέχουν στα παιδιά την ευκαιρία να εκφράζουν ελεύθερα την άποψη τους και να τη λαμβάνουν σοβαρά υπόψη. Η ενέργεια της Διεύθυνσης του συγκεκριμένου σχολείου συνιστούσε σοβαρή εμπλοκή στο μηχανισμό διασφάλισης στα παιδιά προϋποθέσεων για

ελευθερία έκφρασης και παραπέμπει σε αναχρονιστικές τακτικές, συμπεριφορές και νοοτροπίες, όπου τα παιδιά αντιμετωπίζονταν ως αντικείμενα με κατευθυνόμενη σκέψη. Ταυτόχρονα, προδίδει μια νοοτροπία που μεταδίδει καταδικαστέα μηνύματα και πρότυπα στα παιδιά, ενώ συνεπάγεται σοβαρούς κινδύνους για τη δημοκρατική λειτουργία και ανάπτυξη μιας σύγχρονης ευρωπαϊκής κοινωνίας».

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού χαιρέτισε την άμεση τοποθέτηση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού, ο οποίος σαφώς καταδίκασε την απόφαση της Διεύθυνσης του συγκεκριμένου σχολείου. Η στάση αυτή έστειλε αισιόδοξα μηνύματα για το δρόμο που η Κύπρος έχει να διανύσει στην πορεία για πλήρη εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών. Η Επίτροπος συγχάρηκε το συγκεκριμένο μαθητή για την αξιοπρεπή στάση που τήρησε υπερασπιζόμενος το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης των παιδιών.

Ενόψει της παρέμβασης της Επιτρόπου δημιουργήθηκε δημόσιος διάλογος και υπήρξαν δημόσιες συζητήσεις, κυρίως στα τηλεοπτικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, στις οποίες συμμετείχε η Επίτροπος.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να
διατηρεί τη δική του γλώσσα,
κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκ
και τα δικά του πιστεύω

8. Συνεργασία με τη Βουλή των Αντιπροσώπων

8.1 Συμμετοχή της Επιτρόπου σε Συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών

Κατά την υπό επισκόπηση περίοδο, η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, παρέστη σε έντεκα συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών κατά τις οποίες συζητήθηκαν θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

8.1.1 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας

8.1.1.1 Συνεδρία 1ης Ιουλίου 2008

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας, σε συνεδρία της, την 1η Ιουλίου 2008, συζήτησε το θέμα «οι Αρνητικές Επιδράσεις των Βίαιων Ηλεκτρονικών Παιγνιδιών στην Προσωπικότητα και Συμπεριφορά των Παιδιών και Εφήβων».

Στη συνεδρία παρέστη η Επίτροπος, η οποία ανέλυσε τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού που σχετίζονται με την υγιή ενασχόληση των παιδιών κατά την άσκηση του δικαιώματός τους για ανάπαυση και για τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου τους, καθώς και τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, Αρ.4 και Αρ.7 που αφορούν στην υποχρέωση, τόσο των γονιών όσο και του κράτους, να διασφαλίσουν ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον και να λάβουν μέτρα για την υγιή ανάπτυξη των εφήβων.

Η Επίτροπος παρέθεσε στοιχεία σχετικά με τη δυναμική της ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρονικών παιγνιδιών, τη βιαιότητα του περιεχομένου τους και τις βλαβερές συνέπειές τους στην κοινωνική συμπεριφορά των παιδιών. Τόνισε ότι η επαφή των παιδιών με τα νέα μέσα ψυχαγωγίας, πρέπει να ελέγχεται, τόσο χρονικά όσο και ποιοτικά από τους γονείς ή αυτούς που έχουν την ευθύνη επιτήρησης των παιδιών, και με τη στήριξη των γονιών από την πολιτεία για λήψη ενημερωμένων αποφάσεων μέσω θεσμοθετημένων ρυθμίσεων παροχής πληροφοριών. Αναφέρθηκε στο Πανευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για Παιγνίδια (PEGI) με ηλικιακή κατηγοριοποίηση, το οποίο αναπτύχθηκε από τη βιομηχανία με τη στήριξη της ΕΕ από το 2003 και εισηγήθηκε την υιοθέτησή του και από την Κύπρο.

8.1.1.2 Συνεδρία 23ης Δεκεμβρίου 2008

Στις 23 Δεκεμβρίου 2008, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας συζήτησε το επεισόδιο της βίαιης ρατσιστικής συμπεριφοράς εναντίον μαθήτριας και τα μέτρα που λαμβάνει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για αντιμετώπιση τέτοιων συμπεριφορών.

Η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, με παρέμβασή της κατά τη συνεδρία της Επιτροπής, επισήμανε ότι η μη διάκριση είναι μια από τις βασικότερες αρχές που αποτελούν τον οδηγό ανάγνωσης και ερμηνείας των διατάξεων της Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Παιδιού και έκαμε αναφορά στο σχετικό άρθρο της Σύμβασης.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκεία και τα δικά του πιστεύω (Άρθρα 8, 14, 30)

Η Επίτροπος τόνισε ότι σε μια πλουραλιστική κοινωνία, όπως αυτή της Ευρωπαϊκής Κύπρου, επιβάλλεται η αποδοχή της διαφορετικότητας και ο σεβασμός της πολυπολιτισμικότητας. Ωστόσο, το συγκεκριμένο περιστατικό έφερε στην επιφάνεια την έλλειψη κουλτούρας αποδοχής και ανοχής μέσα στην κοινωνία, παρότι ο αντιρατσισμός, ως πρακτική, έχει υιοθετηθεί στον πολιτικό λόγο. Η Επίτροπος απέρριψε τη θέση ότι το συγκεκριμένο επεισόδιο αποτελεί εκδήλωση «νεανικής παραβατικότητας», γιατί έχει ιδεολογικό περιεχόμενο με στροφή εναντίον συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού (στην προκείμενη περίπτωση με διαφορετικό χρώμα).

Για αντιμετώπιση του προβλήματος, η Επίτροπος εισηγήθηκε ότι παράλληλα με την προβολή της γενικής αποδοκιμασίας και καταδίκης του επεισοδίου, επιβάλλεται η εφαρμογή προγραμμάτων άμεσης παρέμβασης, που να απευθύνονται στο συγκεκριμένο μαθητικό πληθυσμό. Επισήμανε την ανάγκη για έρευνες με σκοπό την ανίχνευση των διαστάσεων του προβλήματος, τόσο μεταξύ των μαθητών όσο και μεταξύ των εκπαιδευτικών και το σχεδιασμό ενός προγράμματος συστηματικής και συνεχούς δράσης προς την κατεύθυνση της εξάλειψης νοοτροπιών και στάσεων που είναι αρνητικές στην αποδοχή της διαφορετικότητας.

8.1.2 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

8.1.2.1 Συνεδρία 18ης Μαρτίου 2008

Στις 18 Μαρτίου 2008, η Επίτροπος παρέστη σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά την οποία ενημέρωσε τα μέλη για το ρόλο και την προοπτική συνεργασίας μεταξύ Επιτρόπου και Επιτροπής. Κατά την ίδια συνεδρία, η Επίτροπος προέβη σ΄ έναν απολογισμό των δράσεων του Γραφείου της κατά την περίοδο Νοεμβρίου 2007-Μαρτίου 2008.

8.1.2.2 Συνεδρία 30ης Σεπτεμβρίου 2008

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στις 30 Σεπτεμβρίου 2008, συνέχισε την αυτεπάγγελτη εξέταση του θέματος «Η Καταπάτηση των Δικαιωμάτων των Ανήλικων Παιδιών που Φιλοξενούνται στη Στέγη «Νέα Ελεούσα». Το θέμα εξετάστηκε από την Επιτροπή για πρώτη φορά σε Συνεδρίαση στις 4 Δεκεμβρίου 2007 στην οποία είχε παρευρεθεί η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και υποβάλει εμπεριστατωμένες εισηγήσεις για διορθωτικά μέτρα. Για το θέμα η Επίτροπος είχε κρίνει ότι ενδεικνυόταν να προβεί σε δημόσια παρέμβαση στις 17 Ιανουαρίου 2008 (βλέπετε σημείο 7.2.1 πιο πάνω).

Στη Συνεδρία της 30ης Σεπτεμβρίου 2008, η Επίτροπος, αναφέρθηκε στο ιστορικό του θέματος και ανέπτυξε τις εισηγήσεις που είχε υποβάλει στη Συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου του 2007, αλλά και με σειρά επιστολών της προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αναφέρθηκε επίσης στη δημόσια παρέμβασή της και στις συναντήσεις που είχε με γονείς παιδιών που διαμένουν στη «Νέα Ελεούσα», καθώς και σε ενημέρωση που είχε κατά καιρούς από την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η Επίτροπος έκαμε αναφορά στις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα των Παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα, οι οποίες επιβάλλουν σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος να ακολουθεί βασικές προδιαγραφές ποιότητας ζωής για τα παιδιά αυτά. Ειδικότερα υπέδειξε ότι η αρχή πρέπει να γίνει με το διαχωρισμό των ανηλίκων από τους ενήλικους εφήβους και υπέδειξε συγκεκριμένα ότι το μέτρο του περιορισμού των παιδιών πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο όταν τα άλλα μέτρα χειρισμού εξαντλούνται και όχι ως τιμωρητικό μέτρο. Στην ίδια Συνεδρίαση η Επίτροπος εξέφρασε ικανοποίηση για την ενημέρωση που έγινε από την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τα μέτρα που άρχισαν να λαμβάνονται με βάση, μεταξύ άλλων, και τις εισηγήσεις της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Επεσήμανε, όμως, ότι το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα σοβαρό γιατί παραβιάζονται κατάφωρα βασικότατα δικαιώματα μιας ευάλωτης ομάδας παιδιών και τα μέτρα που επιβάλλεται να ληφθούν, θα πρέπει να δρομολογηθούν το συντομότερο δυνατό.

8.1.3 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών

8.1.3.1 Συνεδρία 26ης Ιουνίου 2008

Κατά τη συζήτηση του περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμου, από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, στις 26 Ιουνίου 2008, η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, ανέλυσε τα άρθρα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που αφορούν στο δικαίωμα ονόματος και ιθαγένειας, καθώς και στο δικαίωμα του παιδιού να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς. Τόνισε την υποχρέωση του Κράτους για διασφάλιση των εν λόγω δικαιωμάτων και διευκόλυνση της νομικής αναγνώρισης παιδιών που γεννώνται εκτός γάμου και προέβη σε συγκεκριμένες εισηγήσεις για εναρμόνιση του Νόμου με τη Σύμβαση.

8.1.3.2 Συνεδρία 9ης Οκτωβρίου 2008

Η Επιτροπή στη συνεδρία της ημερομηνίας 9 Οκτωβρίου 2008, εξέτασε Πρόταση Νόμου που τροποποιεί τον περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θύματος) Νόμο, στην παρουσία της Επιτρόπου.

Η Επίτροπος, αφού αναφέρθηκε στις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ανέφερε ότι οι προτεινόμενες τροποποιήσεις συνάδουν με τις εν λόγω διατάξεις και διασφαλίζουν την προστασία των παιδιών θυμάτων βίας κατά τη διαδικασία διερεύνησης και εκδίκασης υποθέσεων βίας στην οικογένεια.

Σ' ότι αφορά τον προτεινόμενο θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας Θυμάτων Βίας, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, διαπίστωσε ότι η δυνατότητα διορισμού δημοσίου υπαλλήλου στο αξίωμα αυτό είναι ασυμβίβαστη με την αρμοδιότητα της παρακολούθησης των αρμόδιων κυβερνητικών φορέων. Επίσης, επισήμανε τη σύγκρουση αρμοδιοτήτων του προτεινόμενου θεσμού με αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, σ' ότι αφορά τον έλεγχο και εποπτεία των οικογενειακών Συμβούλων και άλλων οργάνων, καθώς και με τη Συμβουλευτική Επιτροπή σ' ότι αφορά την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας υπηρεσιών και νομοθεσίας.

8.1.4 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

8.1.4.1 Συνεδρία 17ης Απριλίου 2008

Σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που πραγματοποιήθηκε στις 17 Απριλίου 2008, η Επίτροπος ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής για το ρόλο, τις αρμοδιότητες και εξουσίες της σ' ότι αφορά τα δικαιώματα του παιδιού και παρέθεσε τις δραστηριότητες που ανέπτυξε το Γραφείο της κατά την περίοδο Νοεμβρίου 2007-Μαρτίου 2008.

8.1.4.2 Συνεδρία 15ης Μαΐου 2008

Η Επιτροπή συνήλθε στις 15 Μαΐου 2008, στην παρουσία της Επιτρόπου και συζήτησε το θέμα της περαιτέρω στήριξης των ζευγαριών τα οποία υιοθετούν παιδιά.

Η Επίτροπος ενημέρωσε τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιωμάτων του Παιδιού που αφορούν στην υιοθεσία παιδιών και αναφέρθηκε στις αρχές που πρέπει να διέπουν τις υιοθεσίες, άξονας των οποίων είναι η εξυπηρέτηση του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού.

Η Επίτροπος επισήμανε την ανάγκη για σύσταση διαπιστευμένων οργανισμών που να λειτουργούν με βάση νομοθεσία και να έχουν ως αρμοδιότητα την πληροφόρηση, προστασία και βοήθεια των υποψήφιων υιοθετούντων, έτσι που να διασφαλίζεται το συμφέρον του παιδιού και να προλαμβάνονται οι κίνδυνοι παραβίασης των δικαιωμάτων του.

Η Επίτροπος τόνισε ότι η υιοθεσία ικανοποιεί το συμφέρον του παιδιού μόνο όταν προηγηθεί προετοιμασία όλων - του παιδιού, των γονιών και των υποψήφιων για υιοθεσία γονιών - έτσι που να βοηθηθούν να αντιληφθούν τις άμεσες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της υιοθεσίας στη δική τους ζωή και τη ζωή του παιδιού. Τόνισε ότι είναι απαραίτητη η στήριξη όλων των μερών μετά την υιοθεσία με την πρόσβαση σε επαγγελματικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως η δημιουργία ομάδων αυτοβοήθειας, οι υποστηρικτικές υπηρεσίες μέσω τηλεφώνου και σε εξειδικευμένα κέντρα, η διάδοση έντυπου υλικού και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες για παιδιά. Η Επίτροπος επισήμανε την επιτακτική ανάγκη για υιοθέτηση νέας εκσυγχρονισμένης νομοθεσίας που να διέπει το θέμα των νομοθεσιών (τόσο των εθνικών όσο και των διακρατικών) με τρόπο που να διασφαλίζονται οι πρόνοιες και αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά και άλλων σχετικών διεθνών πράξεων και η οποία να περιέχει επίσης εφαρμοστικές πρόνοιες καθόσον αφορά τη Σύμβαση της Χάγης για διακρατικές υιοθεσίες.

8.1.4.3 Συνεδρίες της 2ας και 23ης Οκτωβρίου 2008

Η Επιτροπή συνήλθε στις 2 και 23 Οκτωβρίου 2008 και εξέτασε την έλλειψη δομών για την προστασία του παιδιού στο εσωτερικό περιβάλλον (σπίτι, σχολείο, χώροι εργασίας των εγκύων κ.α.) και στους χώρους αναψυχής.

Σ' ότι αφορά το πρώτο θέμα, η Επίτροπος αναφέρθηκε στις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με βάση τις οποίες η απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένειά του και η τοποθέτησή

του σε ίδρυμα είναι επιλογή μόνο, όταν η παραμονή στο οικογενειακό περιβάλλον είναι επικίνδυνη για την ευημερία του παιδιού. Τα ιδρύματα παιδικής προστασίας πρέπει από την άλλη να συμμορφώνονται πλήρως, τόσο με τις διατάξεις της Σύμβασης όσο και με τη Σύσταση της εξ Υπουργών Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης .

Η Επίτροπος, παρέθεσε τις βασικές αρχές που, σύμφωνα με τη Σύσταση, πρέπει να διέπουν την τοποθέτηση παιδιών σε ιδρύματα, με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και συμφερόντων του παιδιού.

Ενημέρωσε, επίσης, τα μέλη της Επιτροπής για τις ελλείψεις που διαπίστωσε, ύστερα από διερεύνηση καταγγελίας για κακοποίηση παιδιού σε παιδική στέγη, και τις παραστάσεις στις οποίες προέβη προς την αρμόδια Υπουργό για τη λήψη μέτρων προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού των Κανονισμών λειτουργίας των Παιδικών Στεγών και την ποιοτική αναβάθμιση του προσωπικού.

Σ' ότι αφορά το δεύτερο θέμα (προστασία του παιδιού από κινδύνους κλπ.), η Επιτροπή υιοθέτησε τη θέση της Επιτρόπου για την ανάγκη ετοιμασίας μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης νομοθεσίας για το παιδί (βλέπετε σημείο 7.2.5 πιο πάνω) και κάλεσε το αρμόδιο Υπουργείο να δώσει προτεραιότητα στο θέμα, λαμβάνοντας υπόψη και τις θέσεις της Επιτρόπου.

Ειδικά για τους κινδύνους στο εσωτερικό περιβάλλον, η Επιτροπή κάλεσε τους εκπροσώπους των Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Υγείας, αφού προβούν σε καταγραφή των υφιστάμενων νομοθεσιών και λάβουν υπόψη τις απόψεις της Επιτρόπου, να υποβάλουν εισηγήσεις για τις αναγκαίες πρόσθετες νομοθετικές ρυθμίσεις.

8.1.5 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα

8.1.5.1 Συνεδρία 25ης Ιουνίου 2008

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα, συνήλθε στις 25 Ιουνίου 2008 και εξέτασε το θέμα της διάδοσης παιδικού πορνογραφικού υλικού μέσω διαδικτύου.

Η Επίτροπος, στην παρέμβασή της ενώπιον της Επιτροπής, αναφέρθηκε στο διεθνές και εθνικό θεσμικό πλαίσιο για το θέμα και παρέθεσε την εκτίμηση της UNICEF για το μέγεθος του προβλήματος που αφορά εκατομμύρια παιδιά από την ηλικία των οκτώ μηνών μέχρι την ενηλικίωσή τους. Έκαμε εκτενή αναφορά στις πτυχές της παιδικής πορνογραφίας, που περιλαμβάνουν τα παιδιά θύματα, τους δράστες και τις επιπτώσεις για τα θύματα, τα παιδιά χρήστες και τις επιδράσεις στη συμπεριφορά τους και τέλος παρέθεσε μια σειρά δράσεων, που πρέπει να αναληφθούν για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την πρώιμη έκθεσή τους σε πορνογραφικό υλικό.

Οι δράσεις που πρότεινε η Επίτροπος για προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευσή τους και την πρώιμη έκθεσή τους σε πορνογραφικό υλικό, περιλαμβάνουν:

- Έμφαση στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στη δημιουργία περιβάλλοντος, όπου όλα τα παιδιά θα απολαμβάνουν όλα τους τα δικαιώματα.
- Αυξημένη κινητοποίηση όλων των φορέων στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και στην ενδυνάμωση των ιδίων των παιδιών και των οικογενειών τους για διασφάλιση του μέλλοντος τους.
- Υιοθέτηση πολύπλευρων, διεπαγγελματικών μέτρων περιλαμβανομένων πολιτικών, νομοθεσιών, προγραμμάτων, μηχανισμών και πηγών διάδοσης των δικαιωμάτων του παιδιού, για να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά μπορούν και πρέπει να μεγαλώνουν με ασφάλεια και αξιοπρέπεια.
- Δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής για την προστασία των παιδιών από σεξουαλική εκμετάλλευση και εφαρμογή νομοθεσιών που ποινικοποιούν το φαινόμενο.
- Προώθηση πιο αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικών και νομοθεσιών που αφορούν το θέμα της παιδικής εκμετάλλευσης.
- Μελέτη εις βάθος των αιτιολογικών παραγόντων του φαινομένου που θέτουν τα παιδιά σε κίνδυνο.
- Δράσεις φιλικές προς τα παιδιά, όπως τηλεφωνικές γραμμές και εφαρμογή δικαστικών και διοικητικών διαδικασιών που να αποτρέπουν την παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών.
- Προγράμματα σωματικής και ψυχολογικής αποκατάστασης παιδιών θυμάτων και κοινωνικής επανένταξής τους.
- Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης του φαινομένου στην Κύπρο για έγκαιρη παρέμβαση και αξιολόγηση των υφιστάμενων πρακτικών και πολιτικών.
- Συμμετοχή των παιδιών μέσα από τα οργανωμένα σύνολα για τις απόψεις τους σχετικά με τους τρόπους δημιουργίας ασφαλέστερου διαδικτύο.

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να υπερισχύει

9. Έρευνες για τα δικαιώματα του παιδιού

9.1 Σκοπός των ερευνών

Η διεξαγωγή ερευνών και μελετών για την κατάσταση των δικαιωμάτων των παιδιών, είναι μια από τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Οι έρευνες είναι το εργαλείο με το οποίο εντοπίζονται τα προβλήματα και τα αίτιά τους και βοηθούν στη διαμόρφωση πολιτικής, τόσο για πρόληψη όσο και αντιμετώπιση προβλημάτων παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού.

9.2 Μελέτη για τη διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας

Η μελέτη περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων του 2008 και αποσκοπεί στη διαπίστωση του βαθμού και των τρόπων εφαρμογής, ή των ελλείψεων που παρουσιάζονται σε σχέση με την εφαρμογή, των διατάξεων του άρθρου 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε σχέση με τα παιδιά που βρίσκονται σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας στην Κύπρο.

Είναι γνωστό ότι εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο χρειάζεται για διάφορους λόγους να διαμένουν, για μικρά ή μεγάλα χρονικά διαστήματα σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, ενώ και στην Κύπρο παρέχεται η ανάλογη ιδρυματική φροντίδα σε όσα παιδιά είναι απαραίτητο να μετακινήσουν οι αρμόδιες Υπηρεσίες από το οικογενειακό περιβάλλον για λόγους που αφορούν την προστασία των παιδιών.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση σε μια εκπαίδευση που να το βοηθά να αναπτύξει την προσωπικότητα, τα χαρίσματα, τις ικανότητες και τα ταλέντα. (Άρθρο 28, 29)

Κάθε απόφαση μετακίνησης παιδιού από την οικογένειά του και τοποθέτησή του σε προστατευτικό περιβάλλον πρέπει να διασφαλίζει πλήρως τα δικαιώματά του. Η άσκηση του δικαιώματος των παιδιών για συμμετοχή, ατομικά και ομαδικά, πρέπει να διασφαλίζεται χωρίς περιορισμούς, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητας του.

Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει:

- Την πληροφόρηση των παιδιών για τα δικαιώματά τους σε όλη τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για το πρόγραμμα φροντίδας τους, για το πρόγραμμα αποκατάστασής τους και για τους κανονισμούς που διέπουν την τοποθέτησή τους.
- Το δικαίωμα των παιδιών να ακούονται και να εκφράζουν τα συναισθήματα και απόψεις τους.
- Τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν.
- Τη διασφάλιση ενός κατάλληλου και αποτελεσματικού και ανεξάρτητου μηχανισμού παραπόνων και ενστάσεων.
- Τη λειτουργία κατάλληλου μηχανισμού εξέτασης και χειρισμού πειθαρχικών παραπτωμάτων των παιδιών στα ιδρύματα, με τη συμμετοχή τους.
- Τη συμμετοχή τους στη λειτουργία του ιδρύματος.

Απουσία των μηχανισμών, πρακτικών και πολιτικών που αναφέρονται πιο πάνω, μπορεί να παραγάγει κακές πρακτικές και παραβιάσεις σε ό,τι αφορά το άρθρο 12 της Σύμβασης. Η αρμόδια Υπηρεσία έχει υποχρέωση να διασφαλίσει την εφαρμογή τους, προκειμένου να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με το άρθρο αυτό.

Το πλαίσιο αναφοράς της μελέτης είναι τα σχετικά άρθρα της Σύμβασης και οι Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του παιδιού για την Έκθεση που υπέβαλε η Δημοκρατία σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η μελέτη ανατέθηκε με τη διαδικασία δημοσίων προσφορών στον επιτυχόντα προσφοροδότη που ήταν το Κέντρο Μελέτης Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου) και αναμένεται να ολοκληρωθεί το Φεβρουάριο του 2009.

9.3 Έρευνα για τα επίπεδα ενημερότητας και τις απόψεις της Κυπριακής κοινωνίας ως προς τα δικαιώματα των παιδιών

Η δεύτερη έρευνα που δρομολογήθηκε μέσα στο 2008 η οποία θα ανατεθεί και ολοκληρωθεί το 2009, αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών σ' ό,τι αφορά στα επίπεδα ενημερότητας και στις απόψεις της Κυπριακής κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού. Πρόκειται για μια καταγραφή των στάσεων και των επιπέδων ενημερότητας της Κυπριακής κοινωνίας σε σχέση με το περιεχόμενο της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, των απόψεων της κοινωνίας ως προς το βαθμό διασφάλισης των δικαιωμάτων αυτών από το κράτος και ως προς τις δράσεις που η κοινωνία θεωρεί ότι θα πρέπει να προωθηθούν για να βελτιωθεί η προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο.

9.4 Πανευρωπαϊκή συγκριτική έρευνα

Το Γραφείο της Επιτρόπου συμμετείχε στη Πανευρωπαϊκή Συγκριτική έρευνα για τα δικαιώματα του παιδιού που διεξήγαγε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με θέμα «Οι Διακρατικές Υιοθεσίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Τα δικά τους δικαιώματα είναι
η δική σου υποχρέωση

10. Διεθνείς Σχέσεις

10.1 Σχέσεις με Διεθνείς Οργανισμούς

Η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι πλήρες μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για τα Παιδιά (European Network of Ombudspersons for Children – ENOC).

Το Δίκτυο είναι ένας μη κερδοσκοπικός σύνδεσμος των ανεξάρτητων οργανισμών για τα δικαιώματα του παιδιού. Σκοπός του είναι να βοηθήσει στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως αυτά κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η αποδοχή της Κυπρίας Επιτρόπου στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο από τον πρώτο χρόνο της σύστασης και λειτουργίας του θεσμού είναι τιμητική για την Κύπρο, δεδομένου ότι η αποδοχή προϋποθέτει πλήρη ικανοποίηση των «Αρχών των Παρισίων» όσον αφορά τον τρόπο σύστασης και λειτουργίας του θεσμού. (βλέπετε σημείο 3.1 πιο πάνω), αλλά και οι δράσεις του θεσμού να ικανοποιούν τα διεθνή πρότυπα.

Στο τέλος του 2008, στο Δίκτυο μετείχαν 32 οργανισμοί από 24 ευρωπαϊκές χώρες.

10.2 Συνεργασία με Ευρωπαίους Επιτρόπους

Το Γραφείο της Επιτρόπου έχει αναπτύξει συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα με διάφορους Ευρωπαίους Επιτρόπους, πέρα από τη συνεργασία που αναπτύσσεται στα πλαίσια του Δικτύου των Ευρωπαίων Επιτρόπων για τα Παιδιά. Ιδιαίτερη συνεργασία έχει αναπτυχθεί με το Γραφείο του Έλληνα Συνηγόρου για το Παιδί, της Ιρλανδής Επιτρόπου, της Επιτρόπου της Σουηδίας και του Ούγγρου Επιτρόπου. Η συνεργασία αφορά την από κοινού ανάπτυξη δράσεων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη συνεργασία για υποβολή προτάσεων για διεκδίκηση ευρωπαϊκών κονδυλίων. Η Επίτροπος και/ή λειτουργοί του Γραφείου της έχουν επισκεφθεί τα Γραφεία των Επιτρόπων της Ιρλανδίας, Σουηδίας, Ουγγαρίας και Ελλάδας.

10.3 Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια

Κατά τη διάρκεια του 2008 το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού συμμετέσχε σε 15 διεθνή συνέδρια στο εξωτερικό, κατάλογος των οποίων παρατίθεται στο Παράρτημα 4.

10.3.1 Διεθνές Συνέδριο του Διεθνούς Δικτύου Έρευνας για τα Παιδιά και τους Νέους (ICYRNet)

Το Διεθνές Δίκτυο Έρευνας για τα Παιδιά και τους Νέους (International Childhood and Youth Research Network) διοργάνωσε συνέδριο στην Κύπρο από 28 μέχρι 29 Μαΐου 2008, με θέμα «Έρευνα για τα Παιδιά και τους Νέους του 21ου αιώνα – Μια Κριτική Αποτίμηση».

Στο Συνέδριο, στο οποίο πήραν μέρος και λειτουργοί του Γραφείου της, απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, στον οποίο αναφέρθηκε στο ρόλο που διαδραματίζει το ICYRNet στην προώθηση της έρευνας και της συνεργασίας για τη δημιουργία του κατάλληλου ερευνητικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε η φωνή των παιδιών και των νέων να ακούεται καθαρά και με καλύτερη κατανόηση.

10.3.2 12ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για τα Παιδιά (ENOC)

Το 12ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για τα Παιδιά, πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο από 3 μέχρι 5 Σεπτεμβρίου 2008. Τίτλος του θέματος του Συνεδρίου ήταν «Προς Επίτευξη της Εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού».

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να του εξασφαλίζουν την αναγκαία για την ευημερία του προστασία.
(Άρθρα 19, 20, 33)

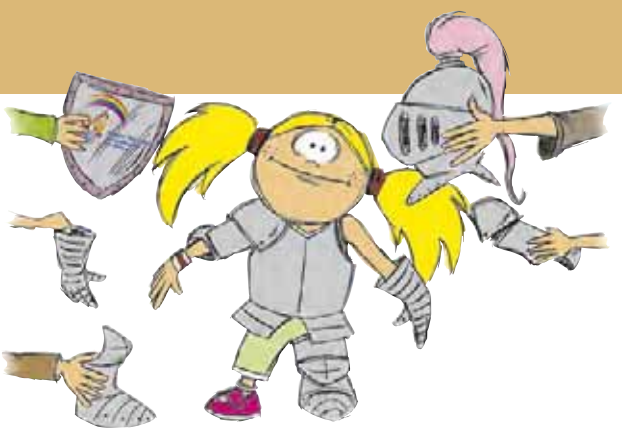

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία συμμετείχε στο Συνέδριο μαζί με λειτουργό του Γραφείου της, παρουσίασε το θεσμικό πλαίσιο και τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου στην Κύπρο, καθώς και τους στόχους και προτεραιότητες του Γραφείου της για την τριετία 2008 -2010. Είναι αξιοσημείωτο ότι ορισμένες από τις δράσεις της Κύπριας Επιτρόπου χαρακτηρίστηκαν από τους ομολόγους της ως «καλές πρακτικές».

Κατά τις εργασίες του Ετήσιου Συνεδρίου η Κυπρία Επίτροπος (παρόλο που είναι το νεότερο μέλος του δικτύου) επιλέγηκε ομόφωνα ως μέλος της Ειδικής Επιτροπής του Δικτύου που θα μελετήσει το θέμα «Access of Children to National and International Justice».

10.3.3 Διάσκεψη Συμβουλίου της Ευρώπης

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, πραγματοποίησε ειδική διάσκεψη στη Σουηδία από 8 μέχρι 10 Σεπτεμβρίου με θέμα «Οικοδομώντας μια Ευρώπη για Παιδιά και με Παιδιά – Προς μια Στρατηγική για τα Έτη 2009-2011», στο οποίο συμμετείχε η Επίτροπος μαζί με λειτουργό του Γραφείου της.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού πήρε μέρος σε ειδική συζήτηση, που οργανώθηκε στα πλαίσια του Συνεδρίου με θέμα «Η Εξάλειψη των Ειδικών Μορφών Βίας κατά των Παιδιών – Τα Δικαιώματα των Παιδιών μέσα σε Ιδρύματα». Στη σχετική παρέμβασή της, η Επίτροπος αναφέρθηκε στα προβλήματα που διαπίστωσε στη λειτουργία συγκεκριμένου ιδρύματος για παιδιά με νοητική στέρηση και παρέθεσε τις ενέργειες στις οποίες προέβη για διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών αυτών.

Η Επίτροπος έλαβε επίσης μέρος σε ειδικό εργαστήρι που συζήτησε το θέμα της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης (Towards European guidelines on a Child Friendly Justice: Identifying Core Principles and Sharing Examples of Good Practice).

Στα πλαίσια Διάσκεψης η Επίτροπος υπέγραψε την ειδική Δήλωση για την κατάργηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά συμμετέχοντας στην εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης "Your hands should nurture not punish- Raise your hand against smacking".

10.3.4 Συνέδριο για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα

Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας, σε συνεργασία με το Συνήγορο του Παιδιού, διοργάνωσε στην Αθήνα, από 22 μέχρι 23 Νοεμβρίου 2008, συνέδριο με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα του 21ου Αιώνα».

41. Ο Περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, [Ν.74(Ι)/2007]

Η Κύπρια Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που προσκλήθηκε και πήρε μέρος στο Συνέδριο, στην εισήγησή της παρουσίασε το θέμα «Ο Θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο – Νομικό Πλαίσιο, Αποστολή, Αρμοδιότητες, Δράσεις».

10.3.5 Ευρωπαϊκό Forum για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού συμμετέσχε, μαζί με λειτουργό του Γραφείου της, και μίλησε στο 3ο Ευρωπαϊκό Forum για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο διοργάνωσε η Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις Βρυξέλλες στις 9 Δεκεμβρίου 2008.

10.3.6 Εκπαιδευτικό σεμινάριο του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα

Λειτουργός του Γραφείου της Επιτρόπου συμμετέσχε σε εκπαιδευτικό σεμινάριο διάρκειας μιας βδομάδας, που διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης με θέμα «Human Rights Education with Children for Ombudsoffices and Advocacy Organisations». Στόχος του σεμιναρίου ήταν η ανάπτυξη της ικανότητας των ατόμων που συμμετείχαν στην εκπαίδευση των παιδιών στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το σεμινάριο διοργανώθηκε στη Βουδαπέστη από τις 12 μέχρι τις 19 Οκτωβρίου 2009 και σε αυτό συμμετείχαν λειτουργοί Γραφείων Επιτρόπων για το Παιδί και άτομα από οργανώσεις που εργάζονται για τα δικαιώματα του παιδιού από όλη την Ευρώπη. Η εμπειρία της συμμετοχής στο σεμινάριο θα αποτελέσει τη βάση για τη διοργάνωση από το Γραφείο της Επιτρόπου σειράς σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς στην εκπαίδευση των παιδιών στα ανθρώπινα δικαιώματα.

10.3.7 Άλλα Διεθνή Συνέδρια – Συμμετοχή Λειτουργών

Πέραν των πιο πάνω συνεδρίων, το Γραφείο της Επιτρόπου εκπροσωπήθηκε με λειτουργό του σε άλλα εννιά διεθνή συνέδρια σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού που φαίνονται στο Παράρτημα 4.

11. Σχέδιο Δράσης 2009

Εντός του 2008 καταρτίστηκε και το Σχέδιο Δράσης για το 2009. Τιτλοφορείται «Τα Δικά τους Δικαιώματα Είναι η Δική σου Υποχρέωση». Όπως υποδηλώνει ο τίτλος του Σχεδίου, η Επίτροπος θεωρεί ότι η διασφάλιση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού δεν είναι μόνο δική της υπόθεση ή υπόθεση που αφορά μόνο την οικογένεια και το κράτος, αλλά το σύνολο της κοινωνίας, κάθε άτομο και κάθε φορέα.

Οι βασικοί τομείς προτεραιοτήτων του 2009 έχουν γίνει με αναφορά στη Στρατηγική της Στοκχόλμης του Συμβουλίου της Ευρώπης, που διαμορφώθηκε στα πλαίσια της δράσεις «Building a Europe for and with Children. Towards a strategy for 2009 – 2011» και λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των παιδιών, τις οποίες η ίδια η Επίτροπος είχε την ευκαιρία να ακούσει από τη πολλαπλή επικοινωνία της με τα παιδιά ατομικά ή με τα οργανωμένα σύνολά τους.

Οι τομείς προτεραιοτήτων για το 2009 είναι οι ακόλουθοι:

- Βία ενάντια στα παιδιά
- Δικαστικό σύστημα φιλικό προς στα παιδιά
- Δικαιώματα συμμετοχής
- Δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο του σχολείου
- Δικαίωμα στην ψυχαγωγία και τον πολιτισμό
- Δικαιώματα υγείας

Οι κύριες επιδιώξεις του Σχεδίου, στα πλαίσια των παραπάνω προτεραιοτήτων, είναι:

- Προώθηση σε όλα τα επίπεδα της Εκτελεστικής, Νομοθετικής και Δικαστικής Εξουσίας, καθώς και των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών, των αιτημάτων, των απόψεων και εισηγήσεων των παιδιών.
- Διαφώτιση των παιδιών αναφορικά με τα δικαιώματά τους και την κατάλληλη διεκδίκηση τους.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ενηλίκων αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού και τον τρόπο εφαρμογής τους στην πράξη.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επαγγελματιών που ασχολούνται με τα δικαιώματα του παιδιού, για τα δικαιώματα αυτά και την εφαρμογή τους στην πράξη.
- Ενθάρρυνση των παιδιών και ενίσχυση της δυνατότητας των παιδιών να εκφράζουν, ατομικά και συλλογικά, την άποψή τους για τα θέματα που τα αφορούν και να ακούονται σε όλα τα επίπεδα.
- Ενσωμάτωση των διατάξεων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στη διαμόρφωση και εφαρμογή των πολιτικών, των νομοθεσιών και διοικητικών πρακτικών και γενικά σ' όλους τους τομείς της ζωής των παιδιών, ώστε όλα τα παιδιά να απολαμβάνουν στην πράξη τα δικαιώματά τους.
- Διασφάλιση ότι όλοι οι νόμοι, πολιτικές και διοικητικές πρακτικές συνάδουν με τη Σύμβαση και την όλη προοπτική των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Διασφάλιση της ισότιμης θέσης των παιδιών στην κοινωνία ως κατόχων δικαιωμάτων.
- Διερεύνηση του επιπέδου εφαρμογής των αρχών και διατάξεων της Σύμβασης σε συγκεκριμένους τομείς και πλαίσια.
- Διευκόλυνση και πληροφόρηση των παιδιών για να μπορούν να συμμετέχουν σε δικαστικές διαδικασίες που τα αφορούν και ενίσχυση της δυνατότητας εκπροσώπησής τους από κατάλληλα εκπαιδευμένα άτομα.
- Διασφάλιση ότι οι υφιστάμενες πολιτικές και διοικητικές πρακτικές δεν παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού και ότι οι εξελίξεις στο επίπεδο σεβασμού των δικαιωμάτων αυτών συμβαδίζουν με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να γνωρίζει τα δικαιώματα του. (Άρθρο 42)

12. Προτάσεις για Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωματων του Παιδιου

12.1 Στελέχωση του Γραφείου της Επιτρόπου – Άρθρο 12 του Νόμου 74(Ι)/2007

Ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο ρυθμίζεται από τον περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007 [74(Ι)/2007]. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ιδρυτικός του θεσμού Νόμος (βλέπετε σημεία 3.1 - 3.4 πιο πάνω) δημιουργεί ένα όργανο πλήρως ανεξάρτητο στην άσκηση του ελεγκτικού του προς το κράτος ρόλου, ο οποίος συνάδει με τα διεθνή πρότυπα.

Εν τούτοις, αντίφαση στο γράμμα και το πνεύμα του Νόμου συνιστά ο τρόπος στελέχωσης του Γραφείου της Επιτρόπου. Σύμφωνα με το άρθρο 12 του Νόμου, το Γραφείο της Επιτρόπου στελεχώνεται με μόνιμο προσωπικό που ανήκει στη Δημόσια Υπηρεσία και τη Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία, το οποίο αποσπάται σύμφωνα με τους οικείους νόμους. Παρόλο που είναι παραδεκτό ότι η διάταξη αυτή υιοθετήθηκε για λόγους οικονομίας, ομολογουμένως, δεν στερείται και σοφίας, καθότι, όντως, κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του θεσμού αποδείχθηκε ότι η παρουσία λειτουργών από άλλες Υπηρεσίες που έχουν ως αντικείμενο το παιδί (π.χ. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Εκπαιδευτική Υπηρεσία) έδωσε στο θεσμό τη δυνατότητα να αρχίσει με βασική γνώση των πραγματικών καταστάσεων και των διαδικασιών καθόσον αφορά Υπηρεσίες τις οποίες καλείται να παρακολουθεί και να ελέγχει και προς τις οποίες υποβάλλει εισηγήσεις. Πράγματι, οι λειτουργοί που αποσπάστηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου συνέβαλαν και εξακολουθούν να συμβάλλουν προς τη θετική κατεύθυνση. Εν τούτοις, με την εμπειρία που αποκτήθηκε από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του

θεσμού και προσβλέποντας το μέλλον, το θέμα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με αντικειμενικά κριτήρια. Ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όντας ένας μηχανισμός ελέγχου και παρακολούθησης του επιπέδου συμμόρφωσης του Κράτους προς διεθνείς υποχρεώσεις του, θα πρέπει να στελεχώνεται από λειτουργούς, που θα έχουν τα εχέγγυα της αξιοπιστίας και της αντικειμενικότητας και θα κτίζουν γνώσεις και εμπειρία με την εργασία τους στο θεσμό, η οποία να παραμένει και να αξιοποιείται ως επένδυση του θεσμού. Παράλληλα, οι λειτουργοί αυτοί θα πρέπει να έχουν διασφάλιση καλών προοπτικών για την επαγγελματική τους ανέλιξη.

Η στελέχωση του Γραφείου της Επιτρόπου με αποσπάσεις προσωπικού από άλλες κρατικές Υπηρεσίες παρουσιάζει προβλήματα που μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Διχασμός της πίστης των υπαλλήλων μεταξύ της Υπηρεσίας προέλευσης τους και του Γραφείου της Επιτρόπου: Είναι λογικό ο υπάλληλος του οποίου η οργανική θέση υπάγεται σε Υπηρεσία προς την οποία αναμένεται να είναι πιστός, να μην μπορεί να λειτουργεί ελεύθερα, όταν καλείται να ελέγξει αυτή την Υπηρεσία. Τούτο πρέπει να εξεταστεί σε συνάρτηση με το γεγονός ότι η επαγγελματική του ανέλιξη εξαρτάται από την Υπηρεσία προέλευσής του.
- Απόκτηση και διατήρηση της εμπειρίας του θεσμού: Οι λειτουργοί με απόσπαση στο θεσμό, με βάση τις οικείες νομοθεσίες θα πρέπει μετά την πάροδο δύο ή τεσσάρων ετών να επανέλθουν στην οργανική τους θέση. Τούτο σημαίνει ότι ο θεσμός ανά διετία θα χάνει την εμπειρία που έχει αποκτηθεί και τη συνέχεια στις δράσεις του, με συνεπακόλουθο να πλήττεται η εύρυθμη λειτουργία του.

Όλα τα παιδιά είναι ίσα κι έχουν τα ίδια δικαιώματα. (Άρθρο 2, 23, 30)

- Προοπτικές ανέλιξης του προσωπικού: Οι λειτουργοί, οι οποίοι υπηρετούν στο θεσμό, λογικά διακατέχονται από ανασφάλεια όσον αφορά τις προοπτικές ανέλιξης τους, δεδομένου ότι κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους στο θεσμό οι οικείοι προϊστάμενοι στην Υπηρεσία προέλευσης των λειτουργών δεν έχουν γνώση της προσφοράς τους. Αντίθετα, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί, ότι, εάν έχουν λειτουργήσει ως ενεργά και αποδοτικά στελέχη του θεσμού με στοχευμένες παρεμβάσεις που αφορούν την Υπηρεσία από την οποία προέρχονται, τούτο θα μπορούσε να λειτουργήσει εις βάρος τους. Εν πάση περιπτώσει, ένας λειτουργός που δεν ασκεί τα καθήκοντα της οργανικής του θέσης για περίοδο δύο ή τεσσάρων ετών δεν μπορεί αντικειμενικά να θεωρείται ότι θα έχει τις ίδιες δυνατότητες ανέλιξης σε σύγκριση με άλλους συναδέλφους του.
- Δυνατότητα πρόκλησης ενδιαφέροντος για το θεσμό: Με βάση τα πιο πάνω δεδομένα καθίσταται πολύ ανελκυστική η πρόταση για επίδειξη ενδιαφέροντος από λειτουργούς άλλων Υπηρεσιών για απόσπαση στο θεσμό.
- Προθυμία Υπηρεσιών για «παραχώρηση» λειτουργών: Από την εμπειρία που έχει αποκτηθεί έχει παρατηρηθεί, και όχι αδικαιολόγητα, απροθυμία Προϊσταμένων άλλων Υπηρεσιών να παραχωρήσουν ικανούς λειτουργούς προς το θεσμό. Η στάση αυτή (και τούτο επισημαίνεται όχι ως μομφή) είχε επιδειχθεί ακόμη και από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες πρωτοστάτησαν στην ίδρυση του θεσμού, έχοντας ετοιμάσει και το σχετικό νομοσχέδιο που περιείχε την πρόνοια για στελέχωση του θεσμού (άρθρο 12 του Νόμου) και προωθήσει τούτο στο Υπουργικό Συμβούλιο και την Βουλή των Αντιπροσώπων.
- Δομή Γραφείου της Επιτρόπου: Με τις υφιστάμενες διευθετήσεις δεν είναι δυνατό να υπάρχει δομή στο Γραφείο της Επιτρόπου, που να επιτρέπει την απαιτούμενη ιεραρχία θέσεων και, επομένως, να παρέχει τη δυνατότητα συντονισμού της εργασίας σε επίπεδο λειτουργών. Τούτο έχει ανασταλτικές επιπτώσεις στην ομαλή λειτουργία του θεσμού.

Όλα τα ανωτέρω καταδεικνύουν ότι θα πρέπει να επανεξεταστεί ο τρόπος στελέχωσης του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στελέχωσης από άτομα που θα προσλαμβάνονται ή να μεταπηδούν από τη Δημόσια Υπηρεσία/Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία στο θεσμό σε συγκεκριμένη θέση, με προοπτικές ανέλιξής τους στην ιεραρχία του θεσμού, γνωρίζοντας εκ προοιμίου ότι η δράση, αλλά και η πίστη τους, θα πρέπει να αφιερωθεί στο θεσμό. Τούτο συνεπάγεται τροποποίηση του Νόμου 74(Ι)/2007.

12.2 Προϋπολογισμός

Ένα άλλο πρόβλημα που υφίσταται και πλήττει το κύρος του θεσμού είναι ο τρόπος κατάρτισης και παρουσίασης του Προϋπολογισμού του Γραφείου της Επιτρόπου. Τούτο δεν αφορά κενό στη νομοθεσία αλλά, αντίθετα, συνιστά αντινομία και, κατά την εισήγηση της Επιτρόπου, παράβαση της νομοθεσίας. Παρόλο που ο Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως ρυθμίζεται από το νομοθετικό πλαίσιο που τον διέπει (Ν.74(Ι)/2007), συνιστά ένα πλήρως ανεξάρτητο θεσμό, ο οποίος έχει ως ρόλο τον έλεγχο του κράτους, το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε όπως το αναγκαίο κονδύλι για τον Προϋπολογισμό του Επιτρόπου ενσωματωθεί στον Προϋπολογισμό του Γραφείου Επιτρόπου Νομοθεσίας. Τούτο έγινε στη βάση του επιχειρήματος, ότι ο Νόμος παρέχει ευχέρεια στο Υπουργικό Συμβούλιο να διορίσει ως φορέα του αξιώματος του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού οποιοδήποτε άλλο Επίτροπο για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ασκώντας αυτή την εξουσία του το Υπουργικό Συμβούλιο προχώρησε στο διορισμό της Επιτρόπου Νομοθεσίας και ως Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Ωστόσο, η δυνατότητα αυτή, που παρέχει ο Νόμος, δεν σημαίνει με κανέναν τρόπο ταύτιση των δύο αξιωμάτων, και, κατά μείζονα λόγο, των Υπηρεσιών που υπάγονται στους φορείς των εν λόγω αξιωμάτων. Επισημαίνεται ότι, ενώ ο Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει συσταθεί με Νόμο που κατοχυρώνει πλήρως την ανεξαρτησία του από την Κυβέρνηση, την οποία έχει ταχθεί από το Νόμο να ελέγχει, ο Επίτροπος Νομοθεσίας συστάθηκε και λειτουργεί με βάση Πράξη του Προέδρου της Δημοκρατίας και Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, συνιστά μέρος της Εκτελεστικής Εξουσίας. Παράλληλα, υπενθυμίζεται ότι ο Προϋπολογισμός του Γραφείου Επιτρόπου Νομοθεσίας σήμερα βρίσκεται κάτω από το κεφάλαιο της Νομικής Υπηρεσίας, γεγονός που επιβαρύνει την κατάσταση. Εν κατακλείδι, αποτέλεσμα της πρακτικής αυτής είναι να δημιουργείται θέμα αμφισβήτησης της ανεξαρτησίας του θεσμού, κάτι που ο ιδρυτικός Νόμος έχει διασφαλίσει, γιατί είναι αντίθετη με στις «Αρχές των Παρισίων» και, πιο συγκεκριμένα, παραβιάζει την αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας του θεσμού. Η Επίτροπος θεωρεί ότι η πρακτική αυτή, που έχει υιοθετηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών, είναι έξω από το γράμμα και το πνεύμα του ιδρυτικού του θεσμού νόμου και, επομένως, είναι αντινομική και θα πρέπει να διαφοροποιηθεί ώστε ο προϋπολογισμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και ο προϋπολογισμός του Επιτρόπου Νομοθεσίας να παρουσιάζονται ως ξεχωριστό κεφάλαιο στον κρατικό Προϋπολογισμό.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη σε ένα περιβάλλον που θα του διασφαλίζει υγεία και ευεξία.

13. Διαπιστώσεις - Εισηγήσεις της Επιτρόπου

13.1 Ενημέρωση κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού

Παρόλο που η «Παγκύπρια Έρευνα σχετικά με τα Επίπεδα Ενημερότητας της Κοινωνίας για τα Δικαιώματα του Παιδιού», βρίσκεται σε εξέλιξη(βλέπετε σημείο 9.3 πιο πάνω), η γενικότερη εντύπωση που έχει σχηματίσει η Επίτροπος μέσα από το σύνολο των δράσεων και επαφών της, είναι ότι δεν έχουν εμπεδωθεί ακόμη σε ικανοποιητικό βαθμό, οι αρχές οι οποίες διέπουν τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Τόσο τα παιδιά όσο και η κοινωνία ευρύτερα δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι για τα δικαιώματα των παιδιών ή δεν ξέρουν πώς αυτά εφαρμόζονται στην πράξη. Η συγκεκριμένη διαπίστωση αφορά σε πολύ μεγάλο βαθμό και τις ομάδες επαγγελματιών που εργάζονται με τα παιδιά ή γι' αυτά και, ως εκ τούτου, οι προεκτάσεις αυτού του φαινομένου επηρεάζουν πολλαπλές πτυχές της ζωής των παιδιών. Οι δράσεις της Επιτρόπου στο πλαίσιο της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας σκοπό έχουν να κινητοποιήσουν την κοινωνία, ώστε η ίδια να διασφαλίσει στην πράξη τα δικαιώματα των παιδιών. Στο πλαίσιο αυτό η Επίτροπος, θεωρεί απαραίτητο και εισηγείται όπως οι Υπηρεσίες και οι θεσμοί, που εργάζονται με τα παιδιά ή για τα παιδιά, εμπλακούν σε δραστηριότητες, οι οποίες προάγουν στο προσωπικό τους την εμπέδωση της κουλτούρας των δικαιωμάτων του παιδιού.

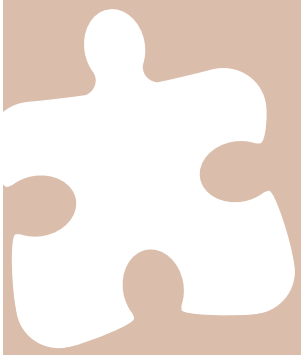

13.2 Συμμετοχή παιδιών

Η συμμετοχή των παιδιών ορίζεται ως η δυνατότητά τους να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και να επηρεάζουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε θέματα που τα αφορούν μέσω της ενεργού εμπλοκής τους στη λήψη αποφάσεων. Αυτό συνεπάγεται την έμπρακτη και ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών στα διάφορα κέντρα λήψης αποφάσεων στην οικογένεια, το σχολείο και σ' όλους τους φορείς κρατικούς και μη, που λαμβάνουν αποφάσεις, οι οποίες επηρεάζουν τη ζωή των παιδιών. Διαπίστωση της Επιτρόπου μέσα από τα διάφορα προγράμματα και δράσεις του Γραφείου της είναι, ότι, το συγκεκριμένο δικαίωμα είναι το λιγότερο κατανοητό, αποδεκτό και εφαρμοσμένο στην πράξη δικαίωμα. Η αδυναμία της κοινωνίας να διασφαλίσει πρακτικά το δικαίωμα των παιδιών στη συμμετοχή, αναδεικνύει την αδυναμία της να αναγνωρίσει, ότι τα παιδιά αποτελούν ενεργό μέρος του κοινωνικού συνόλου που συμβάλλει με τις απόψεις, τις εμπειρίες και τις ανάγκες του με καθοριστικό τρόπο στη διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας. Η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού προϋποθέτει ότι το παιδί θα πρέπει να έχει την ευκαιρία να λαμβάνει πληροφόρηση σε γλώσσα και τρόπο φιλικό προς το παιδί και, όχι μόνο να εκφέρει ελεύθερα τις απόψεις του, αλλά αυτές να ακούγονται και να λαμβάνονται υπόψη, ανάλογα με την ηλικία και το βαθμό της ωριμότητάς του, στα πλαίσια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Η πραγμάτωση της αποτελεσματικής συμμετοχής των παιδιών προϋποθέτει ουσιαστική αλλαγή στο επίπεδο των κυρίαρχων κοινωνικών αντιλήψεων για την παιδικότητα. Η Επίτροπος αντιλαμβάνεται ότι μια τέτοια αλλαγή προχωρά αργά, καθώς συνεπάγεται ρήξη με παραδοσιακές αντιλήψεις και στάσεις, ωστόσο θεωρεί ότι, στοχευόμενες δράσεις για την εισαγωγή ή ενίσχυση διαδικασιών που προωθούν την παιδική συμμετοχή σε θεσμούς και/ή οργανισμούς φιλοξενίας ή παροχής υπηρεσιών σε παιδιά, είναι δυνατόν να επιταχύνουν την αλλαγή αυτή. Τέτοιες δράσεις θα πρέπει να αναληφθούν τόσο στο χώρο της εκπαίδευσης όσο και στο χώρο της παιδικής προστασίας με στόχο την ενίσχυση και την εμβάθυνση των δημοκρατικών διαδικασιών αλλά και τη σωστή επιμόρφωση των εμπλεκομένων επαγγελματιών. Παράλληλα, πρέπει να προωθηθεί η θεσμοθέτηση διαδικασιών συμμετοχής των παιδιών στο επίπεδο της κοινότητας και γενικότερα της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Τα δικά τους δικαιώματα είναι η δική σου υποχρέωση

13.3 Συνεργασία και συντονισμός εμπλεκομένων φορέων

Η Επίτροπος, μέσα από το σύνολο των δράσεων και επαφών της καθώς και προγραμμάτων του Γραφείου της, έχει διαπιστώσει έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα στους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς, Υπουργεία και Υπηρεσίες, καθώς και ενδοϋπηρεσιακά (δηλαδή στα πλαίσια συγκεκριμένης Υπηρεσίας και/ή Τμημάτων της), κατά το χειρισμό θεμάτων που αφορούν παιδιά, η οποία προκαλεί αχρείαστες καθυστερήσεις, σύγχυση και ασυνέπεια στο χειρισμό περιπτώσεων. Ως αποτέλεσμα, η όλη κατάσταση κάθε άλλο παρά υπηρετεί το συμφέρον του παιδιού, που είναι μια από τις βασικές αρχές της Σύμβασης. Αντίθετα, απειλεί στο σύνολο τους τα δικαιώματά του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό η Επίτροπος εισηγείται ότι οι διάφορες Υπηρεσίες θα πρέπει να αναπτύξουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς ενδοϋπηρεσιακού συντονισμού, καθώς και διϋπηρεσιακής συνεργασίας.

13.4 Νομοθετικό πλαίσιο

Η Κύπρος διαθέτει, γενικώς ομιλούντες, ένα ικανοποιητικό νομοθετικό πλαίσιο σε ότι αφορά στο σεβασμό και στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού. Εντούτοις, υπάρχουν ελλείψεις και αδυναμίες, οι οποίες εντοπίζονται κυρίως στην εφαρμογή των διαφόρων νομοθεσιών. Παράλληλα, κρίνεται απαραίτητη η προσαρμογή ορισμένων νομοθετημάτων, ώστε να υπάρχει πλήρης εναρμόνιση με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επίτροπος έχει προχωρήσει στον εντοπισμό συγκεκριμένων νομοθεσιών, οι οποίες χρήζουν αναθεώρησης και υπέβαλε εισηγήσεις που στοχεύουν στο να λαμβάνεται πρωταρχικά υπόψη το συμφέρον του παιδιού και να διασφαλίζεται η συμβατότητα των εν λόγω νομοθεσιών με τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες σχετικές διεθνείς συμβάσεις.

Οι εισηγήσεις της Επιτρόπου αφορούν:

- Στην ολοκληρωτική αναθεώρηση για εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για τα παιδιά. Η Επίτροπος έχει ήδη υποβάλει εισηγήσεις μετά από σε βάθος μελέτη του σχετικού προσχεδίου νομοσχεδίου και των κανονισμών που της διαβιβάστηκαν από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, με στόχο την ουσιαστική εναρμόνιση τους με τις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Στην αναμόρφωση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας που ρυθμίζει τις υιοθεσίες με τρόπο που να καλύπτει τόσο τις εθνικές όσο και τις διακρατικές υιοθεσίες, και να διασφαλίζει πλήρως τα δικαιώματα των παιδιών, όπως κατοχυρώνονται από τις διατάξεις της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Σύμβασης για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία (Σύμβαση της Χάγης . Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού ετοιμάζει εμπεριστατωμένες εισηγήσεις προς αυτή την κατεύθυνση.
- Στην τροποποίηση των Κανονισμών Λειτουργίας Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης για πλήρη εναρμόνισή τους με τα διεθνή πρότυπα διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Στην τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας για πλήρη απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους αλλά και σε ιδιωτικούς όταν υπάρχουν παιδιά.
- Στην τροποποίηση του περί Γονικής Άδειας και Άδειας για λόγους Ανωτέρας Βίας Νόμου, ώστε η γονική άδεια να καταστεί άδεια μετ΄ απολαβών.

- Στην τροποποίηση του περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμου.
- Στην τροποποίηση του περί Βίας στη Οικογένεια Νόμου

13.5 Εκπαιδευτικό Σύστημα

Γενικότερη διαπίστωση της Επιτρόπου σε σχέση με τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος είναι η ανάγκη καλλιέργειας κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού. Παρότι το νομοθετικό πλαίσιο είναι, σε σημαντικό βαθμό, εναρμονισμένο με τις αρχές που διέπουν τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και παρά τις επίσημες διακηρύξεις και την πραγματική διάθεση που πολλές φορές επιδεικνύει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την ανάπτυξη και εμπέδωση μιας τέτοιας κουλτούρας, στην πράξη παρουσιάζονται σημαντικές αποκλίσεις από το γράμμα και το πνεύμα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, το εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει αδυναμία να χειριστεί πάντα, κατά τρόπο που να προάγει την ομαλή και λειτουργική ένταξη των παιδιών στα πλαίσια της συμμετοχικής παιδείας, το θέμα της διαφορετικότητας στα σχολεία, είτε αυτή ορίζεται με όρους ικανοτήτων, αναπηρίας, γλώσσας, θρησκείας, πολιτισμού ή με άλλη μορφή.

Παράλληλα, σημαντικές ελλείψεις παρουσιάζονται σε ότι αφορά τη στελέχωση της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με αποτέλεσμα τη μη έγκαιρη και ικανοποιητική στήριξη των μαθητών που έχουν ανάγκη, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις, που υπήρχε εμφανής ανάγκη, σχολεία απέφυγαν να εμπλέξουν τις Υπηρεσίες Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας.

Μέσα από το Πρόγραμμα των Επισκέψεων της Επιτρόπου στα σχολεία έχει αναδειχθεί το μεγάλο έλλειμμα στο θέμα της συμμετοχής των παιδιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ουσιαστικά, η συμμετοχή των μαθητών περιορίζεται σε ήσσονος σημασίας θέματα. Για τούτο, η Επίτροπος έχει συμπεριλάβει στο Σχέδιο Δράσης της για το 2009 τη διοργάνωση ημερίδας για Διευθυντές Μέσης Εκπαίδευσης με σκοπό την ενημέρωσή τους για τα δικαιώματα του παιδιού, με ιδιαίτερη αναφορά στο δικαίωμα συμμετοχής. Προγραμματίζεται επίσης ο σχεδιασμός και η εφαρμογή, σε συνεργασία πάντα με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, πιλοτικού προγράμματος σε ορισμένα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης με στόχο τη ενεργητική, ουσιαστική και παραγωγική συμμετοχή των παιδιών στο σχολικό πλαίσιο, που θα αποτελέσει καλή πρακτική για όλα τα σχολεία.

Μέσα από το Πρόγραμμα των Επισκέψεων της Επιτρόπου στα σχολεία έχει, επίσης, διαπιστωθεί, ότι παρά τον καθορισμό από μέρους του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού «Ομάδων πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας στην Οικογένεια και στο σχολείο» σε κάθε σχολείο και τη θεσμοθέτηση από τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια διατμηματικής διαδικασίας χειρισμού περιστατικών βίας στην Οικογένεια και στο σχολείο, οι μαθητές δε γνωρίζουν την ύπαρξη του μηχανισμού αυτού, ούτε και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί έχουν εκφράσει τις ανησυχίες τους σε σχέση με τις επιπτώσεις που δυνατό να έχει στο άτομό τους η προώθηση των αναφορών για βία στην οικογένεια. Την ίδια στιγμή εντοπίστηκε η ανάγκη για στήριξη των ίδιων των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό και για περαιτέρω επιμόρφωσή τους. Η περαιτέρω επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η διεύρυνση του προγράμματος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.

Παράλληλα, μέσω της δικτύωσης των σχολικών «ομάδων πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας στην οικογένεια και στο σχολείο», θα μπορούσαν να αναγνωριστούν καλές πρακτικές και να γίνει ανταλλαγή εμπειριών.

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, προγραμματίζεται διοργάνωση σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς με θέμα «Εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα». Στόχος των σεμιναρίων είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μεγάλης ομάδας εκπαιδευτικών στο θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά και, ειδικότερα, στο θέμα των Δικαιωμάτων του Παιδιού, καθώς και η κατάρτιση των εν λόγω εκπαιδευτικών ως προς το πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν στην τάξη την έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης «Compasito, Εγχειρίδιο στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά» .

Γενική διαπίστωση της Επιτρόπου σε σχέση με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι ότι ο Πολιτικός Προϊστάμενος έχει δεχθεί το θεσμό και τις παρεμβάσεις του με ένα γνήσιο πνεύμα συνεργασίας, σε μια κοινή προσπάθεια για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, γεγονός που αντανακλάται στην πραγματικά ειλικρινή προσπάθεια που καταβάλλεται για βελτίωση των ελλειμμάτων που παρουσιάζονται. Έχει διαπιστωθεί ότι το συγκεκριμένο Υπουργείο έχει υιοθετήσει διαδικασία που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «καλή πρακτική», σύμφωνα με την οποία, αφού η παρέμβαση της Επιτρόπου διαβιβαστεί στο συγκεκριμένο σχολείο που αφορά και ληφθούν οι απόψεις του τελευταίου, η αρμόδια Διεύθυνση σε επίπεδο Υπουργείου εξετάζει το θέμα και προβαίνει σε δικές της διαπιστώσεις, ενέργειες και παρεμβάσεις, με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και, σε όχι λίγες περιπτώσεις, προχωρεί σε εισήγηση για λήψη ενδεικνυόμενων μέτρων για αλλαγή νομοθεσίας, πολιτικής, διαδικασίας ή πρακτικών, εκεί όπου χρειάζεται. Κατά συνέπεια, στη σχετική απάντηση προς την Επίτροπο παραπέμπει και στην επί τούτου τοποθέτηση και προτιθέμενη δράση του Υπουργείου.

13.6 Υγεία

Μέσα από τα διάφορα προγράμματα και δράσεις του Γραφείου της η Επίτροπος έχει διαπιστώσει, ότι στον τομέα της υγείας ιδιαίτερες ελλείψεις παρουσιάζονται στη στελέχωση των νοσοκομείων με εξειδικευμένο ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό, όπως παιδονευρολόγους, παιδοψυχιάτρους, λογοθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές, εργοθεραπευτές κ.ά. Ως αποτέλεσμα, η αντιμετώπιση των περιστατικών από τις δημόσιες υπηρεσίες υγείας είναι ανεπαρκής και αποσπασματική, δεν συμβάλλει στην ουσιαστική βελτίωση της υγείας των παιδιών και αναγκάζει τους γονείς να απευθύνονται στον ιδιωτικό τομέα.

Παράλληλα, οι πλείστες υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης προσφέρονται μόνο στη Λευκωσία, καθιστώντας ιδιαίτερα δύσκολη την πρόσβαση σε αυτές μεγάλου ποσοστού του πληθυσμού.

Η ανάγκη δημιουργίας Νοσοκομειακής Ψυχιατρικής Κλινικής για Παιδιά και Έφηβους, ώστε να εκλείψει το απαράδεκτο φαινόμενο νοσηλείας ανήλικων στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, έχει επισημανθεί επανειλημμένα. Παρά τις προς τούτο διαβεβαιώσεις του αρμόδιου Υπουργείου, η δημιουργία και λειτουργία των δομών αυτών καθυστερεί με τρόπο που να επηρεάζονται κατάφωρα τα δικαιώματα μιας ιδιαίτερα ευάλωτης ομάδας παιδιών.

Ελλειμματικό θεωρείται επίσης το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει την πρόσβαση παιδιών σε υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης από το δημόσιο τομέα, καθώς και το «Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν Προσφέρονται στο Δημόσια Τομέα». Το έλλειμμα αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης παιδιών αιτητών πολιτικού ασύλου και παράνομων μεταναστών, αφού αυτές οι κατηγορίες παιδιών, που ζουν στην Κύπρο, δεν αναφέρονται ως δικαιούχοι αυτών των παροχών. Ως εκ τούτου, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο παραβιάζει την Αρχή της Μη Διάκρισης, η οποία αποτελεί βασική αρχή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και εκθέτει την Κύπρο διεθνώς.

Ιδιαίτερα σημαντικό εμπόδιο στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης για τα μη ελληνόφωνα παιδιά αποτελεί η γλώσσα επικοινωνίας. Η απουσία εξειδικευμένων μεταφραστών, που να είναι διαθέσιμοι σε τακτική βάση στα νοσοκομεία, καθιστά δύσκολη, έως αδύνατη, την επικοινωνία ασθενών και ιατρικού ή παραϊατρικού προσωπικού και αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια για την απόλαυση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Προς αντιμετώπιση των ελλείψεων οι οποίες παρουσιάζονται, η Επίτροπος εισηγείται:

- Περαιτέρω ενίσχυση του τομέα της παροχής υπηρεσιών υγείας σε παιδιά με εξειδικευμένο προσωπικό.
- Προσφορά υπηρεσιών υγείας σε παιδιά σε αποκεντρωμένη βάση για εξυπηρέτηση ασθενών παιδιών που δε διαμένουν στη Λευκωσία.
- Άμεση δημιουργία ξεχωριστών δομών Νοσοκομειακής Ψυχιατρικής Νοσηλείας Παιδιών και Εφήβων
- Τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου σχετικά με την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης του δημόσιο τομέα, καθώς και του «Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν Προσφέρονται στο Δημόσια Τομέα», ώστε να καλύπτει το σύνολο των παιδιών που ζουν στην Κύπρο, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών των αιτητών πολιτικού ασύλου και των παιδιών των παράνομων μεταναστών.
- Στελέχωση νοσοκομείων με ειδικευμένους μεταφραστές

13.7 Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ)

Η Σύμβαση αναγνωρίζει την οικογένεια ως τη θεμελιώδη μονάδα της κοινωνίας, και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών. Η οικογένεια πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινωνία. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους εκπροσώπους του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού, και να εξασφαλίζουν τη δημιουργία οργανισμών,ιδρυμάτων και υπηρεσιών επιφορτισμένων να μεριμνούν για την ευημερία των παιδιών.

Οι ΥΚΕ αποτελούν την κατεξοχήν αρμόδια Υπηρεσία του Κράτους για την παροχή πολυθεματικών υπηρεσιών προς την οικογένεια με στόχο την ενδυνάμωσή της, έτσι που να μπορέσει να ανταποκριθεί στον πολυσύνθετο της ρόλο. Οι ΥΚΕ καλούνται να στηρίξουν ποικιλοτρόπως το θεσμό της οικογένειας, ιδιαίτερα αυτής που αντιμετωπίζει κοινωνικά προβλήματα, για να διασφαλιστεί η προστασία και ευημερία των παιδιών της. Επιβάλλεται να υιοθετηθούν κατάλληλα μέτρα για να βοηθούν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί να εξασφαλίζουν κατάλληλο επίπεδο ζωής που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του. Οι ΥΚΕ έχουν, περαιτέρω, την αποκλειστική ευθύνη της ειδικής προστασίας και βοήθειας κάθε παιδιού που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον.

Κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και μέσα, κυρίως, από την εξέταση παραπόνων, έχουν διαπιστωθεί ελλείψεις σε διάφορους τομείς που αφορούν τη λειτουργία των ΥΚΕ. Οι ελλείψεις αφορούν, καταρχήν, στη στελέχωση των Υπηρεσιών, τόσο αριθμητικά όσο και από πλευράς επαγγελματικών προσόντων, ιδιαίτερα του ιδρυματικού προσωπικού. Το προσωπικό που προσλαμβάνεται, ιδιαίτερα σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, πρέπει να επιλέγεται μετά από εξέταση ουσιαστικών κριτηρίων που άπτονται της πλήρους αξιολόγησης της κατάρτισης και εκπαίδευσης των υποψηφίων, αλλά και της καταλληλότητας τους ως προσωπικοτήτων για την συγκεκριμένη αποστολή. Στη βασική τους κατάρτιση πρέπει να κατέχουν εξειδικευμένες γνώσεις, κατάλληλες για το πλαίσιο στο οποίο θα εργαστούν και σε βάθος γνώση και αντίληψη της εφαρμογής στην πράξη των δικαιωμάτων του παιδιού. Τα άτομα αυτά, για να είναι κατάλληλα, χρειάζεται να μη διακατέχονται από οποιαδήποτε μορφή ρατσισμού. Η συνεχής εναλλαγή των λειτουργών συνιστά, ένα ακόμη, πρόβλημα ως προς τη διατήρηση συνέχειας στον τρόπο παροχής βοήθειας προς την οικογένεια. Έχει, επίσης, εντοπιστεί η ανάγκη για ολοκληρωμένη και συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει τα περιστατικά με υψηλού επιπέδου επαγγελματισμό. Είναι δεδομένο ότι τα κοινωνικά προβλήματα δεν είναι στατικά και ότι οι επαγγελματίες στο χώρο επιβάλλεται να έχουν συνεχή ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση. Τα επιμορφωτικά προγράμματα του προσωπικού των ΥΚΕ επιβάλλεται να είναι μόνιμα, συστηματικά και μέσα στις προτεραιότητες της Διεύθυνσης της Υπηρεσίας. Η μέχρι σήμερα επιμόρφωση των λειτουργών όλων των βαθμίδων δεν φαίνεται να καλύπτει επαρκώς τις υποχρεώσεις του Κράτους απέναντι στα παιδιά.

Οι διαδικασίες στις Υπηρεσίες είναι χρονοβόρες και τούτο λειτουργεί σε βάρος των δικαιωμάτων των παιδιών. Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν η διαδικασία εξέτασης αιτήσεων για παροχή

δημοσίου βοηθήματος και η διαδικασία υποβολής εκθέσεων προς το Οικογενειακό Δικαστήριο για θέματα που αφορούν παιδιά. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στην υποβολή τέτοιων εκθέσεων λειτουργεί σε βάρος του συμφέροντος του παιδιού.

Ελλείψεις παρουσιάζονται στην αποτελεσματική συνεργασία και συντονισμό με άλλες εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, όπως τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, την Αστυνομία και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, που έχουν ως αποτέλεσμα σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών. Παρατηρήθηκε, επίσης, έλλειψη συντονισμένων ενδοϋπηρεσιακών ενεργειών μεταξύ κλάδων των ΥΚΕ, που οδηγούν σε αποσπασματική γνώση του περιστατικού από κάθε κλάδο, πρακτική που δεν διασφαλίζει τα συμφέροντα των παιδιών που επηρεάζονται.

Σοβαρή, επίσης, παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών αποτελεί το γεγονός ότι μέχρι σήμερα σε διάφορες δομές των ΥΚΕ εξακολουθούν ανήλικα παιδιά να διαμένουν με ενήλικους (Νέα Ελεούσα, Εφηβικός Ξενώνας).

Εντοπίζεται, επίσης, κενό στη διαδικασία υποβολής από πολίτες προς τις ΥΚΕ και εξέτασης από αυτές παραπόνων που αφορούν παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών, αφού οι πολίτες δεν έχουν σαφή γνώση των τρόπων υποβολής των παραπόνων τους, ούτε και γνωρίζουν τη διαδικασία εξέτασής τους. Στον τομέα της συμμετοχής των παιδιών στις διαδικασίες/αποφάσεις που τα αφορούν φαίνεται να υπάρχουν γενικές θεσμοθετημένες διαδικασίες που διασφαλίζουν αυτό το δικαίωμα των παιδιών. Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι υπάρχει διάσταση μεταξύ θεσμοθετημένης διασφάλισης του δικαιώματος αυτού και της εφαρμογής του στην πράξη. Υπάρχει έλλειψη ξεκάθαρης πολιτικής και ξεκάθαρων κατευθυντήριων γραμμών για το δικαίωμα των παιδιών για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν. Ο βαθμός εφαρμογής του σήμερα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις καλές προθέσεις των λειτουργών.

Προς αντιμετώπιση των ελλείψεων οι οποίες παρουσιάζονται η Επίτροπος εισηγείται:

- Ενίσχυση των υφιστάμενων συμβουλευτικών δομών, οι οποίες αποσκοπούν στην ενδυνάμωση της οικογένειας.
- Διεύρυνση των εξειδικευμένων δομών για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς την οικογένεια.
- Αποτελεσματικότερη χρήση των διατάξεων του σχετικού Νόμου για οικονομική και πρακτική ενίσχυση της οικογένειας, με στόχο την πρόληψη της διάσπασης της ή την ενδυνάμωσης της.
- Λειτουργία προγραμμάτων για ανάπτυξη του θετικού γονικού ρόλου.
- Δημιουργία χώρων για τη φύλαξη παιδιών εργαζόμενων γονιών με διευρυμένα ωράρια.
- Περαιτέρω ενίσχυση των ΥΚΕ με ειδικευμένο προσωπικό, ώστε να επιτυγχάνεται έγκαιρη και στοχευμένη παρέμβαση
- Καλύτερη συνεργασία των ΥΚΕ με άλλες Υπηρεσίες και βελτίωση του ενδουπηρεσιακού συντονισμού.
- Συνεχή επιμόρφωση και ενημέρωση των λειτουργών ευημερίας και ιδρυματικών λειτουργών όλων των βαθμίδων.
- Άμεσο διαχωρισμό ανήλικων παιδιών από ενήλικους σε όλες τις δομές των ΥΚΕ.

- Σχεδιασμό ξεκάθαρης πολιτικής και κατευθυντήριων γραμμών για τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν
- Εφαρμογή τυπικών διαδικασιών, φιλικών προς τα παιδιά, για υποβολή παραπόνων από τα ίδια τα παιδιά, για τα οποία παράπονα να τυγχάνουν απάντησης.

13.8 Υιοθεσίες

Το θέμα των υιοθεσιών έτυχε επισταμένης εξέτασης από την Επίτροπο. Το σχετικό θεσμικό πλαίσιο στην Κύπρο είναι ελλειμματικό με αποτέλεσμα, να μη διασφαλίζονται τα δικαιώματα των παιδιών. Η Επίτροπος επισήμανε από την αρχή την ανάγκη για αναμόρφωση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας, ώστε να καλύπτει τόσο τις εθνικές όσο και τις διακρατικές υιοθεσίες, με στόχο να διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα των παιδιών. Η αρμόδια Υπουργός δεσμεύτηκε ότι οι ΥΚΕ θα καταρτίσουν προσχέδιο της σχετικής νομοθεσίας, το οποίο η Επίτροπος θα μελετήσει και θα διατυπώσει τις παρατηρήσεις της ως προς τη συμβατότητά του με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες σχετικές διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις.

Γενική διαπίστωση της Επιτρόπου σε σχέση με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι ότι η Πολιτικός Προϊστάμενος έχει δεχθεί το θεσμό και τις παρεμβάσεις του με ένα γνήσιο πνεύμα συνεργασίας σε μια κοινή προσπάθεια για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού και τούτο αντανακλάται στην πραγματικά γνήσια προσπάθεια που καταβάλλεται για βελτίωση των ελλειμμάτων που παρουσιάζονται.

13.9 Στέγη «Νέα Ελεούσα»

Τα προβλήματα παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών προκαλούνται από ελλείψεις στη στελέχωση και οργάνωση της λειτουργίας της Στέγης. Γι' αυτό, η Επίτροπος προέβη στις ακόλουθες εισηγήσεις:

- Να διασφαλιστεί η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που διαμένουν στη Στέγη «Νέα Ελεούσα».
- Να προχωρήσει τάχιστα η αύξηση του προσωπικού της Στέγης.
- Να εφαρμοστούν προγράμματα συνεχούς επιμόρφωσης και εκπαίδευσης των ιδρυματικών λειτουργών.
- Να προχωρήσει αμέσως η πρόσληψη ειδικών επιστημόνων , έτσι που να παρέχεται θεραπευτική βοήθεια στα παιδιά.
- Να γίνει αμέσως διαχωρισμός των παιδιών από τους ενήλικους που διαμένουν στη στέγη.
- Να ενθαρρυνθεί η ενεργότερη συμμετοχή των οικογενειών των παιδιών στις αποφάσεις και σε πρακτικά ζητήματα της Στέγης.
- Να ενθαρρυνθεί η ενεργότερη συμμετοχή των εθελοντικών ομάδων που πλαισιώνουν το έργο της Στέγης.

13.10 Άσκηση βίας στην οικογένεια

Η Επίτροπος διαπιστώνει ότι η άσκηση βίας στην οικογένεια, θύματα της οποίας, τις περισσότερες φορές είναι, είτε άμεσα είτε έμμεσα, τα ίδια τα παιδιά, εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της σύγχρονης κυπριακής κοινωνίας. Η Επίτροπος εκτιμά ότι, για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος, λόγω ακριβώς του πολυσύνθετου και ιδιόμορφου χαρακτήρα του, επιβάλλεται, αφενός, η διεξοδική και συστηματική επιστημονική του μελέτη και, αφετέρου, η συντονισμένη δράση ανάμεσα σε θεσμούς και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μαζί με οργανώσεις μέσα από την Κοινωνία των Πολιτών. Η Επίτροπος θεωρεί ότι η ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση του προβλήματος της βίας στην οικογένεια είναι εκ των ων ουκ άνευ στην προσπάθεια που καταβάλλει η πολιτεία για αποτελεσματική θεραπεία του κοινωνικού αυτού προβλήματος. Η Επίτροπος επισημαίνει την ανάγκη για άμεση αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό του Εγχειριδίου για τη Διατμηματική Αντιμετώπιση των φαινομένων βίας στην οικογένεια έτσι που να περιλαμβάνει και τρόπους χειρισμού περιπτώσεων άσκησης βίας ενάντια σε παιδιά και εκτός οικογένειας.

Μέσα από τις συναντήσεις με ομάδες παιδιών, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι το θέμα της βίας στην οικογένεια απασχολεί, σε σημαντικό βαθμό και τα ίδια τα παιδιά. Τα παιδιά ανησυχούν και εκφράζουν τους προβληματισμούς τους σχετικά με το θέμα ωστόσο καθίσταται εμφανές ότι υπάρχει ανάγκη για τη μεγαλύτερη και πιο σφαιρική ενημέρωσή τους και την περαιτέρω κατάλληλη καθοδήγησή τους ως προς το πώς πρέπει να χειρίζονται είτε προσωπικές σχετικές εμπειρίες είτε εμπειρίες που τους εκμυστηρεύονται φίλοι τους αλλά και για το πού θα πρέπει να απευθύνονται.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ανεπάρκειες στην προστασία των παιδιών που παρουσιάζονται ως θύματα, διάδικοι ή μάρτυρες σε δικαστικές υποθέσεις άσκησης βίας στην οικογένεια. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος, η Επίτροπος εισηγήθηκε την εφαρμογή δια-τμηματικών διαδικασιών στην αναφορά, παραπομπή και χειρισμό κάθε περιστατικού, καθώς και την εξειδίκευση του προσωπικού που χειρίζεται τέτοια περιστατικά.

13.11 Δικαστικό Σύστημα

Η Επίτροπος διαπίστωσε την ανάγκη για δημιουργία ενός Δικαστικού Συστήματος φιλικού προς τα παιδιά, στα πλαίσια του οποίου από τη μια θα διασφαλίζεται η πλήρης εφαρμογή και απόλαυση των δικαιωμάτων του παιδιού και από την άλλη, στις περιπτώσεις που τα παιδιά βρίσκονται ενώπιον δικαστηρίου, είτε ως θύματα, μάρτυρες ή διάδικοι, να αντιμετωπίζουν διαδικασίες και περιβάλλον φιλικό προς αυτά. Παρόλο που, αναντίλεκτα, το επίπεδο της απονομής δικαιοσύνης στην Κύπρο είναι ιδιαίτερα ψηλό, εντούτοις, ένας αριθμός αποφάσεων, ιδιαίτερα στη σφαίρα απονομής ποινικής δικαιοσύνης κατέδειξαν ότι η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού δεν είχε ληφθεί υπόψη.

Για το θέμα αυτό, η Επίτροπος προέβη σε σειρά δημοσίων παρεμβάσεων και προτίθεται να ανοίξει διάλογο με τη Δικαστική Εξουσία, έχοντας, όμως, πλήρη επίγνωση της εγγενούς δυσκολίας χειρισμού του θέματος λόγω, ακριβώς, του ανεξάρτητου της Δικαστικής Εξουσίας.

14. Επίλογος

Η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου - το οποίο εν πολλοίς διαθέτει η Κυπριακή Δημοκρατία - δεν αρκεί για να διασφαλίσει στην πράξη την πλήρη εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού. Παραμένει η απόσταση που χωρίζει τη νομοθετική ρύθμιση από την ουσιαστική απόλαυση από τα παιδιά του πλήρους εύρους των δικαιωμάτων τους.

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού κατά το πρώτο έτος από την ανάληψη των καθηκόντων της, ήταν η εμπέδωση της παρουσίας του θεσμού και η αναγνώριση και αποδοχή του ως ενός ανεξάρτητου οργάνου που να ενεργεί με μόνο γνώμονα την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των παιδιών. Αυτό προϋποθέτει αποδοχή και συνεργασία με τους φορείς και των τριών Εξουσιών – Εκτελεστικής, Νομοθετικής και Δικαστικής – τους μη κυβερνητικούς φορείς, τα οργανωμένα σύνολα, τους γονείς, τα παιδιά, την κοινωνία των πολιτών και, ιδιαίτερα σημαντικό, τα ΜΜΕ ως την Τέταρτη Εξουσία.

Η προσπάθεια αυτή απέδωσε και με ικανοποίηση επισημαίνεται ότι έχει αναπτυχθεί μια σχέση συνεργασίας σε διάφορα επίπεδα, ώστε οι παρεμβάσεις της Επιτρόπου να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη ως εποικοδομητικές εισηγήσεις.

Η αντιμετώπιση των παρεμβάσεων της Επιτρόπου από τους φορείς της Εκτελεστικής Εξουσίας, και η εμφανής προσπάθειά τους για συμμόρφωση και αξιοποίηση των εισηγήσεων της Επιτρόπου, αντικατοπτρίζει από τη μια την ετοιμότητα του κράτους να στηρίξει το θεσμό και από την άλλη, το γεγονός ότι ο θεσμός κατάφερε, χάρη στη σκληρή και άρτια εργασία των λειτουργών του Γραφείου της Επιτρόπου, σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, να αποδείξει ότι οι παρεμβάσεις του είναι μελετημένες και στόχο έχουν να συνεπικουρούν το κράτος στην εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεών του για πλήρη διασφάλιση και εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού. Ο θεσμός, στην άσκηση του ελεγκτικού του ρόλου, αντιμετωπίζεται από τους φορείς της Εκτελεστικής Εξουσίας ως καθοδηγητικός στην εκπλήρωση ενός κοινού στόχου, τη λειτουργία του κράτους δικαίου.

Ο σεβασμός που επιδεικνύουν οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές στο θεσμό, είναι επίσης ενδεικτικός. Είναι, πλέον, πρακτική να καλείται η Επίτροπος για να εκφράσει απόψεις, όταν συζητούνται σε Κοινοβουλευτικές Επιτροπές νομοσχέδια ή θέματα που αφορούν τα παιδιά και να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι θέσεις της στην οριστικοποίηση νομοθετημάτων και στη λήψη αποφάσεων. Είναι, επίσης, σημαντικό το ότι συχνά γίνεται επίκληση των απόψεων της Επιτρόπου από βουλευτές και το ότι βουλευτές θέτουν υπόψη της Επιτρόπου περιπτώσεις παραβιάσεων δικαιωμάτων παιδιών ζητώντας την παρέμβασή της.

Πιο σημαντική είναι η διαπίστωση ότι, οι δημόσιες παρεμβάσεις της Επιτρόπου φαίνεται να έχουν αποτέλεσμα. Έχει διαφανεί ότι, από τη μια, συνιστούν μοχλό πίεσης για ανάληψη δράσης από τους φορείς της Εκτελεστικής Εξουσίας και, όχι σπάνια, για συμμόρφωση με τις εισηγήσεις της Επιτρόπου και, από την άλλη, που είναι ίσως και το πιο ουσιαστικό, συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και την ανάληψη δράσης για διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Ουσιαστικό ρόλο για τη διαφώτιση και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και την εμπέδωση μιας κουλτούρας που να αναγνωρίζει, να σέβεται και να προωθεί τα δικαιώματα των παιδιών, έχουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η ανταπόκριση που βρήκε ο θεσμός στον πρώτο χρόνο λειτουργίας από τα Κυπριακά ΜΜΕ, κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός. Υπάρχει ένα μόνιμο ενδιαφέρον για θέματα που αφορούν στο θεσμό του Επιτρόπου και το παιδί γενικότερα και, παράλληλα, επιδεικνύεται η πρέπουσα ευαισθησία στην κάλυψη των σχετικών θεμάτων. Συχνά τα ΜΜΕ φέρνουν στην επιφάνεια περιπτώσεις παραβίασης δικαιωμάτων των παιδιών και έτσι καθίστανται πηγή πληροφόρησης για την Επίτροπο. Παράλληλα, δίνοντας κάλυψη και προβολή στις θέσεις, δράσεις και δημόσιες παρεμβάσεις της Επιτρόπου, λειτουργούν ως μοχλός πίεσης προς τους αρμόδιους φορείς.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που επιτεύχθηκε κατά το υπό επισκόπηση έτος, η Επίτροπος έχει διαπιστώσει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν τα ελλείμματα και αδυναμίες που είχαν επισημανθεί το 2003 από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών στις Τελικές Παρατηρήσεις της αναφορικά με τη Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου για την Εφαρμογή της Σύμβασης , ότι δηλαδή υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη εγρήγορση και δράση της πολιτείας, ώστε τα παιδιά να απολαμβάνουν δικαιώματα φροντίδας, προστασίας, παροχών και συμμετοχής, όπως αυτά διασφαλίζονται από τη Σύμβαση. Ειδικότερα η Επίτροπος διαπιστώνει ότι εξακολουθούν να ισχύουν τα ακόλουθα:

- Οι νομοθεσίες που αφορούν τα παιδιά δεν συνάδουν πλήρως με τις αρχές και διατάξεις της Σύμβασης.
- Απουσιάζει ο μηχανισμός, ο οποίος να συντονίζει τις κυβερνητικές δραστηριότητες σε σχέση με την εφαρμογή της Σύμβασης, την εναρμόνιση μεταξύ της Σύμβασης, του Εθνικού Σχεδίου Δράσης και των Συμπερασμάτων της Ειδικής Συνεδρίας της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ για τα Παιδιά.
- Χρειάζεται να ενισχυθεί η παροχή συστηματικής επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα του παιδιού σε επαγγελματικές ομάδες που εργάζονται με τα παιδιά.
- Απουσιάζει η ύπαρξη κεντρικού μητρώου και ολοκληρωμένου συστήματος συλλογής μεμονωμένων στοιχείων, που αφορούν όλους τους τομείς που καλύπτει η Σύμβαση, καθώς και οι συναφείς δείκτες για τα δικαιώματα του παιδιού, που να καλύπτουν όλες τις ηλικίες παιδιών ξεχωριστά, με ιδιαίτερη έμφαση κυρίως στις ευάλωτες ομάδες.
- Οι βασικές αρχές της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, το δικαίωμα μη διάκρισης (άρθρο 2 της Σύμβασης), το δικαίωμα να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού (άρθρο 3), το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη (άρθρο 6) και το δικαίωμα στο σεβασμό των απόψεων του παιδιού, σύμφωνα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του (άρθρο 12), δεν αντικατοπτρίζονται πλήρως στη νομοθεσία, τις πολιτικές και τα εθνικά και τοπικά προγράμματα.
- Πρέπει να διευρυνθούν οι ευκαιρίες που δίνονται στα παιδιά να εκφράζουν τις απόψεις τους για τις αποφάσεις που τα αφορούν, στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινωνία.
- Πρέπει να συνεχιστεί η ενίσχυση της συνεργασίας με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και να μελετηθεί η δυνατότητα συστηματικότερης εμπλοκής τους, ιδιαίτερα εκείνων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δικαιωμάτων των παιδιών, σε όλα τα στάδια της εφαρμογής της Σύμβασης.

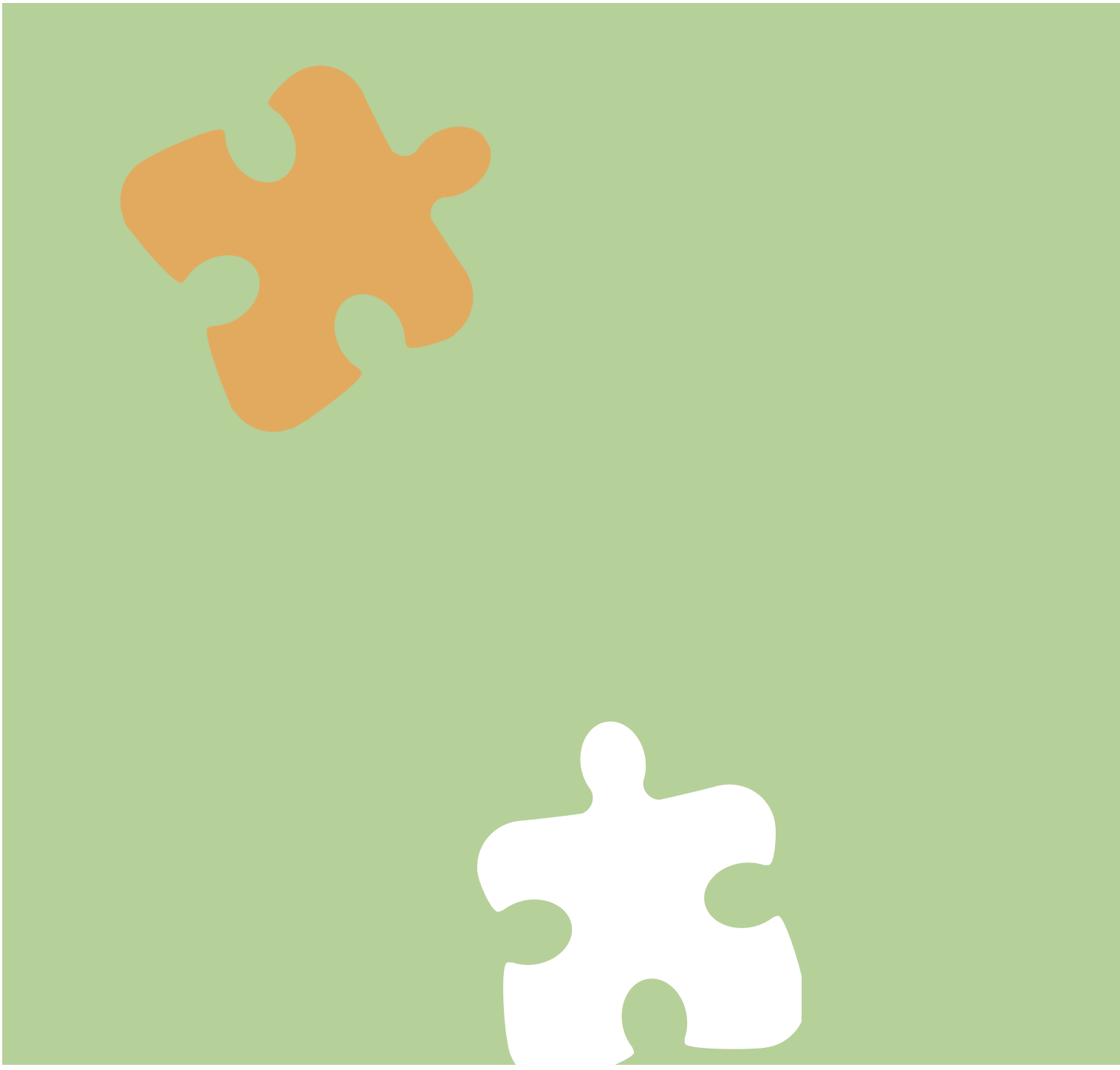

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Επίτροπος Προστασίας
των Δικαιωμάτων
του Παιδιού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ο περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικός) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2000, εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 5(III) του 2000

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (ΚΥΡΩΤΙΚΟ) ΝΟΜΟ.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικός) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2000 και θα διαβάζεται μαζί με τον περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο του 1990 (που στο εξής θα αναφέρεται ως «ο βασικός νόμος») και ο βασικός νόμος και ο Νόμος αυτός θα αναφέρονται μαζί ως οι περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικοί) Νόμοι του 1990 και του 2000.

Συνοπτικός τίτλος 243 του 1990

2. Το Μέρος ΙΙ του Πίνακα του βασικού νόμου αντικαθίσταται με το ακόλουθο:

Αντικατάσταση του Μέρους ΙΙ του Πίνακα του βασικού νόμου.

Πίνακας - Μέρος ΙΙ

Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΡΟΟΙΜΙΟ.

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην παρούσα Σύμβαση,

Εκτιμώντας ότι, σύμφωνα με τις διακηρυγμένες στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών αρχές, η αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Έχοντας υπόψη ότι οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών έχουν διακηρύξει εκ νέου, στον Καταστατικό Χάρτη, την πίστη τους στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπου, και έχουν αποφασίσει να προαγάγουν την κοινωνική πρόοδο και να καθορίσουν καλύτερες συνθήκες ζωής μέσα στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης ελευθερίας.

Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στα Διεθνή Σύμφωνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα διακήρυξαν και συμφώνησαν ότι καθένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που αναφέρονται σε αυτές, χωρίς καμία απολύτως διάκριση ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Υπενθυμίζοντας ότι, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδική βοήθεια και υποστήριξη.

Έχοντας πεισθεί ότι η οικογένεια ως η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινότητα.

Αναγνωρίζοντας ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.

Θεωρώντας ότι είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το παιδί πλήρως για να ζήσει μία ατομική ζωή στην κοινωνία και να ανατραφεί μέσα στο πνεύμα των ιδανικών που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα μέσα στο πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανοχής, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης.

Έχοντας υπόψη ότι η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία εξαγγέλθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη στις 20 Νοεμβρίου 1959 και που αναγνωρίσθηκε στην Παγκόσμια Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, τα Κοινωνικά και τα Πολιτιστικά Δικαιώματα (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στα καταστατικά και στα συναφή όργανα των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανισμών που μεριμνούν για την ευημερία του παιδιού.

Έχοντας υπόψη ότι, όπως υποδεικνύεται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, «το παιδί, λόγω της σωματικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του».

Υπενθυμίζοντας τις διατάξεις της Διακήρυξης για τις Κοινωνικών και Νομικών Αρχών αναφορικά με την Προστασία και την Ευημερία των Παιδιών, με Ειδική Αναφορά την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες και την υιοθεσία σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο· (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 41/85 της 3ης Δεκεμβρίου 1986), τις Διατάξεις των Ελάχιστων Κανόνων των Ηνωμένων Εθνών για την Απονομή Δικαιοσύνης για Ανήλικους (Κανόνες του Πεκίνου) · (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 40/33 της 29ης Νοεμβρίου 1985) και τη Διακήρυξη για την Προστασία των Γυναικών και των Παιδιών σε Περίοδο Επείγουσας Ανάγκης και Ένοπλης Σύγκρουσης (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 3318 (XXIX) της 14ης Δεκεμβρίου 1974).

Αναγνωρίζοντας ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, και ότι είναι αναγκαίο να δοθεί στα παιδιά αυτά ιδιαίτερη προσοχή.

Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη σημασία των πολιτιστικών παραδόσεων και αξιών κάθε λαού για την προστασία και την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σε όλες τις χώρες, και ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες.

Συμφώνησαν τα εξής:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1

Για σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, παιδί σημαίνει κάθε ανθρώπινο ον κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία.

Άρθρο 2

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εξασφαλίζουν σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή την κρατική, εθνική, ή κοινωνική

καταγωγή τους, την περιουσιακή τους κατάσταση, την ανικανότητα τους, τη γέννηση τους ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία του παιδιού έναντι όλων των μορφών διάκρισης ή τιμωρίας, με βάση την υπόσταση, τις δραστηριότητες, τις εκφρασμένες απόψεις ή τις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων κηδεμόνων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Άρθρο 3

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής ευημερίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των νόμιμων κηδεμόνων του ή των άλλων προσώπων που είναι νομικά υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτόν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ότι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.

Άρθρο 4

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα μέτρα αυτά στον ανώτατο βαθμό που επιτρέπουν οι πόροι που διαθέτουν και, όπου είναι αναγκαίο, μέσα στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 5

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από τα τοπικά έθιμα, οι νόμιμοι κηδεμόνες ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να του παρέχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, την κατάλληλη καθοδήγηση και συμβουλές κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 6

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μέρη εξασφαλίζουν, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 7

1. Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν για την εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους και με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουν οι ισχύουσες σ' αυτό τον τομέα διεθνείς συνθήκες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, ελλείψει αυτών, το παιδί θα ήταν άπατρις.

Άρθρο 8

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού να διαφυλάττει την ταυτότητά του, συμπεριλαμβανομένης της ιθαγένειας του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο, χωρίς παράνομη παρέμβαση.
2. Όταν ένα παιδί στερείται παράνομα ορισμένα ή όλα τα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητά του, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να του παράσχουν κατάλληλη υποστήριξη και προστασία, ώστε η ταυτότητά του να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατόν.

Άρθρο 9

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμόσιμους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τόπο διαμονής του παιδιού.
2. Σε όλες τις διαδικασίες κατ΄ εφαρμογή της παραγράφου 1, του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, τακτικά, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
4. Όταν ο χωρισμός είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχει πάρει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος, όπως η προσωποκράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η απέλαση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου από οποιαδήποτε αιτία, ο οποίος επήλθε κατά το χρόνο κράτησης) των δύο γονέων ή του ενός από αυτούς ή του παιδιού το Συμβαλλόμενο Κράτος οφείλει να δίνει, μετά από αίτηση, στους γονείς, στο παιδί ή, εάν χρειαστεί, σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται το μέλος ή τα απόντα μέλη της οικογένειας, εκτός εάν η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών θα είναι επιζήμια για την ευημερία του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα κράτη φροντίζουν εξάλλου ώστε η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μη συνεπάγεται δυσμενείς συνέπειες για το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

Άρθρο 10

1. Σύμφωνα με την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 9, οποιαδήποτε αίτηση από ένα παιδί ή από τους γονείς του για την είσοδο σε ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ή την έξοδο από αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση αντιμετωπίζεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη με θετικότητα, ανθρωπισμό και σπουδή. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν επιπλέον ώστε η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης να μην επιφέρει δυσμενείς συνέπειες για τους αιτούντες ή για τα μέλη της οικογένειάς τους.
2. Το παιδί του οποίου οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικά Κράτη έχει το δικαίωμα να διατηρεί, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, προσωπικές σχέσεις και τακτική άμεση επαφή με τους δύο γονείς του. Για το σκοπό αυτό και σύμφωνα με την υποχρέωση που βαρύνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 9, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα που έχουν το παιδί και οι γονείς του να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της χώρας αυτού του ίδιου του Συμβαλλόμενου Κράτους και να επιστρέψουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εξόδου από οποιασδήποτε χώρα μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και που είναι συμβατοί με τα υπόλοιπα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 11

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν μέτρα εναντίον των παράνομων μετακινήσεων παιδιών στο εξωτερικό και της μη επανόδου τους.
2. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα ευνοούν τη σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση στις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες.

Άρθρο 12

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τις δικές του απόψεις, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης των απόψεών του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του.
2. Για το σκοπό αυτό, στο παιδί πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα να ακούγεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμόδιου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 13

1. Το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη, ή καλλιτεχνική μορφή ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του παιδιού.
2. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περιορισμών παρά μόνο αυτών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι:
   α) Για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή
   β) Για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών.

Άρθρο 14

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα και το καθήκον των γονέων ή, ανάλογα με την περίπτωση, των νόμιμων κηδεμόνων του παιδιού, να το καθοδηγούν στην άσκηση του ως άνω δικαιώματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του.
3. Η ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας του ή των πεποιθήσεών του μπορεί να υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των άλλων.

Άρθρο 15

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην ελευθερία του να συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι ειρηνικά.
2. Δεν τίθενται περιορισμοί για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, εκτός από αυτούς που ορίζονται από τον νόμο και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, για την προστασία της δημόσιας υγείας ή των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 16

1. Κανένα παιδί δεν θα αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.
2. Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων – παρεμβάσεων ή προσβολών.

Άρθρο 17

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τη σημασία του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οφείλουν να φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες και σε υλικό, που προέρχονται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, κυρίως αυτών που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να:

α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί και που είναι σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 29·

β) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία για την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοση τέτοιων πληροφοριών και υλικού που να προέρχεται από διάφορες πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς πηγές·

γ) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων·

δ) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όπως λάβουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσολογικές ανάγκες των αυτόχθονων παιδιών ή των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα·

ε) Ενθαρρύνουν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών για την προστασία του παιδιού από πληροφορίες και υλικό που βλάπτουν την ευημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 13 και 16.

Άρθρο 18

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της αναγνώρισης της αρχής, σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς φέρουν κοινή ευθύνη ως προς την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξή του. Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την ανάπτυξή του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, στους νόμιμους κηδεμόνες του. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί τη βασική τους μέριμνα.
2. Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφράζονται στην παρούσα Σύμβαση, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους κηδεμόνες του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού, και να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη ιδρυμάτων, διευκολύνσεων και υπηρεσιών για την φροντίδα των παιδιών.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά, των οποίων οι γονείς εργάζονται, το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τις διευκολύνσεις φροντίδας παιδιών, για τις οποίες τα παιδιά πληρούν τους απαιτούμενους όρους.

Άρθρο 19

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής κακομεταχείρισης, όσο βρίσκεται υπό την φύλαξη των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.
2. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα περιλαμβάνουν, κατά το δέον, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν τη φύλαξη του, καθώς και για άλλες μορφές πρόληψης και για την επισήμανση, την αναφορά, την παραπομπή τη διερεύνηση, την περίθαλψη και την παρακολούθηση περιπτώσεων κακομεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και , όπου χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

Άρθρο 20

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδικής κρατικής προστασίας και βοήθειας.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν, σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία, να διασφαλίζουν εναλλακτική μορφή φροντίδας για τέτοια παιδιά.
3. Αυτή η φροντίδα μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή τοποθέτησης σε μια οικογένεια, της Kafala του Ισλαμικού Δικαίου, της υιοθεσίας ή, όπου είναι αναγκαίο, τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίσταση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην ανατροφή του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του.

Άρθρο 21

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και:

α. Μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαίνονται, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάσει όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή εν όψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νόμιμους εκπρόσωπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεσή τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών·

β. Αναγνωρίζουν ότι η διακρατική υιοθεσία μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μία υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του·

γ. Μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, το παιδί να απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση της εθνικής υιοθεσίας·

δ. Παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμιγμένα σ' αυτή·

ε. Προωθούν τους αντικειμενικούς σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, ανάλογα με την περίπτωση, και προσπαθούν, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να επιτύχουν οι τοποθετήσεις παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές ή αρμόδια όργανα.

Άρθρο 22

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να τυγχάνει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοηθείας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα τα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.
2. Για το σκοπό αυτόν τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα συνεργάζονται, όπως αυτά το κρίνουν αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τους άλλους αρμόδιους διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συνεργάζονται με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα και για να αποκτήσει τις απαραίτητες πληροφορίες για να επανενωθεί με την οικογένειά του. Σε περίπτωση που κανένας γονιός ή άλλα μέλη της οικογένειας είναι δυνατόν να ανευρεθούν, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί που στερείται οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιοδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 23

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και οφείλουν να ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή στα δικαιούχα παιδιά και σε αυτούς που έχουν την ευθύνη για τη φροντίδα τους, μιας βοήθειας για την οποία έχει γίνει αίτηση και η οποία είναι προσαρμοσμένη στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή άλλων που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους.
3. Αναγνωρίζοντας τις ειδικές ανάγκες των ανάπηρων παιδιών, η χορηγούμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου βοήθεια παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη τους οικονομικούς πόρους των γονέων τους ή αυτών που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους, και σχεδιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ανάπηρα παιδιά έχουν αποτελεσματική πρόσβαση και λαμβάνουν εκπαίδευση, επιμόρφωση, περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης.
4. Μέσα στο πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να ευνοούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής ιατρικής φροντίδας και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης και της πρόσβασης στις πληροφορίες που αφορούν τις μεθόδους αποκατάστασης και τις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να διευκολυνθούν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να βελτιώσουν τις δυνατότητες και τις δεξιότητες τους και να διευρύνουν την εμπειρία τους σε αυτούς τους τομείς. Γι' αυτό, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 24

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνει των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δεν θα στερηθεί του δικαιώματος να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του ως άνω δικαιώματος και παίρνουν, ιδιαίτερα τα κατάλληλα μέτρα για:
   α) Να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα·
   β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική βοήθεια και περίθαλψη δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης·
   γ) Να καταπολεμήσουν τις ασθένειες και τον υποσιτισμό, μέσα στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, με τη βοήθεια – μεταξύ άλλων – της εφαρμογής της ήδη διαθέσιμης τεχνολογίας και με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.
   δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες την κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό·
   ε) Να εξασφαλίσουν ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στην χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας και διατροφής του παιδιού, στα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την

καθαριότητα του περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων·

στ) Να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού·

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που βλάπτουν την υγεία των παιδιών.
4. Τα Συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία, ώστε να επιτύχουν σταδιακά την πλήρη πραγματοποίηση του αναγνωρισμένου στο παρόν άρθρο δικαιώματος. Γι΄αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 25

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπεία της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μια περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και όλων των άλλων περιστάσεων σχετικών με την τοποθέτησή του.

Άρθρο 26

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί το δικαίωμα να επωφελείται από την κοινωνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών ασφαλίσεων, και οφείλουν να παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτού, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.
2. Οι παροχές πρέπει, όταν χρειάζεται, να δίνονται, αφού ληφθούν υπόψη οι πόροι και η κατάσταση του παιδιού και των προσώπων που έχουν αναλάβει την ευθύνη της συντήρησής του, καθώς και κάθε άλλη εκτίμηση σχετική με την αίτηση παροχής ωφελημάτων που γίνεται από το παιδί ή για λογαριασμό του.

Άρθρο 27

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα επίπεδο ζωής που να είναι κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.
2. Στους γονείς ή στα άλλα πρόσωπα που έχουν αναλάβει το παιδί ανήκει πρωτίστως η ευθύνη της εξασφάλισης, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών μέσων τους, των απαραίτητων για την ανάπτυξη του παιδιού συνθηκών ζωής.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές τους συνθήκες και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, για να βοηθήσουν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί, να εφαρμόσουν το δικαίωμα αυτό και να προσφέρουν, σε περίπτωση ανάγκης, υλική βοήθεια και προγράμματα υποστήριξης, κυρίως σε σχέση με τη διατροφή, το ρουχισμό και την κατοικία.
4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την είσπραξη της διατροφής του παιδιού από τους γονείς του ή από τα άλλα πρόσωπα που έχουν απέναντι του οικονομική ευθύνη, τόσο εντός της επικράτειας όσο στο εξωτερικό. Ιδιαίτερα όταν το πρόσωπο το οποίο έχει έναντι του παιδιού οικονομική ευθύνη ζει σε ένα Κράτος διαφορετικό από εκείνο του παιδιού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα ευνοούν την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες ή τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών, καθώς και την υιοθέτηση κάθε άλλης κατάλληλης ρύθμισης.

Άρθρο 28

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών, οφείλουν να:
   α) Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους.
   β) Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις οποίες καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση της δωρεάν παιδείας και της προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης·
   γ) Εξασφαλίζουν σε όλους πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση με βάση τις ικανότητες του καθενός με όλα τα κατάλληλα μέσα·
   δ) Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί την εκπαιδευτική και επαγγελματική ενημέρωση και επαγγελματικό προσανατολισμό·
   ε) Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε η σχολική πειθαρχία να εφαρμόζεται κατά τρόπο συμβατό με την αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προάγουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, ιδιαίτερα με σκοπό την εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαβητισμού στον κόσμο και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Γι΄ αυτό, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 29

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:
   α. Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και την ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση·
   β. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών·
   γ. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του·
   δ. Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους του λαούς και τις εθνικές, κρατικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής·
   ε. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.
2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν θα ερμηνευθεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

Άρθρο 30

Στα Κράτη όπου υπάρχουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ένα παιδί αυτόχθονας ή που ανήκει σε μία από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερείται του δικαιώματος να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να μετέρχεται τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του.

Άρθρο 31

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και να ενθαρρύνουν την παροχή κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Άρθρο 32

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακωλύσει την εκπαίδευση του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.
2 Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν ειδικότερα:
   α) Να προβλέπουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτατα όρια ηλικίας για την είσοδο στην εργασία·
   β) Να προβλέπουν κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων και των συνθηκών εργασίας·
   γ) Να προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 33

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, όπως αυτές καθορίζονται στις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, και για να εμποδίσουν τη χρησιμοποίηση των παιδιών στην παράνομη παραγωγή και διακίνηση αυτών των ουσιών.

Άρθρο 34

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη, ειδικότερα, οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς και πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν:

α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα·

β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες·
γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών με σκοπό την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.

Άρθρου 35
Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς ή πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή τη δουλεμπορία παιδιών για οποιοδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή.

Άρθρου 36
Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

Άρθρου 37
Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να επαγρυπνούν ώστε:
α) Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Θανατική ποινή ή ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να επιβάλλονται για παραβάσεις, τις οποίες έχουν διαπράξει πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.
β) Κανένα παιδί να μη στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατόν μικρότερης χρονικής διάρκειας·
γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία πρέπει να τυγχάνει ανθρωπιστικής μεταχείρισης και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ιδιαίτερα, κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν κρίνεται ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και πρέπει να έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων·
δ) Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του πρέπει να έχει το δικαίωμα ταχείας πρόσβασης σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητεί τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής και να λαμβάνεται επί του προκειμένου μια ταχεία απόφασης.

Άρθρο 38
1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν το σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που εφαρμόζονται σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, και οι οποίοι είναι σχετικοί με τα παιδιά.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών δεν θα συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απέχουν από την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις τους κάθε προσώπου κάτω των δεκαπέντε ετών. Κατά την επιστράτευση ανάμεσα σε πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να δίνουν προτεραιότητα στα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.

4. Σύμφωνα με την υποχρέωση που έχουν, δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά μέτρα για την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών, που πλήττονται από την ένοπλη σύγκρουση.

Άρθρο 39

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προάγουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη κάθε παιδιού θύματος οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή οποιασδήποτε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύγκρουσης. Η ανάρρωση και η επανένταξη αυτή πρέπει να γίνονται μέσα σε περιβάλλον, που ευνοεί την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Άρθρο 40

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή που αποδεικνύεται ένοχο παράβασης του ποινικού νόμου το δικαίωμα σε μεταχείριση που να συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειάς του και της προσωπικής αξίας, που να ενισχύει το σεβασμό του για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του, καθώς και την ανάγκη για επανένταξη στην κοινωνία και την ανάληψη από το παιδί ενός εποικοδομητικού ρόλου στην κοινωνία.
2. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ιδιαίτερα ώστε:
   α) Κανένα παιδί να μην καθίσταται ύποπτο, να μην κατηγορείται και να μην καταδικάζεται για παράβαση του ποινικού νόμου λόγω πράξεων ή παραλείψεων, που δεν απαγορεύονται από το κρατικό ή το διεθνές δίκαιο κατά το χρόνο που διαπράχθησαν.
   β) Κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου να έχει τουλάχιστον δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις:
      ι. Να θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του.
      ιι. Να ενημερώνεται το συντομότερο και άμεσα για τις εναντίον του κατηγορίες ή, ανάλογα με την περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του και να έχει νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισης του·
      ιιι. Να κρίνεται η υπόθεσή του χωρίς καθυστέρηση από μία αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα, σύμφωνα με μια δίκαιη κατά το νόμο ακρόαση, στην παρουσία νομικού ή άλλου συμβούλου και, εκτός αν αυτό κρίνεται αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, λόγω κυρίως της ηλικίας ή της κατάστασής του στην παρουσία των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του.
      ιν. Να μην υποχρεώνεται να καταθέσει ως μάρτυρας ή να ομολογήσει την ενοχή του, να υποβάλει ερωτήσεις το ίδιο ή μέσω άλλου στους μάρτυρες κατηγορίας και να επιτυγχάνει την παρουσίαση και την εξέταση μαρτύρων υπεράσπισης κάτω από συνθήκες ισότητας.
      ν. Εάν κριθεί ότι παρέβη τον ποινικό νόμο, να μπορεί να προσφύγει κατ' αυτής της απόφασης και οποιουδήποτε μέτρου που λήφθηκε ως συνέπεια αυτής ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος, σύμφωνα με το νόμο.

νι. Να έχει τη δωρεάν βοήθεια ενός διερμηνέα, αν δεν καταλαβαίνει ή δεν μιλάει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.

νιι. Να αντιμετωπίζεται με απόλυτο σεβασμό η ιδιωτική του ζωή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να προάγουν τη θέσπιση νόμων, διαδικασιών, αρχών και θεσμών ειδικά για τα παιδιά που είναι ύποπτα, κατηγορούμενα ή καταδικασμένα για παράβαση του ποινικού νόμου και ιδιαίτερα:
   α) Να θεσπίσουν ένα ελάχιστο όριο ηλικίας κάτω απ΄ το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα παραβαίνουν τον ποινικό νόμο·
   β) Να παίρνουν μέτρα, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και ευκταίο, για την αντιμετώπιση τέτοιων παιδιών, χωρίς ανάγκη προσφυγής στη δικαιοσύνη, με την προϋπόθεση βέβαια ότι τηρείται ο απόλυτος σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις νόμιμες εγγυήσεις.
4. Μια ποικιλία μεθόδων όπως τα διατάγματα φροντίδας, καθοδήγησης και επιτήρησης, τη συμβουλευτική, τα διατάγματα κηδεμονίας, την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες, τη γενική εκπαίδευση και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και τις άλλες εναλλακτικές λύσεις, πλην της ιδρυματικής φροντίδας, θα είναι διαθέσιμες έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα παιδιά θα τύχουν μεταχείρισης που να είναι αρμόζουσα για την ευημερία τους και ανάλογη τόσο με τις περιστάσεις τους όσο και με την παράβαση.

Άρθρο 41

Καμία από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν θίγει διατάξεις ευνοϊκότερες για την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού και οι οποίες είναι δυνατόν να περιέχονται:

α) Στην νομοθεσία ενός Συμβαλλόμενου Κράτους ή

β) Στο ισχύον για το Κράτος αυτό διεθνές δίκαιο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 42

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τις αρχές και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης με ενεργά και κατάλληλα μέσα τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά.

Άρθρο 43

1. Για να εξετάζεται η πρόοδος που συντελείται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην τήρηση των υποχρεώσεων τους, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης, ιδρύεται μια Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία επιτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται παρακάτω:
2. Η Επιτροπή θα αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση.

   Τα μέλη της θα εκλέγονται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη ανάμεσα στους υπηκόους τους και συμμετέχουν υπό την προσωπική τους ιδιότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξασφάλισης δίκαιης γεωγραφικής κατανομής και των κύριων νομικών συστημάτων.
3. Η εκλογή των μελών της Επιτροπής γίνεται με μυστική ψηφοφορία από έναν κατάλογο προσώπων που υποβάλλουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος έχει την δυνατότητα να υποδεικνύει έναν υποψήφιο, από τους υπηκόους του.

4. Η αρχική εκλογή θα γίνει το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης και στη συνέχεια κάθε δύο χρόνια. Τέσσερις τουλάχιστον μήνες πριν από την ημερομηνία κάθε εκλογής ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα καλεί γραπτώς τα Συμβαλλόμενα Κράτη να προτείνουν τους υποψήφιούς τους εντός δύο μηνών. Ο Γενικός Γραμματέας θα συντάσσει, στη συνέχεια, ένα κατάλογο με τα ονόματα όλων των υποψηφίων σε αλφαβητική σειρά, επισημαίνοντας τα Συμβαλλόμενα Κράτη που τους έχουν υποδείξει και τον υποβάλλει στα Συμβαλλόμενα στην παρούσα Σύμβαση Κράτη.
5. Οι εκλογές γίνονται κατά τις συνόδους των Συμβαλλομένων Κρατών, οι οποίες συγκαλούνται από το Γενικό Γραμματέα στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, κατά τις οποίες θα συνιστούν απαρτία τα δύο τρίτα των Συμβαλλόμενων Κρατών, εκλέγονται μέλη της Επιτροπής εκείνοι που λαμβάνουν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των παρόντων και ψηφιζόντων εκπροσώπων των Συμβαλλόμενων Κρατών.
6. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για χρονική περίοδο τεσσάρων ετών. Είναι επανεκλέξιμα εάν προταθεί εκ νέου η υποψηφιότητά τους.
   Η θητεία πέντε από τα εκλεγμένα κατά την πρώτη εκλογή λήγει μετά την συμπλήρωση δύο ετών. Τα ονόματα των πέντε αυτών μελών θα κληρωθούν από τον πρόεδρο της συνόδου, αμέσως μετά από την πρώτη εκλογή.
7. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης ενός μέλους της Επιτροπής, ή εάν, για έναν οποιονδήποτε άλλο λόγο, ένα μέλος δηλώσει ότι δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια της Επιτροπής, το Συμβαλλόμενο Κράτος, που είχε υποδείξει αυτό το μέλος, διορίζει άλλο εμπειρογνώμονα από τους υπηκόους του για να υπηρετήσει για το υπόλοιπο της θητείας, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής.
8. Η Επιτροπή θεσπίζει η ίδια τους εσωτερικούς κανονισμούς της.
9. Η Επιτροπή εκλέγει τους αξιωματούχους της για μία περίοδο δύο ετών.
10. Οι σύνοδοι της Επιτροπής συγκαλούνται κανονικά στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ή σε οποιονδήποτε άλλο τόπο, που καθορίζεται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο.
    Η διάρκεια των συνόδων της καθορίζεται και επανεξετάζεται, εάν είναι αναγκαίο, από μία συνέλευση των Συμβαλλόμενων Κρατών στην παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη της έγκρισης από τη Γενική Συνέλευση.
11. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το απαραίτητο προσωπικό και τις εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.
12. Τα μέλη της Επιτροπής που εγκαθιδρύθηκε δυνάμει της παρούσας Σύμβασης λαμβάνουν, με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αμοιβές από τους πόρους του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τους όρους και με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Γενική Συνέλευση.

Άρθρο 44

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να υποβάλλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την υλοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, καθώς και σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων:

α) Μέσα στα δύο πρώτα χρόνια από την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης για το κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος.
β) Στη συνέχεια, κάθε πέντε χρόνια.

2. Οι εκθέσεις που συντάσσονται δυνάμει του παρόντος άρθρου πρέπει να επισημαίνουν τους παράγοντες και τις δυσκολίες, εάν υπάρχουν, που επηρεάζουν το βαθμό εκπλήρωσης των δυνάμει της στην παρούσας Σύμβαση υποχρεώσεων. Πρέπει επίσης να περιέχουν επαρκείς πληροφορίες, για να δώσουν στην Επιτροπή μια περιεκτική εικόνα της εφαρμογής της Σύμβασης στην ενδιαφερόμενη χώρα.
3. Ένα Συμβαλλόμενο Κράτος που έχει υποβάλει στην Επιτροπή μια αρχική περιεκτική έκθεση, δεν χρειάζεται να επαναλάβει στις επόμενες εκθέσεις που υποβάλλει, σύμφωνα με την παραγράφου 1 (β) του παρόντος άρθρου, τις βασικές πληροφορίες που έχουν ήδη παρασχεθεί.
4. Η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικές με την εφαρμογή της Σύμβασης.
5. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε δύο χρόνια στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου, έκθεση για τις δραστηριότητες της.
6 Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καθιστούν ευρέως προσιτές τις εκθέσεις τους στο κοινό της χώρας τους.

Άρθρο 45

Για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και για την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο το οποίο καλύπτει η Σύμβαση:

α) Οι εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται κατά την εξέταση της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα αρμόδια σώματα, τα οποία θα κρίνει κατάλληλα για την παροχή ειδικών γνωμοδοτήσεων για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στις αντίστοιχες αρμοδιότητες τους. Μπορεί να καλεί τις εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών να της υποβάλουν εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στο πεδίο δραστηριότητάς τους.

β) Η Επιτροπή θα διαβιβάζει, εάν το κρίνει αναγκαίο, στις εξειδικευμένες οργανώσεις, στο Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και στα άλλα αρμόδια σώματα οποιεσδήποτε εκθέσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών που περιέχουν ένα αίτημα ή υποδεικνύουν μια ανάγκη για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια, μαζί με τις παρατηρήσεις και τις εισηγήσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, σχετικά με το παραπάνω αίτημα ή υπόδειξη.

γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στη Γενική Συνέλευση να ζητήσει από το Γενικό Γραμματέα να προβεί για λογαριασμό της Επιτροπής σε μελέτες πάνω σε ειδικά θέματα, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει εισηγήσεις και συστάσεις γενικής φύσεως βασισμένες στις πληροφορίες που έχει πάρει κατ΄ εφαρμογήν των άρθρων 44 και 45 της παρούσας Σύμβασης. Οι εισηγήσεις αυτές και οι συστάσεις γενικής φύσεως διαβιβάζονται σε κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος και τίθενται υπόψη της Γενικής Συνέλευσης, μαζί με τις παρατηρήσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών μερών, αν υπάρχουν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 46
Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή σε όλα τα Κράτη.

Άρθρο 47
Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 48
Η παρούσα Σύμβαση θα μείνει ανοιχτή για προσχώρηση οποιουδήποτε Κράτους. Τα έγγραφα της προσχώρησης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 49
1. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία της κατάθεσης στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.
2. Για κάθε Κράτος που επικυρώνει την παρούσα Σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτήν μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης από το Κράτος αυτό του δικού του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 50
1. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προτείνει μια τροπολογία και να καταθέσει το κείμενό αυτής στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας κοινοποιεί την πρόταση για τροποποίηση στα Συμβαλλόμενα Κράτη ζητώντας τους να του υποδείξουν εάν διάκεινται ευνοϊκά στη σύγκληση μιας συνδιάσκεψης των Συμβαλλόμενων Κρατών, για την εξέταση της πρότασης και την υποβολή της σε ψηφοφορία. Εάν, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της κοινοποίησης αυτής, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Συμβαλλόμενων Κρατών δηλώσει υπέρ της σύγκλησης μιας τέτοιας συνδιάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη συνδιάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται από την πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων στη συνδιάσκεψη Συμβαλλόμενων Κρατών, υποβάλλεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.
2. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ αφού εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και γίνει δεκτή με πλειοψηφία των δύο τρίτων των Συμβαλλόμενων Κρατών.
3 Όταν μια τροπολογία τίθεται σε ισχύ, αυτή θα είναι δεσμευτική για τα Συμβαλλόμενα Κράτη που την αποδέχτηκαν, ενώ τα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη συνεχίζουν να δεσμεύονται από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από όλες τις προηγούμενες τροπολογίες που έχουν αποδεχτεί.

Άρθρο 51

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα δέχεται και θα κυκλοφορεί σε όλα τα Κράτη το κείμενο των επιφυλάξεων που θα διατυπώσουν τα Κράτη κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησης.
2. Απαγορεύεται η διατύπωση οποιασδήποτε επιφύλαξης που είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και το σκοπό της παρούσας Σύμβασης.
3. Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή με κοινοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ενημερώνει γι' αυτό όλα τα Κράτη. Η κοινοποίηση αυτή τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 52

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία θα τεθεί σε ισχύ ένα χρόνο μετά από την ημερομηνία λήψης της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 53

Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ορίζεται θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 54

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας τα κείμενα στην αγγλική, αραβική, κινεζική, ισπανική, γαλλική και ρωσσική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Για να πιστοποιηθούν τα παραπάνω οι υπογράφοντες, ειδικά εξουσιοδοτημένοι από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Ε.Ε. Παρ. Ι (Ι)
Αρ. 4129, 22.6.2007

Ν. 74 (1) / 2007

Ο ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2007

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΡΘΡΩΝ

1. Συνοπτικός τίτλος.

ΜΕΡΟΣ Ι **ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

2. Ερμηνεία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ **ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ**

3. Αποστολή του Επιτρόπου.
4. Αρμοδιότητες του Επιτρόπου.
5. Δικαίωμα επικοινωνίας του Επιτρόπου.
6. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών στον Επίτροπο.
7. Ετήσια έκθεση.
8. Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια. Αδίκημα.
9. Προστασία του Επιτρόπου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ **ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

10. Διορισμός του Επιτρόπου.
11. Απολαβές του Επιτρόπου.
12. Γραφείο του Επιτρόπου.
13. Συμβουλευτική Επιτροπή.
14. Παραίτηση του Επιτρόπου.
15. Παύση του Επιτρόπου.

ΜΕΡΟΣ ΙV **ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

16. Διορισμός του πρώτου Επιτρόπου και χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.
17. Αδικήματα.
18. Κανονισμοί.

Ν. 74(1)/2007

Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερία της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος

Αριθμός 74(1) του 2007

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΝΟΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός τίτλος.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007.

ΜΕΡΟΣ Ι ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ερμηνεία.

2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια –

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

«δημόσιος υπάλληλος» σημαίνει υπάλληλο στην Υπηρεσία.

«δικαιώματα του παιδιού» σημαίνει τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα και τους νόμους, από τη Σύμβαση του Ο.Η.Ε., την Ευρωπαϊκή Σύμβαση και οποιαδήποτε άλλη σχετική διεθνή σύμβαση που ήθελε κυρωθεί από τη Δημοκρατία.

«Επίτροπος» σημαίνει τον Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που διορίζεται δυνάμει του άρθρου 10.

23(ΙΙΙ) του 2005.

«Ευρωπαϊκή Σύμβαση» σημαίνει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού που έχει κυρωθεί από τον περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο του 2005.

3. Επίσημη Εφημερίδα, Παράρτημα Τρίτο (Ι): 30.11.1990 19.6.1992 27.10.1994 21.7.1995 9. 2.1996 10.12.1999 29.5.2000

«Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ.)» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από την παράγραφο (40) του Κανονισμού 15 των περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμών του 1990 έως 2006.

«παιδί» σημαίνει φυσικό πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

«Παιδοβουλή» σημαίνει το αντιπροσωπευτικό σώμα παιδιών, του οποίου τα μέλη έχουν μόνιμη διαμονή στην Κύπρο και είναι ηλικίας από δώδεκα (12) μέχρι δεκαοκτώ (18) ετών, και το οποίο έχει δημιουργηθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία και

6.4.2001
27.4.2001
27.7.2001
29.3.2002
29.3.2002
9.5.2003
25.7.2003
8.7.2005
23.12.2005
23.12.2005
24.3.2006.

243 του 1990
5(III) του 2000.

λειτουργεί κατά το πρότυπο, τηρουμένων των αναλογιών, της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων, με βάση κανονισμούς λειτουργίας που εγκρίνονται από την Ολομέλεια της ίδιας της Παιδοβουλής.

«πράξη» περιλαμβάνει και παράλειψη.

«πρόσωπο» σημαίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο ή οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

«Σύμβαση του Ο.Η.Ε.» σημαίνει τη Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που έχει κυρωθεί με τους περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικούς) Νόμους του 1990 και του 2000.

«Συμβουλευτική Επιτροπή» σημαίνει την επιτροπή που ιδρύεται σύμφωνα με το άρθρο 13.

«Υπηρεσία» σημαίνει τη δημόσια υπηρεσία που υπάγεται στη Δημοκρατία και περιλαμβάνει τη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ **ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ.**

Αποστολή του Επιτρόπου.

3. Αποστολή του Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Αρμοδιότητες του Επιτρόπου.

4. (1) Προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 3, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου περιλαμβάνουν:

(α) την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα,

(β) τη διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε αυτή να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικώς,

(γ) τον εντοπισμό και την προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί που τα ίδια δεν μπορούν να ακουσθούν,

(δ) την εποπτεία και τον έλεγχο της υλοποίησης των προνοιών της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης,

(ε) τον έλεγχο και την παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών και την υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνιση της νομοθεσίας με σχετικές διεθνείς συμβάσεις, καθώς και την προώθηση της κύρωσης των συμβάσεων αυτών από τη Δημοκρατία,

(στ) τη διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο,

(ζ) την υποβολή αιτήσεων, εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού, για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν, όπου

ο νόμος ή το δικαστήριο ήθελαν αποκλείσει τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη από του να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο,

(η) την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά, όπου τούτο προβλέπεται από νόμο, και σε δικαστικές διαδικασίες, στις οποίες θα μπορεί να διορίζεται ως αντιπρόσωπος παιδιού από το δικαστήριο,

(θ) γενικά, τη λήψη οποιασδήποτε ενέργειας, την οποία ο ίδιος ήθελε κρίνει αναγκαία, προς εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια του παρόντος Νόμου.

(2) Ειδικότερα, για τους σκοπούς του εδαφίου (1), ο Επίτροπος δύναται να:

(α) διοργανώνει εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

(β) διεξάγει μελέτες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο.

(γ) προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(δ) απευθύνει συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά και, κατά την κρίση του, δίνει δημοσιότητα σ΄ αυτές.

(ε) συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(στ) συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά και συμβάλλει στην κατάρτιση και εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών για την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(η) ετοιμάζει το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης.

(θ) υποβάλλει αυτεπαγγέλτως στις αρμόδιες αρχές, για διερεύνηση, παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού και, σε κάθε περίπτωση οφείλει να διαβιβάζει στις εν λόγω αρχές τέτοια παράπονα που του υποβάλλονται, καθώς και να παρακολουθεί την πορεία της διερεύνησής τους από τις αρχές αυτές, ακόμη και στην περίπτωση παραπόνων που δεν έχουν διαβιβασθεί μέσω του.

(ι) αξιολογεί το αποτέλεσμα της διερεύνησης παραπόνων από οποιαδήποτε αρχή ή υπηρεσία αναφορικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού.

(ια) συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, και ιδιαίτερα κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του.

138(Ι) του 2001
37(Ι) του 2003.

(ιβ) τηρουμένων των διατάξεων του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου και οποιουδήποτε Νόμου τον τροποποιεί ή τον αντικαθιστά, δημιουργεί και διατηρεί Αρχείο Στατιστικών Δεδομένων για το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών στη Δημοκρατία.

Νοείται ότι τα στοιχεία του Αρχείου μπορούν να χρησιμοποιούνται, με την έγκριση του Επιτρόπου, μόνο για σκοπούς επιστημονικής έρευνας και ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών και οργανισμών, καθώς και διαφώτισης και ευαισθητοποίησης του κοινού.

(ιγ) εκφέρει απόψεις αναφορικά με νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τα παιδιά.

(ιδ) εξασφαλίζει τις απόψεις των παιδιών και προωθεί την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους.

(3) Ο Επίτροπος δύναται όπως εξουσιοδοτεί γραπτώς οποιοδήποτε λειτουργό του Γραφείου του, όπως ενασκεί εκ μέρους του οποιαδήποτε από τις εξουσίες του, με όρους, εξαιρέσεις και επιφυλάξεις, όπως ο Επίτροπος ήθελε καθορίσει στην εξουσιοδότησή του.

Δικαίωμα επικοινωνίας του Επιτρόπου.

5. Ο Επίτροπος, κατά την επιτέλεση του έργου του, δύναται να επικοινωνεί –

(α) με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς και τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας.

(β) με τους Προέδρους και τα μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή Επιτροπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου.

(γ) με τους αντίστοιχους Επιτρόπους για Παιδιά ή σχετικούς εθνικούς οργανισμούς άλλων χωρών, καθώς και με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς και

(δ) με τα παιδιά ή με οργανωμένα σύνολα παιδιών.

Υποχρέωση παροχής πληροφοριών στον Επίτροπο.

6. Κάθε πρόσωπο, αρχή ή οργανισμός, κυβερνητικός ή μη, υποχρεούται να παρέχει στον Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία που ο ίδιος ήθελε κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του.

Ετήσια έκθεση.

7. (1) Ο Επίτροπος, μέσα στο πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, συντάσσει και υποβάλλει προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ετήσια έκθεση πεπραγμένων για το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.

(2) Στην έκθεσή του, ο Επίτροπος επισημαίνει και τις τυχόν ενδεικνυόμενες νομοθετικές τροποποιήσεις στους τομείς της αρμοδιότητάς του, και υποβάλλει εισηγήσεις σ΄ ό,τι αφορά γενικά την πολιτική που ακολουθείται σε σχέση με την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών.

(3) Η έκθεση, που υποβάλλεται σύμφωνα με το παρόν άρθρο, δημοσιεύεται.

Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια.

Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια. Αδίκημα.

8. (1) Κατά την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του, ο Επίτροπος:
(α) ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στο νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του
(β) υπόκειται στο καθήκον εχεμύθειας, το οποίο συνεχίζει να υφίσταται και μετά την, με οποιοδήποτε τρόπο, αποχώρησή του από το αξίωμά του και
(γ) ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας, καταθέτει στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην τήρηση των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(2) Στο καθήκον εχεμύθειας υπόκεινται και όλα τα μέλη του προσωπικού του Γραφείου του Επιτρόπου, τόσο κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, όσο και μετά την, με οποιοδήποτε τρόπο, αποχώρησή τους από αυτήν.

(3) Το καθήκον εχεμύθειας του Επιτρόπου, καθώς και των μελών του προσωπικού του Γραφείου του, εκτείνεται στο χειρισμό ως απορρήτου οποιουδήποτε ζητήματος, εγγράφου ή πληροφορίας που περιέρχεται σε γνώση τους κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους, και απαγορεύει την αποκάλυψη ή μετάδοση οποιουδήποτε τέτοιου ζητήματος, εγγράφου ή πληροφορίας, παρά μόνο για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου.

(4) Εάν ο Επίτροπος ή μέλος του προσωπικού του Γραφείου του παραβεί το καθήκον εχεμύθειας που του επιβάλλεται από τα εδάφια (1), (2) και (3) του άρθρου αυτού, διαπράττει αδίκημα, το οποίο, σε περίπτωση καταδίκης, τιμωρείται με φυλάκιση που να μην υπερβαίνει το ένα (1) έτος ή με χρηματική ποινή που να μην υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες λίρες (Λ.Κ.10.000) ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Προστασία Επιτρόπου.

9. Δεν μπορεί να εγερθεί αγωγή εναντίον του προσώπου του Επιτρόπου για τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης ή για την έκφραση γνώμης ή για το περιεχόμενο έκθεσης ή άλλου εγγράφου που ο ίδιος έχει υποβάλει μέσα στα πλαίσια της ενάσκησης των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του παρόντος Νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ — ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Διορισμός του Επιτρόπου.

10. (1) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει, ως Επίτροπο, πολίτη και μόνιμο κάτοικο της Δημοκρατίας, υψηλού ηθικού επιπέδου, που διακρίνεται για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του γνώση και πείρα σε σχέση με θέματα παιδιών:
Νοείται ότι, πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο δυνάμει του παρόντος εδαφίου, το Συμβούλιο ακούει τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ.) και της Παιδοβουλής, σ΄ ό,τι αφορά τις αναμενόμενες από τα παιδιά δεξιότητες και τα προσόντα του Επιτρόπου:
Νοείται περαιτέρω ότι, το Υπουργικό Συμβούλιο, αντί να προβεί σε διορισμό Επιτρόπου, ως ανωτέρω, δύναται να διορίσει ως Επίτροπο δυνάμει του

παρόντος Νόμου, πρόσωπο που είναι ήδη διορισμένο ως ανεξάρτητος Επίτροπος δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, εάν ικανοποιηθεί ότι-

(α) το πρόσωπο αυτό είναι κατάλληλο για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου και,

(β) με το διορισμό αυτό δεν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των καθηκόντων που ανατίθενται στο καθένα από αυτούς από τον αντίστοιχο για τον καθένα νόμο και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

(2) Η θητεία του Επιτρόπου είναι εξαετής, με δυνατότητα δεύτερου μόνον επαναδιορισμού:

Νοείται ότι, σε περίπτωση διορισμού ως Επιτρόπου προσώπου, που είναι ήδη ανεξάρτητος Επίτροπος δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, τότε η θητεία του Επιτρόπου δυνάμει του παρόντος Νόμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρόνο της θητείας ή το υπόλοιπο της θητείας του Επιτρόπου δυνάμει του άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας,

(3) Ο Επίτροπος αφιερώνει το σύνολο του χρόνου του στην ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του παρόντος Νόμου και δεν δύναται –

(α) να κατέχει άλλο αξίωμα ή θέση στη Δημοκρατία, ή

(β) να απασχολείται σε οποιαδήποτε άλλη θέση ή εργασία με αμοιβή, ή

(γ) να ασκεί οποιοδήποτε επάγγελμα:

Νοείται ότι, η παράλληλη ενάσκηση, από τον Επίτροπο, των καθηκόντων ανεξάρτητου Επιτρόπου δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν θεωρείται ότι παραβιάζει οποιαδήποτε από τις διατάξεις του παρόντος εδαφίου.

(4) Πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Επίτροπος δίνει διαβεβαίωση, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα εκτελεί πιστά τα καθήκοντά του προς το συμφέρον των παιδιών και γενικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Απολαβές του Επιτρόπου.

11. Στον Επίτροπο καταβάλλονται αμοιβή και ωφελήματα, όπως ήθελε εγκρίνει εκάστοτε το Υπουργικό Συμβούλιο.

Γραφείο του Επιτρόπου.

12. Ο Επίτροπος, για την επιτέλεση του έργου του, έχει Γραφείο, το οποίο στελεχώνεται με μόνιμο προσωπικό, που ανήκει στην Υπηρεσία, ανάλογα με τις ανάγκες του Γραφείου, είτε με απόσπαση σ΄ αυτό δημοσίων υπαλλήλων, δυνάμει των διατάξεων τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο, είτε με παραχώρηση σ'αυτό των υπηρεσιών εκπαιδευτικών λειτουργών δυνάμει του περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμου.

1 του 1990
71 του 1991
71 του 1991
211 του 1991
83(Ι) του 1995
60(Ι) του 1996
109(Ι) του 1996
69(Ι) του 2000

156(I) του 2000
4(I) του 2001
94(I) του 2003
128(I) του 2003
183(I) του 2003
31(I) του 2004
218(I) του 2004
68(I) του 2005
79(I) του 2005
105(I) του 2005
96(I) του 2006.

10 του 1969
67 του 1978
53 του 1979
4 του 1985
100 του 1985
168 του 1986
65 του 1987
129 του 1987
157 του 1987
162 του 1987
180 του 1987
245 του 1987
76 του 1988
107 του 1988
234 του 1998
105 του 1990
135 του 1991
151 του 1991
251 του 1991
12 του 1992
50(I) του 1992
78(I) του 1992
80(I) του 1992
81(I) του 1992
116(I) του 1992
40(I) του 1993
41(I) του 1993
46(I) του 1993
8(I) του 1994
37(I) του 1994
26(I) του 1995

72(I) του 1995
25(I) του 1996
43(I) του 1996
110(I) του 1996
42(I) του 1997
88(I) του 1997
5(I) του 1998
23(I) του 1998
46(I) του 1998
57(I) του 1998
79(I) του 1998
12(I) του 1999
30(I) του 1999
44(I) του 1999
84(I) του 1999
157(I) του 1999
31(I) του 2000
48(I) του 2000
83(I) του 2000
131(I) του 2000
13(I) του 2001
21(I) του 2001
162(I) του 2001
163(I) του 2001
135(I) του 2002
207(I) του 2002
17(I) του 2003
113(I) του 2003
44(I) του 2004
80(I) του 2004
100(I) του 2006
36(I) του 2007.

Συμβουλευτική Επιτροπή.

13. (1) Διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτική Επιτροπή, με ρόλο συμβουλευτικό προς τον Επίτροπο σε θέματα πολιτικής, η οποία αποτελείται από:

(α) έναν εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,

(β) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

(γ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού,

(δ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας,

(ε) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και

(στ) ανά έναν μέχρι πέντε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών, που έχουν ως κύριο αντικείμενό τους την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και

(ζ) ανά έναν εκπρόσωπο από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, την Παιδοβουλή και από μέχρι τρία άλλα αντιπροσωπευτικά σώματα παιδιών που δυνατό να δημιουργηθούν.

Νοείται ότι οι εκπροσωπούμενοι αξιωματούχοι ή μη κυβερνητικοί οργανισμοί ή τα αντιπροσωπευτικά σώματα μπορούν να ζητούν οποτεδήποτε από το Υπουργικό Συμβούλιο την αντικατάσταση των εκπροσώπων τους, που για διάφορους λόγους δεν μπορούν πλέον να τους εκπροσωπούν.

(2) Ο Επίτροπος δύναται να ορίζει ad-hoc υποεπιτροπές από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συγκεκριμένο έργο, στις οποίες να καλούνται και εμπειρογνώμονες για την εξέταση ειδικών θεμάτων.

Παραίτηση του Επιτρόπου.

14. Ο Επίτροπος μπορεί να υποβάλει γραπτώς, προς το Υπουργικό Συμβούλιο, την παραίτησή του, η οποία δεν υπόκειται σε ανάκληση και επενεργεί αμέσως, χωρίς να προαπαιτείται αποδοχή της από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Παύση του Επιτρόπου.

15. Ο Επίτροπος δεν απολύεται και δεν αποχωρεί από το αξίωμά του πριν από τη λήξη της θητείας του, παρά μόνο για λόγους και με τον τρόπο με τον οποίο απολύονται ή αποχωρούν από την υπηρεσία οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ή εάν ήθελε καταδικασθεί για αδίκημα δυνάμει του εδαφίου (4) του άρθρου 8.

ΜΕΡΟΣ IV ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Διορισμός του πρώτου Επιτρόπου και χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.

16. (1) Ο πρώτος Επίτροπος διορίζεται μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου.

(2) Ο χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του πρώτου Επιτρόπου, μετά από το αναγκαίο στάδιο προετοιμασίας του Γραφείου του, ορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, που εκδίδεται το αργότερο μέσα σε τρεις μήνες από το διορισμό του Επιτρόπου.

Αδικήματα.

17. Οποιοσδήποτε –

(α) παραλείπει, χωρίς νόμιμη δικαιολογία, να παράσχει οποιαδήποτε πληροφορία του ήθελε ζητηθεί από τον Επίτροπο ή ηθελημένα παρακωλύει με οποιοδήποτε τρόπο την παροχή τέτοιας πληροφορίας, ή

(β) παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχεία,γνωρίζοντας ότι αυτά είναι ανακριβή ή τα οποία έχει εύλογα λόγο να πιστεύει ότι δεν είναι ακριβή, ή

(γ) εξυβρίζει, παρεμποδίζει ή παρενοχλεί τον Επίτροπο ή εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο, είναι ένοχος αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης, υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις πέντε χιλιάδες λίρες (Λ.Κ.5.000) ή και στις δυο αυτές ποινές.

Κανονισμοί.

18. Το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει, μετά από εισήγησή του Επιτρόπου, Κανονισμούς για τη ρύθμιση κάθε θέματος, το οποίο δυνάμει του παρόντος Νόμου χρειάζεται ή επιδέχεται καθορισμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (ΓΕΠ)

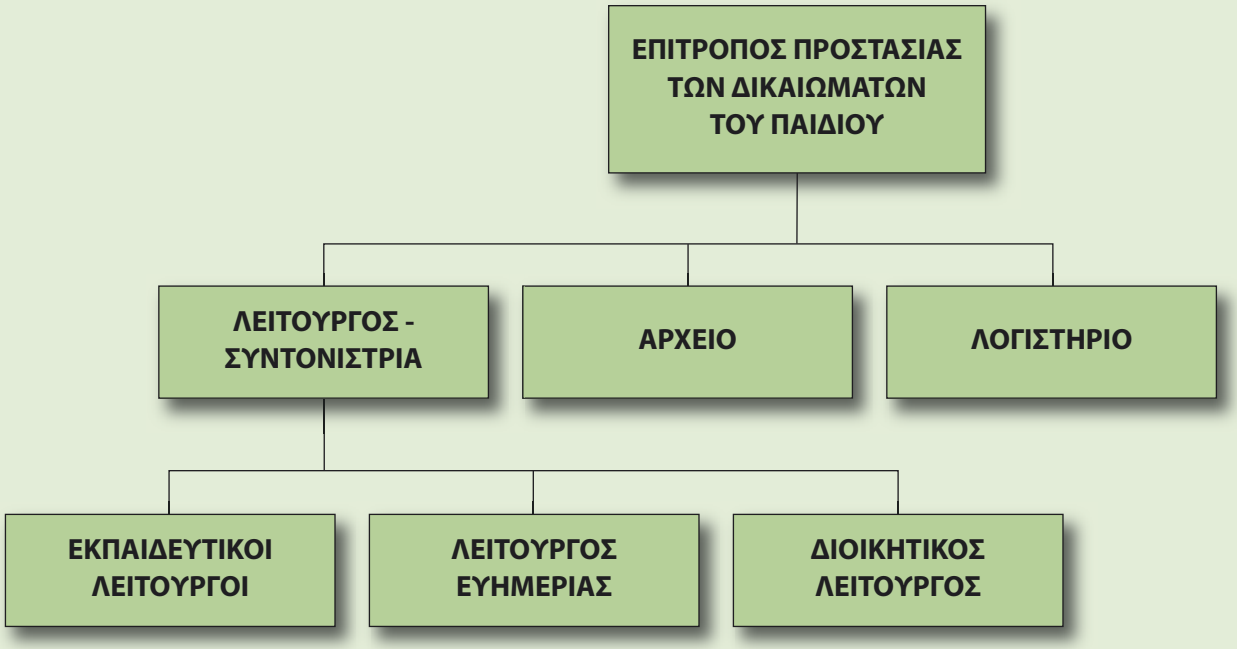

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2008

«Τα παιδιά έχουν φωνή»

Σημείωμα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Το τριετές Σχέδιο Δράσης του Γραφείου μου για την περίοδο 2008-2010 αποτελεί τον πυρήνα μέσα από τον οποίο αναδύονται οι στόχοι, οι δράσεις και το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της δουλειάς η οποία διαμορφώνει το συγκεκριμένο πλαίσιο που θα απασχολήσει το Γραφείο μου για τα επόμενα τρία χρόνια. Η κατάρτιση του αποτέλεσε πηγή σοβαρού προβληματισμού γιατί πρόκειται για το πρώτο Σχέδιο του θεσμού που αναμένεται να διασφαλίσει αποτελεσματική και παραγωγική δουλειά.

Τόσον εγώ προσωπικά όσο και οι συνεργάτες μου, διακατεχόμαστε από αισθήματα χαράς και ενθουσιασμού για την πρόκληση που είναι μπροστά μας και δεν είναι άλλη από τη σταθερή δέσμευση μου να εργαστούμε για τη δημιουργία μιας κοινωνίας μέσα στην οποία όλα τα παιδιά θα απολαμβάνουν τα δικαιώματα τους.

Με πολύ μεράκι και αγάπη αντλήσαμε μέσα από τον τριετή σχεδιασμό τις συγκεκριμένες προτεραιότητες πάνω στις οποίες θα βασίσουμε τις δράσεις του Γραφείου μου για το 2008. Εκείνο που θα έλεγα ότι χαρακτηρίζει τον ετήσιο προγραμματισμό για το 2008 είναι μια από τις βασικότερες πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αυτή της στήριξης και ενίσχυσης της συμμετοχής των παιδιών. Η συμμετοχή έχει σχέση με την παροχή ευκαιριών στα παιδιά να εκφράζουν την άποψη τους και να επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων στα θέματα που τα αφορούν. Αποτελεί ένα βασικό εργαλείο που αφορά όλα τα προγράμματα και δραστηριότητες του Γραφείου μου, αλλά το 2008 θα επικεντρωθούμε στο πώς διασφαλίζεται το δικαίωμα αυτό των παιδιών μέσα στην οικογένεια. Από αυτό αντλήθηκε και ο τίτλος του Προγράμματος Προτεραιοτήτων του 2008. Τα παιδιά έχουν φωνή, και όλοι εμείς οφείλουμε να την ενισχύσουμε για να ακουστεί δυνατά.

Λήδα Κουρσουμπά
Ιανουάριος 2008

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
1. Εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα	Προώθηση σε διάφορα επίπεδα των θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά, αιτημάτων, απόψεων και εισηγήσεων τους	▪ Ενημέρωση του Πρόεδρου της Δημοκρατίας τουλάχιστον μία φορά το χρόνο για θέματα που απασχολούν τα παιδιά και/ή υποβολή ετήσιας έκθεσης ▪ Ενημέρωση του Πρόεδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων τουλάχιστον μία φορά το χρόνο για θέματα που απασχολούν τα παιδιά και/ή υποβολή ετήσιας έκθεσης ▪ Ενημέρωση αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για τα θέματα που απασχολούν τα παιδιά, τουλάχιστον ανά εξάμηνο ▪ Ενημέρωση/συναντήσεις με Υπουργούς που έχουν αρμοδιότητα σε σχέση με θέματα που αφορούν τα παιδιά για συζήτηση συγκεκριμένων θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά ή που η Επίτροπος αξιολογεί ως σημαντικά ▪ Καθιέρωση ανταλλαγής απόψεων με Δικαστές που ασχολούνται με θέματα παιδιών μία φορά το χρόνο για ενημέρωση τους για όλα τα θέματα που προβληματίζουν τα παιδιά και για τη δημιουργία ενός δικαστικού συστήματος φιλικού προς τα παιδιά ▪ Συνεργασία με Διευθυντές Υπηρεσιών/Τμημάτων που έχουν αρμοδιότητα σε σχέση με θέματα που απασχολούν τα παιδιά και/ή που η Επίτροπος αξιολογεί ως σημαντικά ▪ Συμμετοχή της Επιτρόπου σε συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών που συζητούν θέματα που αφορούν τα παιδιά ▪ Συμμετοχή της Επιτρόπου ή των λειτουργών σε σεμινάρια που διοργανώνονται στην Κύπρο ή το εξωτερικό με θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού	Καθιέρωση αποτελεσματικού μηχανισμού προώθησης των θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά, αιτημάτων, απόψεων και εισηγήσεων τους σε όλα τα επίπεδα

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
2. Διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας ώστε πρακτικά να διασφαλίσει τα δικαιώματα του παιδιού στην - Οικογένεια - Σχολείο - Κοινότητα - Κοινωνία	Διοργάνωση εκδηλώσεων &, δραστηριοτήτων για διαφώτιση των παιδιών αναφορικά με την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων τους Διοργάνωση εκδηλώσεων &, δραστηριοτήτων για διαφώτιση του κοινού αναφορικά με τα δικαιώματα	▪ Έκδοση αφίσας για τα δικαιώματα του παιδιού που να απευθύνεται σε παιδιά όλων των ηλικιών ▪ Έκδοση τριπτύχου για τα δικαιώματα του παιδιού (φιλικό προς τα παιδιά) ▪ Έκδοση τριπτύχου με συχνές ερωτήσεις σχετικά με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και το ρόλο της Επιτρόπου ▪ Έκδοση εντύπου για τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια και για το πώς τα παιδιά μπορούν στην οικογένεια να έχουν περισσότερες ευκαιρίες συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν ενώ, παράλληλα, να μην αφήνονται χωρίς καθοδήγηση και υποστήριξη από τους γονείς ▪ Διοργάνωση σεμιναρίου με θέμα τα «Δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια», το οποίο θα απευθύνεται σε γονείς, παιδιά και οργανώσεις σε συνεργασία με Συνδέσμους Γονέων ▪ Συνεντεύξεις στα ΜΜΕ για θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού ▪ Αρθρογραφία στις εφημερίδες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού ▪ Έκδοση ενημερωτικού εντύπου για ενήλικες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού γενικά ▪ Παρότρυνση των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών να εμπλουτίσουν το πρόγραμμα τους με εκπομπές σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού ▪ Προβολή σποτ στην τηλεόραση κατά διαστήματα, που να προβάλλει τα δικαιώματα του παιδιού ή ένα δικαίωμα κάθε φορά ▪ Παρεμβάσεις της Επιτρόπου στα ΜΜΕ με ανακοινώνεις όπου εντοπίζονται περιστατικά καταπάτησης δικαιωμάτων του παιδιού ▪ Ενημέρωση των παιδιών και του κοινού για τα δικαιώματα του παιδιού, τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλες διεθνείς συμβάσεις που αφορούν το παιδί καθώς και του ρόλου και δραστηριοτήτων της Επιτρόπου	Καλύτερα ενημερωμένο και ευαισθητοποιημένο το κοινό για τα δικαιώματα του παιδιού και πώς αυτά εφαρμόζονται στην πράξη Όλα τα παιδιά της Κύπρου να αποκτήσουν γνώσεις γύρω από τα δικαιώματα τους και την κατάλληλη διεκδίκηση τους
Δημιουργία ιστοσελίδας			

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
		▪ Επικοινωνία με τα παιδιά μέσω ειδικού πεδίου ▪ Συμμετοχή των παιδιών στη διαμόρφωση θέσης της Επιτρόπου για διάφορα θέματα ▪ Συλλογή απόψεων των παιδιών μέσα από την ιστοσελίδα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων τους	
	Εκπαίδευση επαγγελματιών που εμπλέκονται στην εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ	▪ Διοργάνωση σεμιναρίων για επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά για ενημέρωση τους αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού ώστε να ενισχυθούν με δεξιότητες και στάσεις βοηθητικές στη συνεργασία τους με τα παιδιά -Λειτουργοί Ευημερίας ▪ Διοργάνωση σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς, αναφορικά με την επιθετική συμπεριφορά στο χώρο του σχολείου	
	Δημιουργία Βιβλιοθήκης	▪ Παραγγελία βιβλίων ▪ Συνεχής εμπλουτισμός της Βιβλιοθήκης με την προσθήκη νέων εκδόσεων ▪ Καταχώρηση των βιβλίων στην ιστοσελίδα	
3. Εντοπισμός/ Προώθηση απόψεων των παιδιών όπου τα ίδια δεν μπορούν να ακουστούν	Συνεργασία με οργανωμένα σύνολα παιδιών	▪ Συνεργασία με Παιδοβουλή και ΠΣΕΜ ▪ Συμμετοχή σε συνεδρίες της ολομέλειας της Παιδοβουλής ▪ Επισκέψεις σε σχολεία κάθε 2 μήνες: 2 Δημοτικά, 2 Γυμνάσια και 2 Λύκεια (περιλαμβανομένων και ιδιωτικών σχολείων) ▪ Συνεργασία με παιδιά σε ιδρύματα παιδικής προστασίας ▪ Παρακολούθηση ιστοσελίδας για συλλογή απόψεων των παιδιών ▪ Καταγραφή των απόψεων των παιδιών που εκφράζονται μέσα από την τηλεφωνική γραμμή καθώς και παραπομπή τους στις αρμόδιες Υπηρεσίες (για το 2008 η τηλεφωνική γραμμή θα λειτουργήσει σε ώρες γραφείου) ▪ Συμμετοχή της Επιτρόπου σε εκδηλώσεις/συζητήσεις που διοργανώνονται και στις οποίες τα παιδιά εκφράζουν απόψεις και θέσεις για τα θέματα που τα απασχολούν	Κάθε παιδί στην Κύπρο να έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τη δική του άποψη για οποιοδήποτε θέμα το αφορά και να ακούεται σε όλα τα επίπεδα

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
	Συνεργασία με ΜΚΟ	▪ Συστηματική συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν στους σκοπούς τους τα δικαιώματα του παιδιού ή που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά ▪ Για το 2008 θα γίνει χαρτογράφηση όλων των οργανώσεων που ασχολούνται με θέματα που αφορούν τα παιδιά	
4. Εποπτεία και έλεγχος της υλοποίησης των προνοιών της Σύμβασης του ΟΗΕ και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης		Όλες οι δράσεις εμπίπτουν στην αρμοδιότητα αυτή ▪ Αποστολή ερωτηματολογίου μια φορά το χρόνο στα αρμόδια Υπουργεία για την πρόοδο υλοποίησης της Σύμβασης του ΟΗΕ και την πρόοδο που επιτεύχθηκε αναφορικά με τις Παρατηρήσεις/Συστάσεις της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων δυνάμει τη Σύμβασης σε σχέση με την τελευταία περιοδική έκθεση της Κύπρου	Όλα τα παιδιά απολαμβάνουν τα δικαιώματα τους
5. Έλεγχος/ Παρακολούθηση νομοθεσιών & πρακτικών Υποβολή προτάσεων για εναρμόνιση τους με σχετικές διεθνείς συμβάσεις και Προώθηση κύρωσης συμβάσεων από τη Δημοκρατία	Εναρμόνιση των Νόμων που αφορούν τα παιδιά με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλες συμβάσεις Τροποποίηση/ βελτίωση Νόμων που έχουν άμεση σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού Οι πρόνοιες της Σύμβασης να αντικατοπτρίζονται στις πολιτικές και διοικητικές πρακτικές, στα επαγγελματικά εγχειρίδια, επαγγελματικούς κώδικες κλπ.	▪ Χαρτογράφηση νομοθεσιών που αφορούν τα παιδιά σε σχέση με το καθ΄ύλην αρμόδιο Υπουργείο ▪ Ενημέρωση από αρμόδια Υπουργεία για τυχόν σκοπούμενες τροποποιήσεις νομοθεσιών που έχουν άμεση σχέση με τα Δικαιώματα του παιδιού ▪ Μελέτη και υποβολή εισηγήσεων για εναρμόνιση νομοθεσιών με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλων διεθνών συμβάσεων 2008 - Αναθεώρηση του περί Υιοθεσίας Νόμου - Μελέτη των Κανονισμών Λειτουργίας Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης ▪ Λήψη στοιχείων για τις θεσμοθετημένες διαδικασίες που εφαρμόζουν οι αρμόδιες Υπηρεσίες στις οποίες να φαίνεται ότι υπάρχει η συμμετοχή των παιδιών, ότι η διαδικασία γίνεται με γνώμονα τη διασφάλιση του	Εποπτεία για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι Νόμοι, πολιτικές και διοικητικές πρακτικές στην Κύπρο συμμορφώνονται με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και την όλη προοπτική των δικαιωμάτων του παιδιού

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
		συμφέροντος του παιδιού και ότι υπάρχει σαφής μηχανισμός υποβολής παραπόνου από πλευράς των παιδιών που εξυπηρετούνται ▪ Αποστολή ερωτηματολογίων προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες για να διαφανεί η αποτελεσματικότητα των πρακτικών αυτών και πώς οι επαγγελματίες αξιολογούν τις πρακτικές αυτές και αν υπάρχουν εισηγήσεις εκ μέρους τους ▪ Δημιουργία μηχανισμού λήψης των απόψεων των παιδιών που εξυπηρετούνται από τις πρακτικές αυτές ή που επηρεάζονται από τους σχετικούς Νόμους ▪ Συμμετοχή σε σεμινάρια που διοργανώνονται στην Κύπρο από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς υπό το καθεστώς παρατηρητή με στόχο να καταγραφούν οι πρακτικές που εφαρμόζονται και να μελετηθεί κατά πόσο αυτές έχουν ενσωματωμένες τις πρόνοιες της Σύμβασης ▪ Παρακολούθηση και υποβολή εισηγήσεων προς την κυβέρνηση για υπογραφή/κύρωση νέων διεθνών συμβάσεων από τη Δημοκρατία	
6. Διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο	Διάδοση των προνοιών της Σύμβασης	▪ Εβδομάδα Εκστρατείας για διαφώτιση του κοινού για τη Σύμβαση και για τα δικαιώματα του παιδιού. Το 2008 θα εστιαστεί στο «Δικαίωμα της συμμετοχής του παιδιού στη λήψη αποφάσεων στην οικογένεια» ▪ Έκδοση της Σύμβασης στα Αγγλικά και Τούρκικα ▪ Έκδοση της Σύμβασης σε μορφή φιλική προς τα παιδιά ▪ Ετοιμασία θέσεων με εισηγήσεις για κάθε θέμα που είναι μέσα στις προτεραιότητες για το 2008 με βάση διερεύνηση και μελέτη που προηγήθηκε πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Οι θέσεις της Επιτρόπου θα δημοσιοποιούνται μέσω της ιστοσελίδας και θα διαβιβάζονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρόεδρο της Βουλής και τον αρμόδιο Υπουργό	Διασφάλιση της ισότιμης θέσης των παιδιών στην κοινωνία ως κατόχους δικαιωμάτων

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
	Διεξαγωγή ερευνών για τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο	▪ Ανοικτοί διάλογοι της Επιτρόπου με γονείς για ευαισθητοποίηση τους Διεξαγωγή διαγωνισμού έκθεσης με θέμα «Τα παιδιά στη λήψη αποφάσεων μέσα στην οικογένεια» ▪ Διεξαγωγή διαγωνισμού ζωγραφικής, με το ίδιο θέμα ▪ Διεξαγωγή 4 μελετών για συγκεκριμένα θέματα που είναι μέσα στις προτεραιότητες. Οι μελέτες θα ανατεθούν σε ερευνητικούς φορείς μέσα από τη διαδικασία αγοράς υπηρεσιών: - Παιδιά σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας - Υιοθεσίες στη Κύπρο - Ψυχαγωγία των Παιδιών - Παιδιά και Δικαστικό Σύστημα	
7. Υποβολή αίτησης για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά όπου τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη αποκλείονται να τα αντιπροσωπεύσουν λόγω σύγκρουσης συμφερόντων	Δημιουργία σχεδίου υλοποίησης των άρθρων 3, 4, 5, 10, 11, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης	▪ Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων των παιδιών και προσόντων τους Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού ειδικού αντιπροσώπου ▪ Ετοιμασία αρμοδιοτήτων ξεχωριστού αντιπροσώπου και προσόντων του Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων ▪ Συνεργασία με Οικογενειακούς Δικαστές για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης	Τα παιδιά να έχουν την ευκαιρία άσκησης των δικαιωμάτων τους διευκολύνοντας τα διαδικαστικά να έχουν πληροφόρηση και να μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα αφορούν ενώπιον δικαστικής αρχής (δηλ. άσκηση γονικών υποχρεώσεων, διαμονής, επικοινωνίας κλπ.) Να δοθεί βαρύτητα στη δυνατότητα του παιδιού να αντιπροσωπευθεί από άτομα τα οποία θα έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
8. Εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν όπου αυτό προβλέπεται από το Νόμο και σε δικαστικές διαδικασίες στις οποίες μπορεί να διορίζεται αντιπρόσωπος παιδιού από το Δικαστήριο	Δημιουργία σχεδίου υλοποίησης των άρθρων 3, 4, 5, 10, 11, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης	▪ Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων των παιδιών και των προσόντων τους ▪ Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού ειδικού αντιπροσώπου ▪ Ετοιμασία αρμοδιοτήτων ξεχωριστού αντιπροσώπου και προσόντων του ▪ Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων Συνεργασία με Οικογενειακούς ▪ Δικαστές για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης	Τα παιδιά να έχουν την ευκαιρία άσκησης των δικαιωμάτων τους διευκολύνοντας τα διαδικαστικά να έχουν πληροφόρηση και να μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα αφορούν ενώπιον δικαστικής αρχής (δηλ. άσκηση γονικών υποχρεώσεων, διαμονής, επικοινωνίας κλπ.) Να δοθεί βαρύτητα στη δυνατότητα του παιδιού να αντιπροσωπευθεί από άτομα τα οποία θα έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα
9. Παράπονα	Υποβολή συστάσεων και εισηγήσεων προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες και φορείς	▪ Χαρτογράφηση των Υπηρεσιών που εμπλέκονται σε συγκεκριμένο είδος παραπόνου ▪ Διαβίβαση του παραπόνου στην/στις αρμόδιες αρχές ▪ Διαβίβαση συγκεκριμένων ερωτημάτων/ερωτηματολογίου που αφορούν γενικότερα τις δομές, τις πρακτικές, τη νομοθεσία και την πολιτική που εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο τομέα ▪ Μελέτη των απαντήσεων ▪ Ετοιμασία συστάσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία όπου εντοπιστούν προβλήματα στις διαδικασίες και πολιτική ▪ Παρακολούθηση του αποτελέσματος των εισηγήσεων/συστάσεων ▪ Όπου εξακολουθούν να παρουσιάζονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού ακολουθείται πιο λεπτομερής και σε βάθος έρευνα	

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
		▪ Ετοιμασία τελικών εισηγήσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης ▪ Αποστολή των συστάσεων στον αρμόδιο Υπουργό ▪ Η ίδια διαδικασία θα τηρείται και για θέματα που αυτεπάγγελτα η Επίτροπος κρίνει ότι πρέπει να τύχουν διερεύνησης	
10. Συνεργασία με αντίστοιχα όργανα άλλων χωρών σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου	Ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας για ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων, νέων εξελίξεων, μελετών, πολιτικών και πρακτικών σχετικά με το θέμα της εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ	▪ Ένταξη του Γραφείου στο ENOC και συμμετοχή σε συνέδρια του ▪ Επισκέψεις Επιτρόπου και/ή λειτουργών κάθε χρόνο σε Γραφεία Επιτρόπων άλλων χωρών: - Ιρλανδία - Σκωτία - Σουηδία ▪ Καθιέρωση ανταλλαγής απόψεων και εισηγήσεων με άλλους Επιτρόπους	Η Κύπρος να επωφεληθεί από τη συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία άλλων χωρών μέσα από μια διαδικασία συνεργασίας
11. Δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο	Δημιουργία αποτελεσματικού κεντρικού συστήματος συλλογής δεδομένων για τα παιδιά με τρόπο που να εντοπίζει τυχόν διακρίσεις, ανισότητα στην αναγνώριση και εφαρμογή των δικαιωμάτων όλων των παιδιών που ζουν στην Κύπρο	▪ Κωδικοποίηση των υφιστάμενων στατιστικών πινάκων και βασικών δεικτών των σχετικών Υπουργείων ▪ Ετοιμασία των προτεινόμενων στατιστικών πινάκων των εμπλεκομένων Υπηρεσιών (καταγραφή ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα, ομάδες μειονοτήτων, τόπος διαμονής) ▪ Αγορά υπηρεσιών για τη δημιουργία ειδικού μηχανογραφημένου προγράμματος ή συνεργασία με την Στατιστική Υπηρεσία	Η ύπαρξη πλήρους εικόνας για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο. Η αξιολόγηση των στοιχείων θα καταγράφει την πρόοδο της πρακτικής εφαρμογής της Σύμβασης, την αναγνώριση προβλημάτων και την ενημέρωση για πολιτικές που βοηθούν στην ανάπτυξη όλων των παιδιών σε όλους τους τομείς

Αρμοδιότητα	Στόχος/Επιδίωξη	Ενέργειες /Δράσεις	Αποτέλεσμα
12. Λήψη οποιασδήποτε άλλης ενέργειας	Εξακρίβωση και ανάλυση της διάθεσης των οικονομικών παροχών προς όφελος των παιδιών στον κρατικό προϋπολογισμό είτε άμεσα είτε έμμεσα	▪ Μελέτη και ανάλυση του κρατικού προϋπολογισμού ▪ Υποβολή προτάσεων / εισηγήσεων / συστάσεων για βελτίωση της διάθεσης των πόρων	Διασφάλιση ότι η κυβερνητική οικονομική και κοινωνική πολιτική και η κατανομή κεφαλαίων αποφασίζεται με γνώμονα το συμφέρον των παιδιών και ότι παιδιά ευάλωτων ομάδων δεν είναι αντικείμενο δυσμενών οικονομικών πολιτικών

ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2008 :

Προτεραιότητα 1: Παιδιά σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας
Προτεραιότητα 2: Δικαίωμα Συμμετοχής των Παιδιών στη Λήψη Αποφάσεων στην Οικογένεια
Προτεραιότητα 3: Υιοθεσίες στην Κύπρο
Προτεραιότητα 4: Παιδιά και Δικαστικό Σύστημα
Προτεραιότητα 5: Κανονισμοί Λειτουργίας Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης
Προτεραιότητα 6: Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες

1. Παιδιά σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας:

- Συνεργασία με παιδιά σε ιδρύματα παιδικής προστασίας για τις απόψεις τους
- Διεξαγωγή μελέτης για τα ιδρύματα παιδικής προστασίας
- Λήψη στοιχείων από την αρμόδια Υπηρεσία για τις θεσμοθετημένες διαδικασίες που εφαρμόζονται
- Μελέτη των στοιχείων αυτών
- Αποστολή ερωτηματολογίων στην αρμόδια Υπηρεσία για να διαφανεί η αποτελεσματικότητα των πρακτικών που εφαρμόζονται
- Επισκέψεις στα ιδρύματα και συνεργασία με το ιδρυματικό προσωπικό
- Ετοιμασία εισηγήσεων με βάση τη πιο πάνω μελέτη

2. Δικαίωμα Συμμετοχής των Παιδιών στη Λήψη Αποφάσεων στην Οικογένεια:

- Έκδοση τριπτύχου για τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια
- Διοργάνωση σεμιναρίου με θέμα «Τα δικαιώματα του παιδιού μέσα στην οικογένεια» το οποίο θα απευθύνεται σε γονείς, παιδιά και οργανώσεις
- Διοργάνωση σεμιναρίων για λειτουργούς Ευημερίας
- Διοργάνωση εβδομάδας εκστρατείας για διαφώτιση του κοινού με θέμα «Δικαίωμα της συμμετοχής του παιδιού στη λήψη αποφάσεων στην οικογένεια»
- Διεξαγωγή διαγωνισμού έκθεσης με θέμα «Τα παιδιά στη λήψη αποφάσεων στην οικογένεια»
- Διεξαγωγή διαγωνισμού ζωγραφικής με θέμα «Τα παιδιά στη λήψη αποφάσεων στην οικογένεια»

3. Υιοθεσίες στην Κύπρο:

- Διεξαγωγή μελέτης με θέμα «Υιοθεσίες στην Κύπρο»
- Μελέτη και υποβολή εισηγήσεων για αναθεώρηση του περί Υιοθεσίας Νόμου
- Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας του ChildONEurope με θέμα: «Το κόστος των διακρατικών υιοθεσιών»

4. Παιδιά και Δικαστικό Σύστημα:

- Συνεργασία με Δικαστές του Οικογενειακού Δικαστηρίου για ανταλλαγή απόψεων και για ενημέρωση τους για τα θέματα που απασχολούν τα παιδιά σε σχέση με την παρουσία τους στα Δικαστήρια
- Συνεργασία με παιδιά που είχαν εμπειρίες με το δικαστικό σύστημα
- Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων
- Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού των ειδικών αντιπροσώπων
- Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων
- Συνεργασία με Οικογενειακούς Δικαστές για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Ευρωπαϊκής Σύμβασης

5. Κανονισμοί Λειτουργίας Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης:

- Συνεργασία με την ΠΣΕΜ
- Μελέτη εγχειριδίου του Υπουργείου Παιδείας
- Μελέτη των Κανονισμών Λειτουργίας Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης
- Υποβολή προτάσεων προς το Υπουργείο Παιδείας για την προώθηση (ι) βελτίωσης του εγχειριδίου και (ιι) τροποποίησης των Κανονισμών έτσι που να είναι εναρμονισμένοι με τη Σύμβαση

6. Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες:

- Χαρτογράφηση όλων των παρεχόμενων υπηρεσιών στην Κύπρο που αφορούν τη συγκεκριμένη ομάδα παιδιών

  Ενδεχόμενοι μελλοντικοί τομείς προτεραιοτήτων:
  - Βία στο σχολικό περιβάλλον
  - Κάπνισμα μαθητών
  - Πολιτισμική διαφορετικότητα στην Κύπρο
  - Σεβασμός των δικαιωμάτων του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον
  - Παιδική φτώχεια
  - Μονογονεικές οικογένειες
  - Παιδιά και το διαδίκτυο
  - Διαρροές από το σχολικό περιβάλλον
  - Λευκωσία, Ιανουάριος 2008 Γραφείο Επιτρόπου
  - Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
Λευκωσία, Ιανουάριος 2008

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΓΕΠ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Διοργανωτής	Θέμα	Συμμετείχαν	Ημερομηνία
ChildONEurope (Ιταλία)	Συνέδριο με θέμα: "Towards a culture of child participation"	Λειτουργός	31.01.2008
ChildONEurope (Ιταλία)	Γενική Συνέλευση του ChildONEurope	Λειτουργός	01.02.2008
Terre des Hommes (Βέλγιο)	Συνέδριο με θέμα: "Adoption: At what cost?"	Λειτουργός	26.02.2008
University College of Cork (UK)	Σεμινάριο με θέμα: "Youth Justice 2008: Measuring compliance with international standards"	Λειτουργός	03-04.04.2008
OSCE (Αυστρία)	Συνέδριο με θέμα: "Child trafficking: responses and challenges at local level"	Επίτροπος (ομιλία) Λειτουργός	26-27.5.2008
ChildONEurope (Ιταλία)	Συνέδριο με θέμα: "Πολιτικές και στρατηγικές που στοχεύουν στην καλύτερη διαχείριση της ζήτησης στις διακρατικές υιοθεσίες"	Λειτουργός	05.06.2008
ChildONEurope (Ιταλία)	Συνεδρία Κεντρικής Γραμματείας ChildONEurope	Λειτουργός	05.06.2008
Council of Europe Building a Europe for and with children (Κροατία)	Έναρξη καμπάνιας: "Raise your hand against smacking". Initiative against corporal punishment of children	Λειτουργός	15.06.2008
Council of Europe και Ελληνικό Υπ. Δικαιοσύνης (Ελλάδα)	Προώθηση κύρωσης Σύμβασης ΣτΕ για σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση	Λειτουργός	26-27.06.2008
University of York (Αγγλία)	Σεμινάριο με θέμα: "Children´s Right and Participation"	Λειτουργός	01.07.2008
ENOC (Ιρλανδία)	12ο Ετήσιο Συνέδριο 2008 ENOC με θέμα: "Προς Επίτευξη της Εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού".	Επίτροπος (Ομιλία)- Λειτουργός	03-05.09.2008

Διοργανωτής	Θέμα	Συμμετείχαν	Ημερομηνία
Council of Europe (Σουηδία)	Διάσκεψη με θέμα: "Οικοδομώντας μια Ευρώπη για παιδιά και με παιδιά - Προς μια στρατηγική για τα έτη 2009-2011"	Επίτροπος(Ομιλία) Λειτουργός	8-9.09.2008
Council of Europe (Ουγγαρία)	Training of Trainers in human rights education with children	Επίτροπος (Ομιλία) Λειτουργός	13-18.10.2008
Ελληνικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Ελλάδα)	Συνέδριο με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα του 21ου αιώνα»	Επίτροπος (Ομιλία) Λειτουργός	22-23.11.2008
Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Βέλγιο)	3ο Πανευρωπαϊκό Forum για τα Δικαιώματα του Παιδιού	Λειτουργός	9.12.2008

ΔΩΣΕ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥΣ

ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥΣ

ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ

Η παρούσα έκδοση είναι η Πρώτη Ετήσια Έκθεση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και αφορά το έτος 2008.

Τα σκίτσα που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης προέρχονται από την έκδοση του Γραφείου της Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ημερολόγιο 2009 και είναι δημιουργίες του εικονογράφου Θανάση Παπασπυρόπουλου.

Οι παιδικές ζωγραφιές που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης αφορούν συμμετοχές παιδιών σε διαγωνισμό ζωγραφικής που προκήρυξε η Επίτροπος το Νοέμβριο του 2008 με θέμα «Τα δικαιώματα του παιδιού».

Οι φωτογραφίες που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης έχουν ληφθεί στα πλαίσια επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία και άλλων της δράσεων. Τα παιδιά που εμφανίζονται σε αυτές έχουν συναινέσει στη φωτογράφισή τους.

Σχεδιασμός: M.A.D. (Mike Adamou Designs)
Τυπώθηκε στο Κυβερνητικό Τυπογραφείο Λευκωσίας

ISSN: 1986 - 1702

© Copyright: 2009 Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
Αναδημοσίευση επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι θ' αναφέρεται η πηγή.

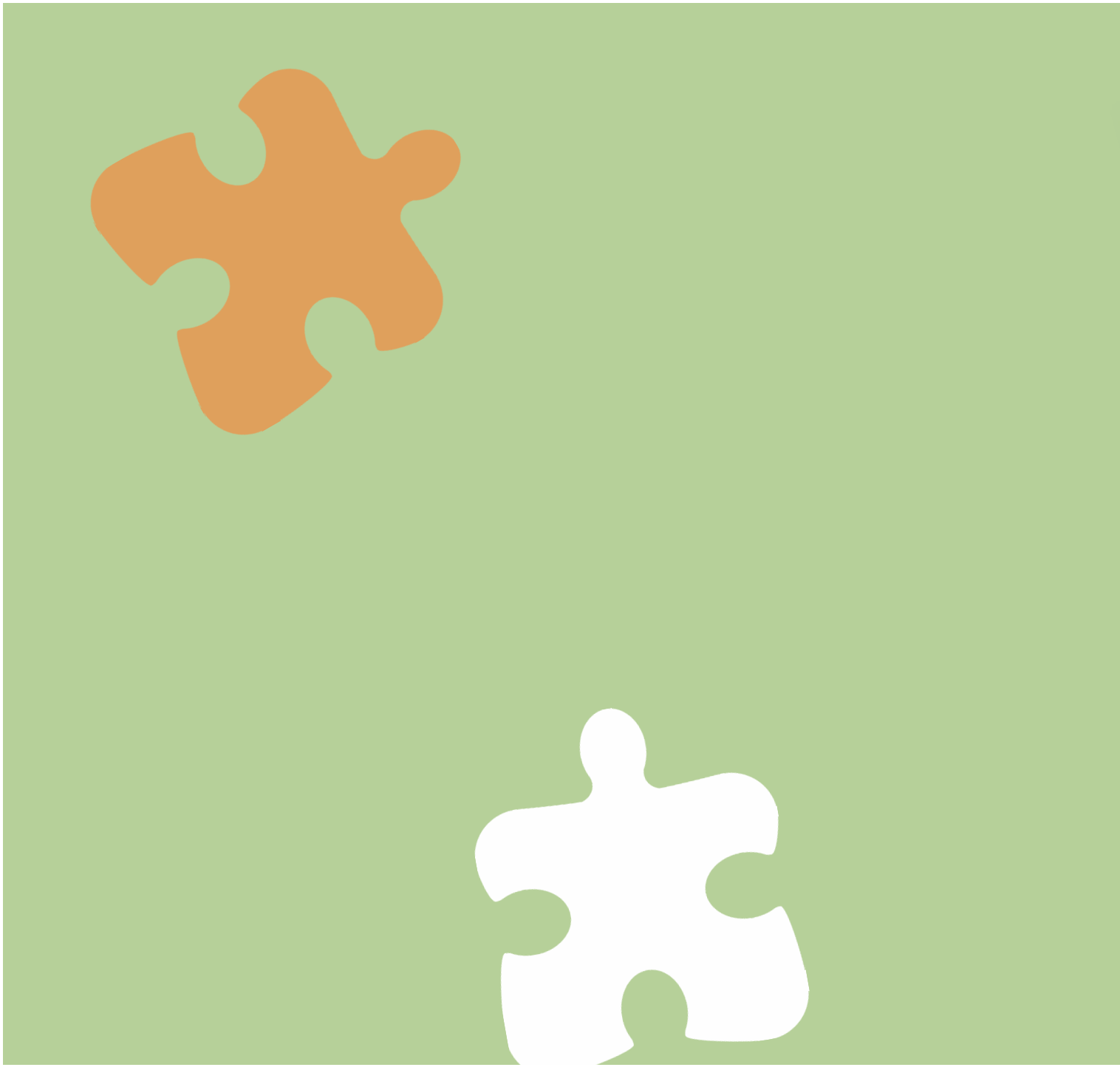

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
Γωνία Απελλή και Παύλου Νιρβάνα, 5ος όροφος, 1496 Λευκωσία
Τηλ: 22873200, Φαξ: 22872365
E-mail: childcom@ccr.gov.cy, Website: www.childcom.org.cy